

Liten laghund 2019

Viktiga lagar på konsumentområdet

Liten laghund 2019

© Konsumentverket

ISBN 978-91-88815-03-3

Tionde upplagan

Tryck och layout: Universitetstryckeriet, Karlstad

Liten laghund 2019

Viktiga lagar på konsumentområdet

Innehållsförteckning

Förord.....	6
Avtalslagen.....	7
Avtalsvillkorslagen	9
Grå listan	13
Förordning om flygpassagerares rättigheter.....	16
Förordning om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder.....	26
Förordning om rättigheter och skyldigheter för bussresenärer	28
Förordning om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer	41
Föräldrabalken	55
Konsumentkreditlagen	57
Konsumentköplagen	85
Konsumenttjänstlagen	99
Köplagen.....	117
Lagen om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning.....	138

Lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter....	139
Lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler	144
Lagen om ersättning för inkassokostnader m.m.	159
Marknadsföringslagen	161
Svarta listan	179
Montrealkonventionen.....	183
Paketreselagen	189
Preskriptionslagen	205
Prisinformationslagen	208
Produktansvarslagen.....	210
Räntelagen	213

Förord

Konsumentverkets lilla lagsamling, Liten laghund, är främst tänkt att användas av konsumentvägledare och jurister som i sitt yrke snabbt behöver kunna slå upp de vanligaste lagarna inom konsumentområdet.

Denna tionde utgåva är en slimmad version, jämfört med den föregående. Under årens lopp har allt fler lagar kommit till och den lilla lagsamlingen har blivit allt mer omfattningsrik och kostsam att ta fram. Den har också alltför snabbt blivit inaktuell när lagar har ändrats. För att motverka detta återgår vi nu till en lite nättare laghund, där bara de allra mest använda lagarna finns med.

För att komplettera Liten laghund för dig som är verksam inom konsumentvägledning skapar vi en länksamling med lagar och förordningar inom konsumentområdet. Den finns på Portalen och länkar till riksdagens författningssamling, riksdagen.se, dokument och lagar. På så vis har vägledarna alltid enkel tillgång till aktuella lagar inom konsumentområdet.

Konsumentverkets föreskrifter och allmänna råd finns på vår webbplats konsumentverket.se.

Min förhoppning är att du får god hjälp av denna vår nya laghund.

Cecilia Tisell

Generaldirektör och konsumentombudsman

Avtalslagen

SFS 1915:218

Lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område

Utdrag

30 § Där den, gent emot vilken en rättshandling företagits, framkallat densamma genom svikligt förledande eller ock insett eller bort inse, att den, som företog rättshandlingen, blivit svikligen förledd därtill av annan, vare rättshandlingen icke gällande mot den förledde.

Har den, gentemot vilken rättshandlingen företogs, svikligen uppgivit eller förtegat omständigheter, som kunna antagas vara av betydelse för rättshandlingen, skall han anses hava därigenom framkallat densamma, såframt det ej visas, att det svikliga förfarandet icke inverkat å rättshandlingen.

31 § Har någon begagnat sig av annans trångmål, oförstånd, lätt-sinne eller beroende ställning till att taga eller betinga sig förmåner, vilka stå i uppenbart missförhållande till det vederlag, som må hava blivit erlagt eller utfäst, eller för vilka något vederlag icke skall utgå, vare rättshandling, som sålunda tillkommit, icke gällande mot den förfördelade.

Lag samma vare, där sådant otillbörligt förfarande, som i första stycket avses, ligger annan till last än den, gent emot vilken rättshandlingen företogs, och denne ägde eller bort äga kunskap därom.

Om avtal rörande bärgning gälle vad särskilt är stadgat.

32 § Den, som avgivit en viljeförklaring, vilken i följd av felskrivning eller annat misstag å hans sida fått annat innehåll än åsyftat varit, vare icke bunden av viljeförklaringens innehåll, där den, till vilken förklaringen är riktad, insåg eller bort inse misstaget.

Varder en avgiven viljeförklaring, som befordras genom telegram eller framföres muntligen genom bud, till följd av fel vid telegraferingen eller oriktigt återgivande genom budet till innehållet förvanskad, vare avsändaren, ändå att mottagaren var i god tro, icke bunden av förklaringen i det skick den framkommit. Vill avsändaren av anledning som nu sagts icke låta förklaringen gälla, åligger det honom dock att giva mottagaren meddelande därom utan oskäligt uppehåll efter det förvanskningen kommit

till hans kunskap; underlåter han det, och var mottagaren i god tro, vare förklaringen gällande sådan den framkommit.

33 § Rättshandling, som eljest vore att såsom giltig anse, må ej göras gällande, där omständigheterna vid dess tillkomst voro sådana, att det skulle strida mot tro och heder att med vetskap om dem åberopa rättshandlingen, och den, gentemot vilken rättshandlingen företogs, måste antagas hava ägt sådan vetskap.

36 § Avtalsvillkor får jämkas eller lämnas utan avseende, om villkoret är oskäligt med hänsyn till avtalets innehåll, omständigheterna vid avtalets tillkomst, senare inträffade förhållanden och omständigheterna i övrigt. Har villkoret sådan betydelse för avtalet att det icke skäligen kan krävas att detta i övrigt skall gälla med oförändrat innehåll, får avtalet jämkas även i annat hänseende eller i sin helhet lämnas utan avseende.

Vid prövning enligt första stycket skall särskild hänsyn tagas till behovet av skydd för den som i egenskap av konsument eller eljest intager en underlägsen ställning i avtalsförhållandet.

Första och andra styckena äga motsvarande tillämpning i fråga om villkor vid annan rättshandling än avtal.

I fråga om jämkning av vissa avtalsvillkor i konsumentförhållanden gäller dessutom 11 § lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Avtalsvillkorlagen

SFS 1994:1512

Lag om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag gäller avtalsvillkor som näringsidkare använder när de erbjuder varor, tjänster eller andra nyttigheter till konsumenter.

Lagen gäller också avtalsvillkor som näringsidkare använder när de förmedlar sådana erbjudanden från en näringsidkare eller någon annan.

1 a § Bestämmelserna i 3-9 b §§ denna lag tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.

2 § I lagen avses med *konsument*: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet, *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med hans näringsverksamhet, oavsett om den är offentlig eller privat.

Marknadsrättsliga bestämmelser

3 § Om ett avtalsvillkor som avses i 1 § med hänsyn till pris och övriga omständigheter är oskäligt mot konsumenten, får Patent- och marknadsdomstolen förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor, om förbudet är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

Ett förbud får meddelas även anställda hos näringsidkaren och andra som handlar på näringsidkarens vägnar.

En sammanslutning av näringsidkare som använder eller rekommenderar användning av ett oskäligt avtalsvillkor får förbjudas att i framtiden använda eller rekommendera villkoret.

Ett förbud ska förenas med vite, om inte detta av särskilda skäl är obehövligt.

3 a § Vid tillämpning av 3 § ska ett avtalsvillkor anses oskäligt om det innebär att konsumenten är hänvisad till att använda ett telefonnummer med förhöjd taxa för att ta kontakt med näringsidkaren per telefon med anledning av ett mellan dem ingånget avtal.

4 § En ansökan om förbud får göras av Konsumentombudsmannen. Om Konsumentombudsmannen för ett visst fall beslutar att inte göra någon ansökan, får ansökan göras av en sammanslutning av näringsidkare, konsumenter eller löntagare.

4 a § Om en sammanslutning av näringsidkare gör sannolikt att utgången i målet kan ha betydande intresse för medlemmarna i sammanslutningen får domstolen efter ansökan av sammanslutningen tillåta att den, vid sidan av en enskild part, medverkar i förfarandet och i samband med det åberopar bevisning.

En ansökan om medverkan ska vara skriftlig och innehålla de skäl som den grundas på.

Parterna ska beredas tillfälle att yttra sig över ansökan. Ansökan får inte bifallas om parten på den sidan som ansökan om medverkan avser motsätter sig detta.

4 b § Konsumentombudsmannen ska kallas till förhandling i mål enligt denna lag, även om han eller hon inte är sökande.

5 § Ett beslut i fråga om förbud hindrar inte att samma fråga prövas på nytt, om det motiveras av ändrade förhållanden eller något annat särskilt skäl.

6 § Om det finns särskilda skäl, får domstolen meddela förbud även för tiden till dess att det finns ett slutligt beslut.

7 § En fråga om förbud får i fall som inte är av större vikt prövas av Konsumentombudsmannen.

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om förbud ska gälla omedelbart.

8 § På uppmaning av Konsumentombudsmannen skall

1. var och en yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende enligt denna lag,

2. en näringsidkare tillhandahålla de handlingar som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där ett förbud enligt 3 eller 7 § kan antas komma i fråga.

8 a § Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 8 § 2 får Konsumentombudsmannen uppmana näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

8 b § Om en uppmaning enligt 8 eller 8 a § inte följs, får Konsumentombudsmannen förelägga den som berörs att fullgöra sin skyldighet vid vite.

8 c § Konsumentombudsmannens beslut enligt 7, 8 och 8 a §§ samt om vitesföreläggande enligt 8 b § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

9 § En talan om utdömande av vite förs vid Patent- och marknadsdomstolen av Konsumentombudsmannen. Om vite har förelagts på talan av någon annan får talan om utdömande föras även av honom eller henne.

9 a § Delgivning av domar och beslut av domstol som innefattar ett vitesföreläggande får ske enligt 34-37 §§ delgivningslagen (2010:1932) endast om det med beaktande av vad som har framkommit i det enskilda delgivningsärendet eller vid andra delgivningsförsök med delgivningsmottagaren finns anledning att anta att han eller hon har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

9 b § Bestämmelsen i 18 kap. 16 § rättegångsbalken ska inte tillämpas i mål enligt 3 §. I sådana mål får domstolen bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

I ärenden som avser överklagande av Konsumentombudsmannens beslut om förbud tillämpas i fråga om rättegångskostnader 31 kap. rättegångsbalken.

Civilrättsliga bestämmelser

10 § Om innebörden av ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling är oklar, skall vid en tvist mellan en näringsidkare och en konsument villkoret tolkas till konsumentens förmån.

11 § För avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling gäller 36 § första stycket lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område med följande begränsningar.

Omständigheter som inträffat efter det att avtalet ingåtts får inte beaktas till konsumentens nackdel på så sätt att ett avtalsvillkor som annars vore att anse som oskäligt inte kan åsidosättas eller jämkas.

Jämkas ett avtalsvillkor eller lämnas det utan avseende, skall, om villkoret strider mot god sed och medför en betydande obalans till konsumentens nackdel, avtalet gälla utan andra ändringar, om konsumenten begär det och om avtalet kan bestå med i övrigt oförändrat innehåll.

12 § Om inte annat visas, anses ett avtalsvillkor inte ha varit föremål för individuell förhandling.

13 § Ett avtalsvillkor som innebär att konsumenten ska betala mer för en vara, tjänst eller annan nyttighet än det som i avtalet anges vara priset för nyttigheten är utan verkan mot konsumenten, om denne inte uttryckligen har godkänt villkoret.

14 § Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillämpas på avtalet gäller inte i fråga om regler om oskäliga avtalsvillkor, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd mot oskäliga avtalsvillkor.

Grå listan

Bilaga till rådets direktiv 93/13/EEG, med avtalsvillkor som kan anses oskäligen i konsumentavtal

Avtalsvillkor till vilka hänvisas i artikel 3.3

1. Avtalsvillkor vars mål eller konsekvens är
 - a) att utesluta eller begränsa näringsidkarens rättsliga ansvar i händelse av att konsumenten dör eller drabbas av personskada till följd av näringsidkarens handlande eller underlåtenhet,
 - b) att otillbörligt utesluta eller begränsa konsumentens lagliga rättigheter gentemot näringsidkaren eller någon annan part i händelse av att näringsidkaren bryter helt eller delvis mot någon avtalsförpliktelse, däribland möjligheten för konsumenten att återge en fordran som han kan ha mot näringsidkaren för kvittning mot en skuld som han har till denne,
 - c) att göra avtal bindande för konsumenten medan näringsidkarens prestationer är underkastade villkor vars uppfyllande beror endast på dennes vilja,
 - d) att tillåta näringsidkaren att behålla pengar som betalats av konsumenten när denne avstår från att ingå eller fullfölja avtalet, utan att konsumenten ges rätt till motsvarande ersättningsbelopp från näringsidkaren då denne avstår från att ingå eller fullfölja avtalet,
 - e) att kräva att en konsument som inte fullgör sina skyldigheter betalar ett oproportionerligt stort ersättningsbelopp,
 - f) att tillåta näringsidkaren att säga upp avtalet på godtyckliga grunder när samma rätt inte ges konsumenten, liksom att låta näringsidkaren behålla belopp som betalats för ännu inte utförda tjänster när det är näringsidkaren själv som säger upp avtalet,
 - g) att tillåta näringsidkaren - utom då viktiga skäl föreligger - att utan rimligt varsel säga upp ett avtal med obestämd varaktighet,
 - h) att automatiskt förlänga ett avtal med bestämd varaktighet om konsumenten inte uttalar sig däremot, när sista dagen för konsumenten att framföra att han inte önskar förlänga avtalet ligger oskäligen tidigt,
 - i) att oåterkalligen binda konsumenten vid villkor som denne inte haft någon verklig möjlighet att ta del av innan avtalet ingicks,

- j) att tillåta näringsidkaren att ensidigt ändra villkoren utan något giltigt skäl som anges i avtalet,
- k) att tillåta näringsidkaren att ensidigt och utan giltigt skäl ändra någon egenskap hos den vara eller tjänst som skall levereras,
- l) att ange att varans pris skall fastställas vid leveransen eller tillåta att näringsidkaren höjer priset utan att konsumenten i båda fallen har en motsvarande rätt att frånträda avtalet om det slutliga priset är för högt i förhållande till det pris som överenskoms när avtalet ingicks,
- m) att de näringsidkaren rätt att avgöra om den levererade varan eller tjänsten överensstämmer med avtalet, eller att ge honom rätt att ensam tolka ett avtalsvillkor,
- n) att begränsa näringsidkarens skyldighet att respektera de åtaganden som hans representanter har gjort, eller att göra näringsidkarens förpliktelser beroende av att särskilda formkrav iakttas,
- o) att förplikta konsumenten att fullgöra alla sina skyldigheter även om inte näringsidkaren fullgör sina,
- p) att ge näringsidkaren möjlighet att utan konsumentens samtycke överlåta sina rättigheter och förpliktelser enligt avtalet när detta kan minska konsumentens säkerhet,
- q) att upphäva eller inskränka konsumentens rätt att gå till domstol eller vidta andra rättsliga åtgärder, särskilt genom att kräva att konsumenten för tvister enbart till skiljeförfarande som inte är reglerat i lag, genom att orättmätigt inskränka konsumentens tillgång till bevismedel eller genom att pålägga konsumenten en bevisbörda som enligt gällande rätt bör ligga hos någon annan avtalspart.

2. Räckvidd för g, j och l

- a) En leverantör av finansiella tjänster kan utan hinder av g förbehålla sig rätten att säga upp ett avtal med obestämd varaktighet ensidigt och, om det finns giltigt skäl, utan varsel; detta förutsätter dock att näringsidkaren är förpliktad att omgående informera motparten och eventuella övriga avtalsparter.
- b) En leverantör av finansiella tjänster kan utan hinder av j förbehålla sig rätten att, utan varsel om det finns giltigt skäl, ändra den räntesats som konsumenten skall betala eller erhålla eller andra kostnader för finansiella tjänster, förutsatt att näringsidkaren är förpliktad att snarast möj-

ligt informera motparten och eventuella övriga avtalsparter om detta och att dessa omgående kan säga upp avtalet.

Punkt j hindrar inte heller att en näringsidkare förbehåller sig rätten att ensidigt ändra villkoren i ett avtal som har träffats på obestämd tid, förutsatt att han förpliktas att underrätta konsumenten med rimligt varsel och att denne kan säga upp avtalet.

- c) Punkterna g, j och l gäller inte för
- transaktioner med värdepapper, finansiella instrument eller andra varor eller tjänster där priset varierar med förändringar i en börskurs eller ett börsindex eller en kapitalmarknadsränta som näringsidkaren inte har kontroll över,
 - avtal om köp eller försäljning av utländsk valuta, resecheckar eller internationella postanvisningar i utländsk valuta.
- d) Vad som sägs i punkt 1 hindrar inte lagliga prisindexeringsklausuler, under förutsättning att riktlinjerna för prissvängningarna beskrivs tydligt.

Förordning om flygpassagerares rättigheter

261/2004/EG

Utdrag

(14) Liksom i Montrealkonventionen bör skyldigheterna för det lufttrafikföretag som utför flygningen vara helt eller delvis begränsade i sådana fall där en händelse har orsakats av extraordinära omständigheter som inte kunde ha undvikits även om alla rimliga åtgärder vidtagits. Sådana omständigheter kan särskilt förekomma i händelse av politisk instabilitet, meteorologiska förhållanden som omöjliggör flygningen i fråga, säkerhetsrisker, oförutsedda brister i flygsäkerheten och strejker som påverkar verksamheten för det lufttrafikföretag som utför flygningen.

(15) Extraordinära omständigheter bör anses föreligga då ett flygledningsbeslut avseende ett visst flygplan en viss dag medför att en eller flera flygningar med detta plan kraftigt försenas, uppskjuts till nästa dag eller inställs, även om alla rimliga åtgärder vidtagits av det berörda lufttrafikföretaget för att undvika försening eller inställd flygning.

Artikel 2: Definitioner

I denna förordning avses med

- a) *lufttrafikföretag*: ett lufttrafikföretag med giltig licens,
- b) *lufttrafikföretag som utför flygningen*: ett lufttrafikföretag som utför eller avser att utföra en flygning enligt ett avtal med passagerare eller som ombud för en annan juridisk eller fysisk person som har ett avtal med denna passagerare,
- c) *EG-lufttrafikföretag*: ett lufttrafikföretag med en giltig licens utfärdad av en medlemsstat i enlighet med bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 2407/92 av den 23 juli 1992 om utfärdande av tillstånd för lufttrafikföretag (5),
- d) *researrangör*: en arrangör av resepaket i den mening som avses i artikel 2.2 i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (6), med undantag för lufttrafikföretag,
- e) *resepaket*: de tjänster som definieras i artikel 2.1 i direktiv 90/314/EEG,

- f) *biljett*: ett giltigt färdbevis som berättigar till transport, eller något likvärdigt i papperslös form, inbegripet i elektronisk form, som utfärdats eller godkänts av lufttrafikföretaget eller av dess auktoriserade agent,
- g) *platsreservation*: att passageraren har en biljett eller annat bevis som visar att platsreservationen har godkänts och registrerats av lufttrafikföretaget eller researrangören,
- h) *slutlig bestämmelseort*: den bestämmelseort som anges på den färdbiljett som visas fram vid incheckningsdisken eller, i händelse av direkt anslutande flygförbindelser, bestämmelseorten för den sista flygningen: alternativa anslutande flygförbindelser som är tillgängliga skall inte beaktas om den ursprungliga planerade ankomsttiden respekteras,
- i) *person med nedsatt funktionsförmåga*: en person vars funktionsförmåga är nedsatt vid användning av transporter på grund av fysiskt funktionshinder (sensoriskt eller rörelsemässigt, permanent eller temporärt), förståndsmässigt hinder, ålder eller annat funktionshinder och vars situation kräver särskild uppmärksamhet och anpassning till personens behov av för alla passagerare tillgänglig service,
- j) *nekad ombordstigning*: vägran att transportera passagerare på en flygning, trots att de har infunnit sig för ombordstigning enligt villkoren i artikel 3.2, förutom i de fall då det finns rimliga skäl att neka ombordstigning, t.ex. av hälso- eller säkerhetsskäl eller på grund av att resehandlingar är ofullständiga,
- k) *frivillig*: en person som har inställt sig för ombordstigning på de villkor som fastställs i artikel 3.2 och som på lufttrafikföretagets förfrågan förklarar sig beredd att mot förmäner avstå från sin platsreservation.
- l) *inställd flygning*: en flygning som inte genomförs trots att den i förväg planerats och på vilken minst en plats reserverats.

Artikel 3: Räckvidd

1. Denna förordning skall tillämpas för

- a) passagerare som reser från en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium där fördragets bestämmelser är tillämpliga,
- b) passagerare som reser från en flygplats belägen i tredje land till en flygplats belägen inom en medlemsstats terri-

torium där fördragets bestämmelser är tillämpliga, såvida inte de fått förmåner eller kompensation samt fått assistans i det tredje landet, under förutsättning att det lufttrafikföretag som utför flygningen är ett EG-lufttrafikföretag.

2. Punkt 1 skall tillämpas under förutsättning att passagerare
 - a) har en bekräftad platsreservation på den berörda flygningen och, utom i händelse av inställd flygning enligt artikel 5, har checkat in
 - på föreskrivet sätt och vid den tidpunkt som lufttrafikföretaget, researrangören eller en auktoriserad resebyrå angett skriftligen i förväg (inbegripet elektroniskt) eller, om ingen tid har angetts,
 - senast 45 minuter före angiven avgångstid, eller
 - b) har flyttats över av ett lufttrafikföretag eller en researrangör från den flygning för vilken de hade en platsreservation till en annan flygning, oavsett anledning.
 3. Denna förordning skall inte tillämpas på passagerare som reser gratis eller till ett reducerat biljettpreis som varken direkt eller indirekt är tillgängligt för allmänheten. Den skall emellertid tillämpas på passagerare som har biljetter som ett lufttrafikföretag eller en researrangör utfärdat genom bonus-system eller annat kommersiellt program.
 4. Denna förordning skall endast tillämpas på passagerare som befordras med flygplan med motor.
 5. Denna förordning skall tillämpas på alla lufttrafikföretag som tillhandahåller transport av passagerare som omfattas av punkterna 1 och 2. Om ett lufttrafikföretag som inte har ett avtal med passageraren fullgör skyldigheter enligt denna förordning, skall företaget anses göra detta som ombud för den person som har ett avtal med passageraren.
 6. Denna förordning skall inte påverka passagerares rättigheter enligt direktiv 90/314/EEG. Denna förordning skall inte tillämpas i sådana fall då en paketresa ställs in av andra orsaker än inställd flygning.

Artikel 4: Nekad ombordstigning

1. När det lufttrafikföretag som utför flygningen har rimlig anledning att anta att ombordstigning vid en flygning måste nekas skall det först och främst göra en förfrågan efter frivilliga som är beredda att avstå från sina platsreservationer i utbyte mot förmåner på villkor som den berörda passageraren och lufttrafikföretaget kommer överens om. Frivilliga skall få assistans i enlighet med artikel 8, och denna assistans skall ges utöver de förmåner som nämns i denna punkt.
2. Om det inte finns tillräckligt många frivilliga för att återstående passagerare med platsreservationer skall kunna komma med på flygningen, får lufttrafikföretaget mot passagerarnas vilja neka dem ombordstigning.
3. Om passagerare nekas ombordstigning mot sin vilja skall lufttrafikföretaget omedelbart kompensera dem i enlighet med artikel 7 och erbjuda dem assistans i enlighet med artiklarna 8 och 9.

Artikel 5: Inställd flygning

1. Vid inställd flygning skall de berörda passagerarna
 - a) erbjudas assistans i enlighet med artikel 8 av det lufttrafikföretag som utför flygningen, och
 - b) erbjudas assistans i enlighet med artikel 9.1.a och 9.2 samt, om omdirigering sker och den nya flygningens rimligen förväntade avgångstid är åtminstone dagen efter den avgång som var planerad för den inställda flygningen, assistans i enlighet med artikel 9.1.b och 9.1.c, och
 - c) ha rätt till kompensation i enlighet med artikel 7 av det lufttrafikföretag som utför flygningen såvida inte
 - i) de minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden underrättas om att flygningen är inställd, eller
 - ii) de mellan två veckor och sju dagar före den tidtabellsenliga avgångstiden underrättas om att flygningen är inställd, och erbjuds ombokning så att de kan avresa högst två timmar före den tidtabellsenliga avgångstiden och nå sin slutliga bestämmelseort senast fyra timmar efter den tidtabellsenliga ankomsttiden, eller
 - iii) de mindre än sju dagar före den tidtabellsenliga avgångstiden underrättas om att flygningen är inställd, och erbjuds ombokning så att de kan avresa högst en

timme före den tidtabellsenliga avgångstiden och nå sin slutliga bestämmelseort senast två timmar efter den tidtabellsenliga ankomsttiden.

2. När passagerarna underrättas om att flygningen ställs in, skall en upplysning lämnas om eventuell alternativ transport.
3. Lufttrafikföretaget som utför flygningen skall inte vara skyldigt att betala kompensation enligt artikel 7, om det kan visa att den inställda flygningen beror på extraordinära omständigheter som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.
4. Bevisbördan för om passageraren har underrättats om den inställda flygningen samt när detta skett skall åvila det lufttrafikföretag som utför flygningen.

Artikel 6: Försening

1. När det lufttrafikföretag som utför flygningen har rimlig anledning att anta att en flygning kommer att försenas i förhållande till den tidtabellsenliga avgångstiden
 - a) med två timmar eller mer vid alla flygningar på 1500 kilometer eller mindre, eller
 - b) med tre timmar eller mer vid alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1500 kilometer och vid alla övriga flygningar på mellan 1500 och 3500 kilometer, eller
 - c) med fyra timmar eller mer vid alla flygningar som inte omfattas av a eller b,skall lufttrafikföretaget erbjuda passagerarna
 - i) assistans i enlighet med artikel 9.1 a och artikel 9.2,
 - ii) om den rimligen förväntade avgångstiden är åtminstone dagen efter den tidigare tillkännagivna avgångstiden, assistans i enlighet med artikel 9.1 b och 9.1 c,
 - iii) om förseningen är åtminstone fem timmar, assistans i enlighet med artikel 8.1 a.
2. Under alla omständigheter skall assistansen erbjudas inom de tidsfrister som anges ovan med avseende på varje avståndssegment.

Artikel 7: Rätt till kompensation

1. Vid hänvisning till denna artikel skall passagerare få kompensation som uppgår till
 - a) 250 euro för alla flygningar på högst 1500 kilometer,
 - b) 400 euro för alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1500 kilometer, och för alla övriga flygningar på mellan 1500 och 3500 kilometer,
 - c) 600 euro för alla flygningar som inte omfattas av a och b.

När avståndet beräknas skall utgångspunkten vara den sista bestämmelseort där nekad ombordstigning eller inställd flygning kommer att leda till att passagerarens ankomst i förhållande till tidtabell försenas.

2. När passagerare erbjuds ombokning till den slutliga bestämmelseorten med en alternativ flygning i enlighet med artikel 8, och ankomsttiden för denna inte överstiger den tidtabellsenliga ankomsttiden för den ursprungligen bokade flygningen
 - a) med två timmar för alla flygningar på 1500 kilometer eller mindre, eller
 - b) med tre timmar för alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1500 kilometer och för alla övriga flygningar mellan 1500 kilometer och 3500 kilometer, eller
 - c) med fyra timmar för alla flygningar som inte omfattas av a eller b,får det lufttrafikföretag som utför flygningen minska den kompensation som föreskrivs i punkt 1 med 50 procent.
3. Kompensationen i punkt 1 skall betalas kontant, med elektronisk banköverföring, bankgirering eller check eller, med passagerarens skriftliga samtycke, med resevouchers och/eller andra tjänster.
4. De avstånd som anges i punkterna 1 och 2 skall mätas efter storcirkelmetoden (ortodromisk linje).

Artikel 8: Rätt till återbetalning eller ombokning

1. Vid hänvisning till denna artikel skall passagerare erbjudas att välja mellan
 - a) – återbetalning inom sju dagar, i enlighet med bestämmelserna i artikel 7.3, av hela inköpspriset för biljetten, för den del eller de delar av resan som inte fullföljts och

för den del eller de delar som fullföljts, om flygningen inte längre har något syfte med avseende på passagerens ursprungliga resplan, samt dessutom, i relevanta fall,

- en returflygning till den första avgångsorten snarast möjligt,

- b) ombokning till den slutliga bestämmelseorten snarast möjligt, under likvärdiga transportvillkor, eller
- c) ombokning till den slutliga bestämmelseorten till ett senare datum som passageraren finner lämpligt, under likvärdiga transportvillkor, beroende på platstillgång.

2. Punkt 1 a skall även gälla passagerare vars flygning ingår i ett paket, med undantag av rätten till återbetalning, om denna rättighet regleras i direktiv 90/314/EEG.
3. När flera olika flygplatser svarar för flygtrafiken till och från en stad eller region och det lufttrafikföretag som utför flygningen som alternativ erbjuder en passagerare en flygning till en annan flygplats än den som bokningen avsåg, skall lufttrafikföretaget stå för kostnaderna för passagerarens transport från den alternativa flygplatsen antingen till den flygplats som bokningen gällde eller till en annan närliggande destination som överenskommit med passageraren.

Artikel 9: Rätt till service

1. I de fall hänvisning görs till denna artikel skall passagerare utan kostnad erbjudas
 - a) måltider och förfriskningar i skälig proportion till väntetiden,
 - b) hotellrum i sådana fall
 - då övernattnings under en eller flera nätter blir nödvändig, eller
 - då en längre vistelse än den passageraren planerat blir nödvändig,
 - c) transport mellan flygplatsen och inkvarteringsorten (hotell eller annan).
2. Passagerare skall dessutom erbjudas att utan kostnad ringa två telefonsamtal eller skicka två telex, fax eller e-postmeddelanden.

3. Vid tillämpningen av denna artikel skall det lufttrafikföretag som utför flygningen ta särskild hänsyn till behoven hos personer med nedsatt funktionsförmåga och medföljande personer samt behoven hos barn som reser ensamma.

Artikel 10: Uppgradering och nedgradering

1. Om det lufttrafikföretag som utför flygningen placerar passageraren i en högre klass i förhållande till biljettpriset får lufttrafikföretaget inte ta ut något tillägg.
2. Om det lufttrafikföretag som utför flygningen placerar passageraren i en lägre klass i förhållande till biljettpriset skall lufttrafikföretaget inom sju dagar, i enlighet med bestämmelserna i artikel 7.3, ersätta
 - a) 30 % av passagerarens biljettkostnad vid alla flygningar på 1500 kilometer eller mindre, eller
 - b) 50 % av passagerarens biljettkostnad vid alla flygningar inom gemenskapen längre än 1500 kilometer, med undantag för flygningar mellan medlemsstaternas europeiska territorium och de franska utomeuropeiska departementen och vid alla övriga flygningar mellan 1500 och 3500 kilometer, eller
 - c) 75 % av passagerarens biljettkostnad vid alla flygningar som inte omfattas av a eller b, inklusive flygningar mellan medlemsstaternas europeiska territorier och de franska utomeuropeiska departementen.

Artikel 11: Personer med nedsatt funktionsförmåga eller särskilda behov

1. Lufttrafikföretaget som utför flygningen skall ge förtur till personer med nedsatt funktionsförmåga och personer och godkända hjälphundar som följer med dem samt till barn som reser ensamma.
2. Vid nekad ombordstigning, inställd flygning eller försening oberoende av dess längd skall personer med nedsatt funktionsförmåga och medföljande personer samt barn som reser ensamma ha rätt till service i enlighet med artikel 9 snarast möjligt.

Artikel 12: Ytterligare kompensation

1. Tillämpningen av denna förordning påverkar inte en passagerares rätt till ytterligare kompensation. Kompensation som beviljas i enlighet med denna förordning får räknas av från sådan kompensation.
2. Utan att det påverkar berörda principer och bestämmelser i nationell lagstiftning, däribland rättspraxis, skall punkt 1 inte tillämpas på passagerare som frivilligt har avstått från en platsreservation i enlighet med artikel 4.1.

Artikel 14: Skyldighet att informera passagerarna om deras rättigheter

1. Det lufttrafikföretag som utför flygningen skall vid incheckningen se till att ett tydligt anslag med följande text finns uppsatt väl synligt för passagerarna: ”Om ni nekas att stiga ombord eller om er flygning är inställd eller försenad med minst två timmar, kan ni vid incheckningsdisken eller utgången till flygplanet begära att få ett exemplar av den text som anger era rättigheter, särskilt rätten till kompensation och assistans.”
2. När lufttrafikföretaget som utför flygningen nekar ombordstigning eller ställer in en flygning skall det ge varje berörd passagerare skriftlig information om reglerna för kompensation och assistans i enlighet med denna förordning. Även passagerare som utsatts för en försening med minst två timmar skall erhålla sådan information. Passagerarna skall också ges skriftlig information om hur det nationella organ som avses i artikel 16 kan kontaktas.
3. Lämpliga alternativa medel skall användas vid tillämpningen av bestämmelserna i denna artikel med avseende på blinda och synskadade personer.

Artikel 15: Ansvarsbegränsning

1. Förpliktelserna gentemot passagerarna enligt denna förordning får inte begränsas eller åsidosättas, exempelvis genom undantag eller en begränsande klausul i transportavtalet.

2. Om ett sådant undantag eller en begränsande klausul trots det tillämpas på en passagerare, eller om passageraren inte informeras på ett korrekt sätt om sina rättigheter och därför har godtagit en lägre kompensation än vad som föreskrivs i denna förordning, skall passageraren fortfarande ha rätt att vidta nödvändiga rättsliga åtgärder i behörig domstol eller behörigt organ för att få ytterligare kompensation.

Förordning om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder

1107/2006/EG

Utdrag

Artikel 3: Förbud mot att vägra transport

Ett lufttrafikföretag, dess agent eller en researrangör får inte med hänvisning till funktionshinder eller nedsatt rörlighet

- a) vägra att godkänna en platsreservation för en flygning som avgår från eller ankommer till en flygplats som omfattas av denna förordning,
- b) neka personer med funktionshinder eller personer med nedsatt rörlighet ombordstigning vid en sådan flygplats, förutsatt att personen i fråga har en giltig biljett och en platsreservation.

Artikel 4: Undantag, särskilda villkor och information

1. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 3 får ett lufttrafikföretag, dess agent eller en researrangör, med hänvisning till funktionshinder eller nedsatt rörlighet, vägra att godkänna en platsreservation från eller neka ombordstigning för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet
 - a) för att uppfylla tillämpliga säkerhetskrav som fastställts i internationell lagstiftning, gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning eller för att uppfylla säkerhetskrav som fastställts av den myndighet som utfärdade drifttillståndet för det berörda lufttrafikföretaget,
 - b) om flygplanets storlek eller dess dörrar gör det fysiskt omöjligt att ta ombord eller transportera personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet.

Om vägran att godta en platsreservation grundas på de skäl som anges i första stycket led a eller b skall lufttrafikföretaget, dess agent eller researrangören göra rimliga ansträngningar för att föreslå den berörda personen ett godtagbart alternativ.

En person med funktionshinder eller en person med nedsatt rörlighet som nekats ombordstigning på grund av sitt funktionshinder eller sin nedsatta rörlighet och en person som ledsagar denne i enlighet med punkt 2 i denna artikel skall erbjudas rätt till återbetalning eller ombokning enligt artikel 8 i förordning (EG) nr 261/2004. Rätten till val mellan returflygning eller ombokning gäller endast på villkor att alla säkerhetskrav uppfylls.

2. På samma villkor som anges i punkt 1 första stycket led a får lufttrafikföretaget, dess agent eller en researrangör kräva att personer med funktionshinder eller personer med nedsatt rörlighet skall ledsagas av en annan person som kan ge den assistans som krävs för personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.
3. Ett lufttrafikföretag eller dess agent skall, i tillgängligt format och åtminstone på samma språk som informationen till övriga passagerare, offentliggöra de säkerhetsregler som lufttrafikföretaget tillämpar på transport av personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet samt information om eventuella begränsningar avseende transport av dessa personer eller hjälpmedel på grund av flygplanets storlek. En researrangör skall tillhandahålla sådana säkerhetsregler och begränsningar när det gäller flygningar som ingår i paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang som den organiserar, säljer eller bjuder ut för försäljning.
4. Ett lufttrafikföretag, dess agent eller en researrangör som använder sig av ett undantag enligt punkterna 1 eller 2 skall utan dröjsmål underrätta personen med funktionshinder eller med nedsatt rörlighet om skälen för detta. På begäran skall lufttrafikföretaget, dess agent eller researrangören skriftligen underrätta personen med funktionshinder eller med nedsatt rörlighet om dessa skäl, senast fem arbetsdagar efter begäran.

Förordning om rättigheter och skyldigheter för bussresenärer

181/2011/EG

Utdrag

Kapitel I. Allmänna bestämmelser

Artikel 1: Syfte

I denna förordning fastställs regler för busstransporter på följande områden:

- a) Icke-diskriminering mellan passagerare när det gäller de transportvillkor som transportörerna erbjuder.
- b) Passagerares rättigheter i händelse av olyckor som inträffar till följd av användning av bussen och som leder till dödsfall eller personskada eller till förlust av eller skada på bagage.
- c) Icke-diskriminering av och obligatorisk assistans till personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet.
- d) Passagerares rättigheter vid inställda resor eller förseningar.
- e) Minsta information som ska lämnas till passagerarna.
- f) Hantering av klagomål.
- g) Allmänna regler om kontroll av efterlevnaden.

Artikel 2: Tillämpningsområde

1. Denna förordning ska tillämpas på passagerare som reser med linjetrafik för icke specificerade passagerarkategorier när passagerarens påstigningsplats eller avstigningsplats är belägen inom en medlemsstats territorium och när transportsträckan enligt tidtabell är 250 km eller längre.
2. När det gäller de transporttjänster som avses i punkt 1 men där transportsträckan enligt tidtabell understiger 250 km ska artiklarna 4.2, 9, 10.1, 16.1 b, 16.2, 17.1, 17.2 och 24–28 tillämpas.
3. Dessutom ska denna förordning, med undantag för artiklarna 9–16 och 17.3 och kapitlen IV, V och VI, tillämpas på passa-

gerare som reser med tillfällig trafik om passagerarens första påstigningsplats eller slutliga avstigningsplats ligger inom en medlemsstats territorium.

4. Med undantag för artiklarna 4.2, 9, 10.1, 16.1 b, 16.2, 17.1, 17.2 och 24–28 får medlemsstaterna på tydliga och icke-diskriminerande grunder undanta inrikes linjetrafik från tillämpningen av denna förordning. Sådana undantag får beviljas från och med den dag då denna förordning börjar tillämpas under en tid av högst fyra år, och får förnyas en gång.
5. Under en tid av högst fyra år från och med den dag då denna förordning börjar tillämpas får medlemsstaterna på klara, tydliga och icke-diskriminerande grunder undanta viss linjetrafik från tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning av det skälet att en betydande del av denna linjetrafik, inbegripet minst ett uppehåll enligt tidtabell, tillhandahålls utanför unionen. Sådana undantag får förnyas en gång.
6. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om undantag för olika typer av trafik som beviljas i enlighet med punkterna 4 och 5. Kommissionen ska vidta lämpliga åtgärder om ett sådant undantag inte anses förenligt med bestämmelserna i denna artikel. Senast den 2 mars 2018 ska kommissionen förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport om de undantag som beviljats enligt punkterna 4 och 5.
7. Ingenting i denna förordning ska anses stå i konflikt med eller införa ytterligare krav utöver befintlig lagstiftning om tekniska krav på bussar eller infrastruktur eller utrustning vid busshållplatser och terminaler.
8. Denna förordning ska inte påverka passagerares rättigheter enligt direktiv 90/314/EEG och ska inte tillämpas i fall då en paketresa som avses i det direktivet ställs in av andra skäl än inställd linjetrafik.

Artikel 3: Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

- a) *linjetrafik*: persontransport med buss vid regelbundna tider längs bestämda färdvägar, varvid passagerarna får stiga på och av vid i förväg bestämda hållplatser,

- b) *tillfällig trafik*: trafik som inte utgör linjetrafik, och som huvudsakligen kännetecknas av transport med buss av passagerargrupper som har bildats på initiativ av kunden eller transportören,
- c) *transportavtal*: ett avtal om transport mellan en transportör och en passagerare om tillhandahållande av en eller flera transporter med linjetrafik eller tillfällig trafik,
- d) *biljett*: en giltig färdhandling eller annat bevis på transportavtal,
- e) *transportör*: en fysisk eller juridisk person, som inte är en researrangör, en resebyrå eller en biljettutfärdare, som erbjuder allmänheten transport medelst linjetrafik eller tillfällig trafik,
- f) *utförande transportör*: en annan fysisk eller juridisk person än transportören vilken faktiskt utför hela eller en del av transporten,
- g) *biljettutfärdare*: varje mellanhand som ingår transportavtal för en transportörs räkning,
- h) *resebyrå*: varje mellanhand som agerar för en passagerares räkning vid ingående av transportavtal,
- i) *researrangör*: en annan arrangör eller återförsäljare än transportören, i den mening som avses i artikel 2.2 och 2.3 i direktiv 90/314/EEG,
- j) *person med funktionshinder eller person med nedsatt rörlighet*: en person vars rörlighet är nedsatt vid användning av transporter på grund av någon form av fysiskt funktionshinder (sensoriskt eller motoriskt, bestående eller tillfälligt), psykiskt funktionshinder eller psykisk funktionsnedsättning eller på grund av annat funktionshinder eller ålder och vars situation kräver lämplig uppmärksamhet och anpassning till denna persons särskilda behov av de tjänster som är tillgängliga för alla passagerare,
- k) *villkor för tillgänglighet*: relevanta normer och riktlinjer för samt relevant information om tillgängligheten till bus-sar och/eller till utsedda terminaler, inbegripet deras installationer för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet,
- l) *bokning*: en bokning av en plats på en buss i linjetrafik som avser en specifik avgång,
- m) *terminal*: en bemannad terminal där en buss i linjetrafik enligt tidtabellen för en angiven färdväg ska stanna för på- och avstigning av passagerare och som är utrus-

- tad med inrättningar som incheckningsdisk, väntsal eller biljettkontor,
- n) *bussbållplats*: en plats som inte är en terminal och där en buss i linjetrafik enligt tidtabellen för den angivna färdvägen ska stanna för på- och avstigning av passagerare,
 - o) *terminaloperatör*: en organisatorisk enhet i en medlemsstat som ansvarar för administrationen och skötseln av en utsedd terminal,
 - p) *inställd resa*: en resa i linjetrafik som inte genomförts trots att den i förväg angivits i tidtabellen,
 - q) *försening*: skillnaden mellan den tidtabellsenliga avgångstiden för en buss i linjetrafik och den verkliga avgångstiden.

Artikel 4: Biljetter och icke-diskriminerande avtalsvillkor

1. Transportörer ska utfärda en biljett till passageraren, såvida inte andra handlingar ger rätt till transport. En biljett får utfärdas i elektroniskt format.
2. Utan att det påverkar subventionerade taxor ska de avtalsvillkor och taxor som tillämpas av transportörer erbjudas allmänheten utan någon direkt eller indirekt diskriminering på grundval av den slutlige kundens nationalitet eller etableringsorten för transportörerna, eller biljettutfärdare inom unionen.

Kapitel II. Ersättning och assistans i händelse av olyckor

Artikel 7: Dödsfall eller personskada som drabbar passagerare samt förlorat eller skadat resgodis

1. Passagerare ska, i enlighet med tillämplig nationell lag, ha rätt till ersättning vid dödsfall, inbegripet skäligena begravningskostnader, eller vid personskada och för resgodis som förlorats eller skadats på grund av olyckor som inträffar till följd av användning av bussen. I händelse av en passagerares död ska denna rätt åtminstone gälla för de personer mot vilka passageraren var, eller skulle ha blivit, underhållsskyldig.
2. Ersättningsbeloppet ska beräknas i enlighet med tillämplig nationell lag. Eventuella i nationell lag föreskrivna maximibelopp för ersättning vid dödsfall och personskada eller förlorat eller skadat bagage ska i varje enskilt fall inte understiga
 - a) 220 000 EUR per passagerare,

- b) 1 200 EUR per kolli. I händelse av skada på rullstolar, annan rörlighetsutrustning eller hjälpmedel ska ersättningsbeloppet alltid uppgå till kostnaden för att ersätta eller reparera den förlorade eller skadade utrustningen.

Artikel 8: Passagerares omedelbara praktiska behov

I händelse av en olycka som inträffar till följd av användning av bussen ska transportören tillhandahålla rimlig och proportionell assistans med avseende på passagerarnas omedelbara praktiska behov efter olyckan. Sådan assistans ska vid behov innefatta inkvartering, mat, kläder, transport och tillhandahållande av första hjälpen. Tillhandahållande av assistans ska inte innebära ett erkännande av skadeståndsansvar.

Transportören får, för varje passagerare, begränsa den totala kostnaden för inkvartering till 80 EUR per natt och inkvarteringsens längd till maximalt två nätter.

Kapitel III. Rättigheter för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet

Artikel 9: Rätt till transport

1. Transportörer, resebyråer och researrangörer får inte vägra att godkänna en bokning från, vägra att utfärda eller på annat sätt tillhandahålla en biljett till, eller vägra att släppa ombord en person med hänvisning till funktionshinder eller nedsatt rörlighet.
2. Bokningar och biljetter ska utan extra kostnad erbjudas personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet.

Artikel 10: Undantag och särskilda villkor

1. Utan hinder av artikel 9.1 får transportörer, resebyråer eller researrangörer vägra att godkänna en bokning från, vägra att utfärda eller på annat sätt tillhandahålla en biljett till, eller vägra att släppa ombord en person med hänvisning till funktionshinder eller nedsatt rörlighet
 - a) för att uppfylla tillämpliga säkerhetskrav som fastställts i internationell rätt, unionsrätt eller nationell rätt eller för att uppfylla säkerhetskrav som fastställts av behöriga myndigheter,

- b) i de fall då utformningen av fordonet eller infrastrukturen, inbegripet busshållplatser och terminaler, fysiskt omöjliggör påstigning, avstigning eller transport av personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet på ett säkert och för driften lämpligt sätt.
2. Om en vägran att godkänna en bokning eller att utfärda eller att på annat sätt tillhandahålla en biljett grundas på de skäl som anges i punkt 1, ska transportörer, resebyråer och researrangörer informera den berörda personen om alla eventuella godtagbara alternativa transporter som transportören utför.
3. Om en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet som har en bokning eller en biljett och som uppfyllt kraven i artikel 14.1 a ändå, på grund av sitt funktionshinder eller sin nedsatta rörlighet, nekas påstigning, ska denne och eventuella ledsagare i enlighet med punkt 4 i den här artikeln ges möjlighet att välja mellan
- a) rätt till ersättning och, i förekommande fall, en kostnadsfri returresa till första avreseplatsen enligt transportavtalet så snart som möjligt och
 - b) med undantag för de fall då det inte är praktiskt möjligt, fortsatt resa eller ombokning till rimlig alternativ transport till den bestämmelseort som anges i transportavtalet.

Rätten till återbetalning av de pengar som betalats för biljetten ska inte påverkas av underlåtenhet att lämna meddelande i enlighet med artikel 14.1 a.

4. Om en transportör, resebyrå eller researrangör vägrar att godkänna en bokning från, utfärda eller på annat sätt tillhandahålla en biljett till, eller släppa ombord en person på grund av funktionshinder eller nedsatt rörlighet i enlighet med de skäl som anges i punkt 1, får den personen begära att få ledsagas av en annan person som han eller hon väljer själv, som kan ge den assistans som personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet kräver, så att de skäl som anges i punkt 1 inte längre är tillämpliga.

En sådan ledsagare ska transporteras utan kostnad och, när det är praktiskt möjligt, ges en plats bredvid personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

5. I de fall då transportörer, resebyråer eller researrangörer tillämpar bestämmelserna i punkt 1, ska de omedelbart informera personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om anledningen till detta och, på begäran, skriftligen informera personen i fråga inom fem arbetsdagar efter begäran.

Artikel 11: Tillgänglighet och information

1. I samarbete med organisationer som företräder personer med funktionshinder eller personer med nedsatt rörlighet ska transportörer och terminaloperatörer, eventuellt genom sina organisationer, ha eller fastställa icke-diskriminerande villkor för tillgänglighet med avseende på transport av personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet.
2. De villkor för tillgänglighet som anges i punkt 1, inbegripet texten till internationell rätt, unionsrätt eller nationell rätt i vilken säkerhetskraven fastställts, som ligger till grund för dessa icke-diskriminerande villkor för tillgänglighet, ska tillhandahållas allmänheten av transportörer och terminaloperatörer fysiskt eller på Internet, på begäran i tillgänglig form, på samma språk som det på vilket information i allmänhet görs tillgänglig för alla passagerare. När denna information tillhandahålls ska särskild vikt läggas vid behoven hos personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.
3. Researrangörer ska tillhandahålla de villkor för tillgänglighet som anges i punkt 1 och som tillämpas på resor som ingår i paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang som de organiserar, säljer eller erbjuder till försäljning.
4. Den information om villkor för tillgänglighet som avses i punkterna 2 och 3 ska på passagerarens begäran delas ut i fysisk form.
5. Transportörer, resebyråer och researrangörer ska se till att all relevant allmän information om resan och transportvillkoren finns att tillgå i en form som lämpar sig och är tillgänglig för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet, inbegripet, i förekommande fall, vid bokning och information på Internet. Informationen ska på passagerarens begäran delas ut i fysisk form.

Artikel 13: Rätt till assistans på utsedda terminaler och ombord på bussar

1. Med förbehåll för de villkor för tillgänglighet som anges i artikel 11.1 ska transportörer och terminaloperatörer, inom sina respektive behörighetsområden, på terminaler som utsetts av medlemsstater, utan kostnad tillhandahålla personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet åtminstone den assistans som anges i bilaga I del a.
2. Med förbehåll för de villkor för tillgänglighet som anges i artikel 11.1 ska transportörer ombord på bussar utan kostnad tillhandahålla personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet åtminstone den assistans som anges i bilaga I del b.

Artikel 14: Villkor för assistans

1. Transportörer och terminaloperatörer ska samarbeta för att tillhandahålla personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet assistans på villkor att
 - a) personens behov av sådan assistans meddelas transportörer, terminaloperatörer, resebyråer eller researrangörer senast 36 timmar innan assistansen behövs, och
 - b) personerna i fråga infinner sig på angiven plats
 - i) vid den tidpunkt som i förväg angivits av transportören, dock inte mer än 60 minuter före angiven avgångstid, såvitt inte transportören och passageraren har kommit överens om en kortare tidsperiod, eller
 - ii) om ingen tidpunkt har angivits, senast 30 minuter före angiven avgångstid.
2. Utöver punkt 1 ska personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet vid tidpunkten för bokningen eller förhandsköpet av biljetten meddela transportören, resebyrån eller researrangören om sina särskilda sittplatsbehov, förutsatt att detta behov är känt vid den tidpunkten.
3. Transportörer, terminaloperatörer, resebyråer och researrangörer ska vidta alla åtgärder som krävs för att underlätta mottagandet av meddelanden om behovet av assistans från personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet. Denna skyldighet ska gälla vid alla utsedda terminaler och deras försäljningsställen, även vid telefon- och Internetförsäljning.

4. Om inget meddelande i enlighet med punkterna 1 a och 2 lämnas ska transportörer, terminaloperatörer, resebyråer och researrangörer så långt det kan anses vara rimligt se till att personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet får den assistans som krävs för att han eller hon ska kunna stiga på en avgående buss, byta till en anslutande buss eller stiga av en ankommande buss under en resa för vilken han eller hon köpt biljett.
5. Terminaloperatören ska anvisa en plats i eller utanför terminalen där personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet kan meddela sin ankomst och begära assistans. Platsen ska vara tydligt skyltad och vid denna ska finnas grundläggande information om terminalen och den assistans som tillhandahålls, i en form som är tillgänglig för personen i fråga.

Artikel 17: Ersättning avseende rullstolar och annan rörlighetsutrustning

1. Transportörer och terminaloperatörer ansvarar för förlust av och skada på rullstolar, annan rörlighetsutrustning eller hjälpmedel. Förlusten eller skadan ska ersättas av den transportör eller terminaloperatör som ansvarar för förlusten eller skadan.
2. Den ersättning som avses i punkt 1 ska motsvara kostnaden för att ersätta eller reparera den utrustning eller de hjälpmedel som förlorats eller skadats.
3. Vid behov ska alla ansträngningar göras för att snabbt få fram tillfällig ersättningsutrustning eller tillfälliga ersättningshjälpmedel. Rullstolar, annan rörlighetsutrustning eller hjälpmedel ska om möjligt ha liknande tekniska och funktionsmässiga egenskaper som de som förlorats eller skadats.

Kapitel IV. Passagerares rättigheter vid inställd resa eller försening

Artikel 19: Fortsatt resa, ombokning och återbetalning

1. Om en transportör på skäliga grunder kan anta att linjetrafiken vid avgången från en terminal kommer att ställas in eller försenas med mer än 120 minuter, eller vid överbokning, ska passagerare omedelbart få välja mellan

- a) fortsatt resa eller ombokning, utan extra kostnad, till en resa med jämförbara villkor enligt transportavtalet till slutdestinationen så snart som möjligt,
 - b) återbetalning motsvarande biljettpriset och, i förekommande fall, en kostnadsfri returresa med buss till den första avreseplatsen enligt transportavtalet så snart som möjligt.
2. Om transportören underlåter att erbjuda passageraren det val som avses i punkt 1, ska passageraren ha rätt till ersättning som uppgår till 50 % av biljettpriset, utöver den återbetalning som avses i punkt 1 b. Detta belopp ska betalas av transportören inom en månad från det att begäran om ersättning lämnades in.
 3. Om bussen under resan blir körodduglig ska transportören antingen tillhandahålla fortsatt resa med ett annat fordon från den plats där det köroddugliga fordonet befinner sig, eller transport från den plats där det köroddugliga fordonet befinner sig till en lämplig väntplats eller terminal, varifrån resan kan fortsätta.
 4. Om linjetrafiken vid avgången från en busshållplats ställs in eller försenas med mer än 120 minuter, ska passagerare ha rätt till sådan fortsatt resa eller ombokning eller återbetalning motsvarande biljettpriset från transportören, såsom avses i punkt 1.
 5. Ersättning enligt punkterna 1 b och 4 ska betalas ut inom 14 dagar efter det att erbjudandet gjorts eller en begäran tagits emot. Utbetalningen ska täcka biljettens hela inköpspris, för den eller de delar av resan som inte har genomförts och för den eller de delar som redan har genomförts om resan inte längre tjänar något syfte i förhållande till passagerarens ursprungliga resplan. I fråga om periodkort eller abonnemang ska betalningen motsvara dess proportionella andel av hela kostnaden för periodkortet eller abonnemanget. Återbetalningen ska göras i pengar, såvida inte passageraren godtar någon annan form av återbetalning.

Artikel 20: Information

1. Vid inställda eller försenade avgångar i linjetrafiken ska transportören eller, i förekommande fall, terminaloperatören underrätta de passagerare som reser från en terminal om situationen så snart som möjligt, dock senast 30 minuter efter den i tidtabellen angivna avgångstiden, och om den beräknade avgångstiden så snart som denna information finns tillgänglig.
2. Om passagerare missar en enligt tidtabellen anslutande transport på grund av en inställd eller försenad avgång, ska transportören och, i förekommande fall, terminaloperatören göra rimliga ansträngningar för att underrätta berörda passagerare om alternativa anslutningar.
3. Transportören eller, i förekommande fall, terminaloperatören ska se till att personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet får den information som krävs enligt punkterna 1 och 2 i tillgänglig form.
4. När det är genomförbart ska den information som krävs enligt punkterna 1 och 2 tillhandahållas alla passagerare på elektronisk väg, inbegripet de passagerare som reser från buss-hållplatser, inom den tidsgräns som föreskrivs i punkt 1, om passageraren har begärt detta och har tillhandahållit transportören de nödvändiga kontaktuppgifterna.

Artikel 21: Assistans vid inställda eller försenade avgångar

I fråga om resor som enligt tidtabellen överstiger tre timmar ska transportören vid en inställd eller mer än 90 minuter försenad avgång från en terminal kostnadsfritt erbjuda passageraren

- a) snacks, måltider eller förfriskningar i skälig proportion till väntetiden eller förseningen, förutsatt att sådana finns att tillgå ombord på bussen eller i terminalen eller rimligen kan anskaffas,
- b) hotellrum eller annan inkvartering samt assistans med att anordna transport mellan terminalen och inkvarteringen, om det krävs en eller flera övernattningar. Transportören får, för varje passagerare, begränsa den totala kostnaden för inkvartering till 80 EUR per natt och inkvarteringslängd till maximalt två nätter, exklusive transport mellan terminalen och inkvarteringen.

Vid tillämpning av denna artikel ska transportören särskilt uppmärksamma behoven hos personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet och deras eventuella ledsagare.

Artikel 22: Ytterligare anspråk

Ingenting i detta kapitel ska hindra passagerare från att begära skadestånd i enlighet med nationell lagstiftning vid nationella domstolar för skador med anledning av inställd eller försenad linjetrafik.

Artikel 23: Undantag

1. Artiklarna 19 och 21 ska inte tillämpas på passagerare med öppna biljetter så länge avgångstiden inte har specificerats, med undantag för passagerare som har ett abonnemang eller periodkort.
2. Artikel 21 b ska inte tillämpas när transportören bevisar att den inställda eller försenade avgången förorsakas av svåra väderleksförhållanden eller större naturkatastrofer som även tystrar säkra busstransporter.

Kapitel V. Allmänna bestämmelser om information och klagomål

Artikel 24: Rätt till reseinformation

Transportörer och terminaloperatörer ska inom sina respektive behörighetsområden ge passagerarna adekvat information under hela resan. Om det är möjligt ska informationen på begäran lämnas i en form som är tillgänglig för alla.

Artikel 25: Information om passagerarnas rättigheter

1. Transportörer och terminaloperatörer ska inom sina respektive behörighetsområden se till att passagerarna senast vid avgång ges lämplig och begriplig information om sina rättigheter enligt denna förordning. Denna information ska lämnas i terminalerna och, i förekommande fall, på Internet. På begäran av en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ska informationen när så är möjligt lämnas i en form som är tillgänglig för honom eller henne. Informationen ska innehålla kontaktuppgifter för tillsynsorganet eller -organen som medlemsstaten utsett i enlighet med artikel 28.1.

2. För att uppfylla det informationskrav som avses i punkt 1 får transportörer och terminaloperatörer använda den sammanfattning av bestämmelserna i denna förordning som kommissionen utarbetat på Europeiska unionens institutioners samtliga officiella språk och som ställts till deras förfogande.

Artikel 26: Klagomål

Transportörerna ska inrätta eller ha infört en mekanism för hantering av klagomål avseende de rättigheter och skyldigheter som avses i denna förordning.

Artikel 27: Inlämnande av klagomål

Utan att det påverkar rätten att framställa krav på ersättning i enlighet med artikel 7 ska en passagerare som omfattas av denna förordning och som vill lämna in ett klagomål till transportören göra detta inom tre månader från den dag då linjetrafiktjänsten utfördes eller när den borde ha utförts. Inom en månad efter det att klagomålet har mottagits ska transportören underrätta passageraren om huruvida hans eller hennes klagomål har accepterats, avslagits eller fortfarande behandlas. Tiden för att lämna det slutliga svaret får inte överstiga tre månader från mottagandet av klagomålet.

Förordning om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer

1371/2007/EG

Utdrag

Kapitel I. Allmänna bestämmelser

Artikel 2: Tillämpningsområde

1. Denna förordning ska gälla alla tågresor och järnvägstjänster i hela gemenskapen som tillhandahålls av ett eller flera järnvägsföretag med tillstånd i enlighet med rådets direktiv 95/18/EG av den 19 juni 1995 om tillstånd för järnvägsföretag.
2. Denna förordning är inte tillämplig på järnvägsföretag och transporttjänster som saknar tillstånd enligt direktiv 95/18/EG.
3. När denna förordning träder i kraft ska artiklarna 9, 11, 12, 19, 20.1 och 26 tillämpas på all persontrafik i hela gemenskapen.
4. Med undantag av de bestämmelser som anges i punkt 3 får en medlemsstat på klara, tydliga och icke-diskriminerande grunder under en tid av högst 5 år bevilja dispens, som får förnyas två gånger med högst 5 år vid varje tillfälle, för inhemsk persontrafik från tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning.
5. Med undantag av de bestämmelser som anges i punkt 3 i denna artikel får en medlemsstat undanta stads- och förortspersontrafik samt regional persontrafik från tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning. När det gäller att skilja mellan stads- och förortspersontrafik, å ena sidan, och regional persontrafik, å andra sidan, ska medlemsstaterna tillämpa definitionerna i rådets direktiv 91/440/EEG av den 29 juli 1991 om utvecklingen av gemenskapens järnvägar. Vid tillämpningen av dessa definitioner ska medlemsstaterna använda följande kriterier: avstånd, tjänsternas frekvens, antalet uppehåll enligt tidtabell, rullande materiel, biljettsystem,

skillnad i antalet passagerare under högtrafik och lågtrafik, tågtyper och tidtabeller.

Artikel 3: Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *järnvägsföretag*: järnvägsföretag enligt definitionen i artikel 2 i direktiv 2001/14/EG, samt andra offentliga eller privata företag vars verksamhet består i att tillhandahålla godstransporter och/eller personbefordran med järnväg, med krav på att företaget ska sörja för dragkraft. Definitionen innefattar även företag som endast tillhandahåller dragkraft.
2. *transportör*: det järnvägsföretag med vilket resenären har ingått transportavtalet eller ett antal på varandra följande järnvägsföretag som enligt avtalet har skadeståndsansvar.
3. *ställföreträdande transportör*: ett järnvägsföretag som inte har ingått ett transportavtal med resenären, men till vilket det järnvägsföretag som har ingått avtalet har överlåtit en del av, eller hela, järnvägstransporten.
4. *infrastrukturförvaltare*: organ eller företag som särskilt ansvarar för anläggning och underhåll av järnvägsinfrastruktur, eller en del därav, i enlighet med definitionen i artikel 3 i direktiv 91/440/EEG. Detta kan också inbegripa förvaltning av kontroll- och säkerhetssystem för infrastrukturen. Infrastrukturförvaltarens uppgifter i ett järnvägsnät eller en del av ett nät kan tilldelas olika organ eller företag.
5. *stationsförvaltare*: en organisatorisk enhet i en medlemsstat som har givits ansvaret för förvaltningen av en järnvägsstation. Infrastrukturförvaltaren kan vara stationsförvaltare.
6. *researrangör*: en arrangör eller återförsäljare, annan än järnvägsföretaget, i den bemärkelse som avses i artikel 2.2 och 2.3 i direktiv 90/314/EEG.
7. *biljettutfärdare*: varje återförsäljare av järnvägstransporter som ingår transportavtal och säljer biljetter för ett järnvägsföretags eller för egen räkning.

8. *transportavtal*: ett avtal om transport mot ersättning eller kostnadsfritt mellan ett järnvägsföretag eller en biljettutfärdare och resenären om tillhandahållande av en eller flera transporttjänster.
9. *bokning*: ett tillstånd på papper eller i elektronisk form som berättigar till transport enligt i förväg bekräftade och personligt utformade transportarrangemang.
10. *direktbiljett*: en biljett eller biljetter som representerar ett transportavtal som har ingåtts för att genomföra på varandra följande järnvägstjänster som tillhandahålls av ett eller flera järnvägsföretag.
11. *nationell förbindelse*: en tjänst för personbefordran med järnväg som inte korsar en medlemsstatsgräns.
12. *försening*: tidsskillnaden mellan den tidpunkt då resenären planerades anlända enligt den offentliggjorda tidtabellen och hans eller hennes verkliga eller förväntade ankomsttid.
13. *periodkort eller abonnemang*: en biljett för ett obegränsat antal resor som ger den behörige innehavaren rätt att resa med tåg på en särskild resrutt eller ett särskilt nätverk under en angiven period.
14. *datoriserat informations- och bokningssystem för järnvägs- trafik (CIRSRT)*: ett datoriserat system med information om järnvägsförbindelser som erbjuds av järnvägsföretag. Detta system ska omfatta följande information om persontrafiken:
 - a) Scheman och tidtabeller för persontrafiken.
 - b) Platstillgången på persontåg.
 - c) Biljettpriser och särskilda villkor.
 - d) Hur tågen kan utnyttjas av personer med nedsatt rörlighet.
 - e) Olika möjligheter att göra bokningar eller utfärda biljetter eller direktbiljetter, i den utsträckning vissa av eller samtliga dessa möjligheter är tillgängliga för användarna.
15. *person med funktionshinder eller person med nedsatt rörlighet*: en person vars rörlighet är nedsatt vid användning av transporter på grund av någon form av fysiskt funktionshinder (sensoriskt eller motoriskt, bestående eller tillfälligt), psy-

kiskt funktionshinder eller psykisk störning eller ålder och vars situation kräver lämplig uppmärksamhet och anpassning till hans eller hennes särskilda behov av de tjänster som är tillgängliga för alla passagerare.

16. *allmänna villkor för befordran*: Transportföretagets villkor i form av i varje medlemsstat gällande allmänna villkor eller tariffer som genom ingående av transportavtalet har kommit att utgöra en integrerad del av detta.
17. *fordon*: motorfordon eller släpvagn som transporteras vid personbefordran.

Kapitel II. Transportavtal, information och biljetter

Artikel 4: Transportavtal

Ingående och genomförande av transportavtal och tillhandahållande av information och biljetter ska ske enligt bestämmelserna i avdelning II och avdelning III i bilaga I, varvid bestämmelserna i detta kapitel ska iakttas.

Artikel 5: Cyklar

Järnvägsföretagen ska ge resenärerna möjlighet att ta med cyklar på tåget – om så är lämpligt, mot ersättning – om de är lätthanterliga, om det inte har någon negativ effekt på trafiktjänsten i fråga och om vagnarna tillåter.

Artikel 6: Förbud mot att frångå och begränsa förpliktelserna

1. Förpliktelser gentemot resenärerna enligt denna förordning får inte begränsas eller frångås, till exempel genom ett undantag eller en begränsande klausul i transportavtalet.
2. Ett järnvägsföretag får erbjuda avtalsvillkor som är förmånligare för resenären än de villkor som fastställs i denna förordning.

Artikel 7: Skyldighet att informera om att en trafiktjänst upphör

Järnvägsföretagen eller, i tillämpliga fall, behöriga myndigheter som är ansvariga för kontrakt om allmän järnvägstrafik, ska på

lämpligt sätt, och innan besluten genomförs, offentliggöra beslut om att dra in tjänster.

Artikel 8: Reseinformation

1. Järnvägsföretag och biljettutfärdare som erbjuder transportavtal för ett eller flera järnvägsföretags räkning ska på begäran, utan att bestämmelserna i artikel 10 påverkas, ge resenären åtminstone den information som avses i del I av bilaga II om de resor för vilka ett transportavtal erbjuds av det berörda järnvägsföretaget. Biljettutfärdare som erbjuder transportavtal för egen räkning, och researrangörer, ska lämna denna information om den finns tillgänglig.
2. Järnvägsföretagen ska under resan lämna resenären åtminstone den information som avses i del II av bilaga II.
3. Den information som avses i punkterna 1 och 2 ska lämnas i den mest lämpliga formen. Särskild hänsyn ska därvid tas till personer med nedsatt syn eller hörsel.

Artikel 9: Tillgång till biljetter, direktbiljetter och bokningar

1. Järnvägsföretag och biljettutfärdare ska erbjuda biljetter, direktbiljetter och bokningar när sådana finns att tillgå.
2. Utan att tillämpningen av punkt 4 påverkas ska järnvägsföretagen distribuera biljetter till resenärerna via åtminstone ett av följande försäljningsställen:
 - a) Biljettkontor eller biljettautomater.
 - b) Telefon, Internet eller via annan allmänt tillgänglig informationsteknik.
 - c) Ombord på tågen.
3. Utan att tillämpningen av punkterna 4 och 5 påverkas ska järnvägsföretagen för tjänster som tillhandahålls enligt avtal om offentliga tjänster distribuera biljetter via åtminstone ett av följande försäljningsställen:
 - a) Biljettkontor eller biljettautomater.
 - b) Ombord på tågen.
4. Järnvägsföretagen ska erbjuda möjlighet att erhålla biljetter för respektive förbindelse ombord på tåget om inte detta

begränsas eller vägras av säkerhetsskäl, enligt en policy mot bedrägerier, på grund av obligatorisk platsbokning eller på skäliga kommersiella grunder.

5. Om det inte finns något biljettkontor eller någon biljettautomat på avgångsstationen ska resenärerna på järnvägsstationen informeras om:
 - a) möjligheten att köpa biljett per telefon, via Internet eller på tåget samt hur detta ska göras,
 - b) den närmaste järnvägsstation eller plats där det finns biljettkontor och/eller biljettautomater.

Kapitel III. Järnvägsföretagens skadeståndsansvar gentemot resenärerna och med avseende på deras resgods.

Artikel 11: Skadeståndsansvar för resenärer och resgods
Utan att tillämplig nationell lagstiftning som ger resenärerna ytterligare ersättning för skador påverkas ska järnvägsföretagens skadeståndsansvar gentemot resenärerna och med avseende på deras resgods regleras genom kapitel I, III och IV i avdelning IV, VI och VII i bilaga I, varvid bestämmelserna i detta kapitel ska följas.

Artikel 13: Förskottsutbetalningar

1. Om en resenär avlider eller skadas ska järnvägsföretaget som avses i artikel 26.5 i bilaga I omgående, och under inga omständigheter senare än femton dagar efter det att den ersättningsberättigade fysiska personens identitet har fastställts, göra de förskottsutbetalningar som behövs för att täcka omedelbara ekonomiska behov, i proportion till den skada som lidits.
2. Vid dödsfall ska förskottsutbetalningen uppgå till minst 21 000 EUR, utan att tillämpningen av punkt 1 därför påverkas.
3. En förskottsutbetalning ska inte innebära ett erkännande av skadeståndsansvar och kan kvittas mot eventuella senare utbetalningar enligt denna förordning, men den kan inte återkrävas annat än i de fall skadan uppstått genom resenärens försumlighet eller vållande, eller när en annan per-

son än den ersättningsberättigade personen har mottagit förskottsutbetalningen.

Artikel 14: Bestridande av skadeståndsansvar

Även om järnvägsföretaget bestrider att det har skadeståndsansvar för kroppsskada som en resenär som färdas med företagets tåg har åsamkats, ska det göra varje rimlig ansträngning för att hjälpa en resenär som begär skadestånd från tredje part.

Kapitel IV. Försening, utebliven anslutning och inställelse

Artikel 15: Skadeståndsansvar vid förseningar, utebliven anslutning och inställelse

Järnvägsföretagens skadeståndsansvar när det gäller försening, utebliven anslutning och inställelse ska regleras genom kapitel II i avdelning IV i bilaga I, varvid bestämmelserna i detta kapitel ska iakttas.

Artikel 16: Ersättning och ombokning

Om det skäligen är troligt att ankomsten till den slutliga bestämmelseorten enligt transportavtalet kommer att försenas mer än 60 minuter, ska resenären omedelbart erbjudas att välja något av följande:

- a) Ersättning motsvarande hela biljettpriset, enligt samma villkor som vid köpet, för den eller de delar av resan som inte fullföljts och för den eller de delar som fullföljts, om resan blivit meningslös med tanke på resenärens ursprungliga resplan, med en returresa till den första avreseorten snarast möjligt om detta är relevant. Denna ersättning ska betalas ut på samma villkor som den ersättning som avses i artikel 17.
- b) Fortsatt resa eller ombokning till den slutliga bestämmelseorten snarast möjligt och på likvärdiga transportvillkor.
- c) Fortsatt resa eller ombokning till den slutliga bestämmelseorten en senare dag som resenären finner lämplig och på likvärdiga transportvillkor.

Artikel 17: Ersättning av biljettpriset

1. Resenärer som drabbas av en försening mellan den avrese- och ankomstort som anges på biljetten för vilken biljettpriset

inte har ersatts i enlighet med artikel 16, får, utan att därmed avsäga sig rätten till transport, begära ersättning för en sådan försening från järnvägsföretaget. Den minsta ersättningen vid förseningar ska vara

- a) 25 % av biljettpriset vid 60–119 minuters försening,
- b) 50 % av biljettpriset vid 120 minuters försening eller mer.

Resenärer som har ett periodkort eller abonnemang och som under dess giltighetstid upprepade gånger har drabbats av förseningar eller inställd trafik får begära lämplig ersättning i enlighet med järnvägsföretagens ersättningsbestämmelser. Dessa bestämmelser ska ange kriterierna för att definiera förseningar och för att beräkna ersättningen.

Ersättningen för förseningar ska beräknas i proportion till det pris som resenären faktiskt erlagt för den försenade tjänsten.

När transportavtalet avser en ut- och återresa ska ersättningen för försening under antingen ut- eller återresan beräknas i proportion till halva det pris som erlagts för biljetten. Priset för en försenad förbindelse enligt varje annan form av transportavtal som omfattar flera påföljande delsträckor ska på samma sätt beräknas i proportion till hela priset.

Vid beräkning av förseningstiden ska hänsyn inte tas till en försening om järnvägsföretaget kan ge belägg för att denna har inträffat utanför de territorier där fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen är tillämpligt.

2. Ersättningen av biljettpriset ska erläggas inom en månad efter begäran om ersättning. Ersättningen får erläggas i form av värdebevis och/eller andra tjänster om villkoren är flexibla (särskilt vad gäller giltighetstid och bestämmelseort). Ersättningen ska på resenärens begäran betalas kontant.
3. Ersättningen av biljettpriset får inte minskas genom avdrag för transaktionskostnader, till exempel avgifter, telefon- eller portokostnader. Järnvägsföretagen får fastställa en lägsta gräns under vilken ingen ersättning ska utgå. Denna gräns får inte överskrida 4 EUR.
4. Resenären ska inte vara berättigad till ersättning om han eller hon har informerats om en försening före inköp av biljetten eller om ankomsttiden har försenats med mindre än 60

minuter genom fortsatt resa med en annan trafiktjänst eller ombokning.

Artikel 18: Assistans

1. Vid försenad ankomst eller avgång ska järnvägsföretaget eller stationsförvaltaren hålla resenärerna informerade om situationen och om förväntad avgångs- och ankomsttid så snart dessa uppgifter finns att tillgå.
2. Vid varje försening som avses i punkt 1 och överstiger 60 minuter ska resenärerna dessutom kostnadsfritt erbjudas
 - a) måltider och förfriskningar, om dessa finns att tillgå ombord på tåget eller på stationen eller rimligen kan anskaffas, som står i skälig proportion till väntetiden,
 - b) hotellrum eller annan inkvartering, samt transport mellan järnvägsstationen och inkvarteringsplatsen, när ett uppehåll på en eller fler nätter, eller ett ytterligare uppehåll blir nödvändigt, där och om detta är fysiskt möjligt,
 - c) transport från tåget till järnvägsstationen, till en alternativ avgångspunkt eller till den slutliga bestämmelseorten för förbindelsen om tåget har blivit stående på linjen, där och om detta är fysiskt möjligt.
3. Om förbindelsen måste avbrytas ska järnvägsföretagen så snart som möjligt organisera alternativ befordran av resenärerna.
4. Järnvägsföretagen ska på resenärens begäran intyga på biljetten att tågtrafiken varit försenad, att förseningen lett till en missad anslutning eller att förbindelsen har ställts in.
5. Det järnvägsföretag som genomför trafiken ska vid tillämpningen av punkterna 1, 2 och 3 fästa särskild uppmärksamhet vid behoven hos personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet och eventuella medföljande personer.

Kapitel V. Personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet

Artikel 19: Rätten till transport

1. Järnvägsföretag och stationsförvaltare ska, med aktivt deltagande av organisationer som företräder personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet, ha eller fastställa icke-

diskriminerande regler för befordran av personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

2. Personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ska utan extra kostnad erbjudas bokningar och biljetter. Järnvägsföretag, biljettutfärdare eller researrangörer får inte vägra att godta en bokning av eller att utfärda en biljett till en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet, eller kräva att en sådan person åtföljs av en annan person, utom när detta är strikt nödvändigt för att uppfylla de regler för befordran som avses i punkt 1.

Artikel 20: Information till personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet

1. Järnvägsföretaget, biljettutfärdaren eller researrangören ska på begäran informera personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om tågtrafiktjänsternas tillgänglighet och om förutsättningarna för att kunna ta sig in i och ut ur vagnarna i enlighet med reglerna för befordran i artikel 19.1 samt informera personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om vilka hjälpmedel som finns ombord på tågen.
2. Ett järnvägsföretag, en biljettutfärdare och/eller en researrangör som använder sig av undantaget enligt artikel 19.2 ska på begäran skriftligt informera den berörda personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om sina skäl härtill inom fem arbetsdagar från det att bokning eller utfärdande av biljett nekats eller krav om åtföljande person framförts.

Artikel 21: Tillgänglighet

1. Järnvägsföretag och stationsförvaltare ska, i överensstämmelse med TSD för personer med nedsatt rörlighet, se till att stationer, perronger, rullande materiel och andra inrättningar är tillgängliga för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.
2. Om det saknas personal som kan fungera som ledsagare ombord på tågen eller personal vid stationen ska järnvägsföretag och stationsförvaltare göra varje rimlig ansträngning för att personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ska ha möjlighet att resa med tåg.

Artikel 22: Assistans på järnvägsstationer

1. Stationsförvaltaren ska vid avresa från, tågbyte vid eller ankomst till en bemannad järnvägsstation lämna personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet kostnadsfri assistans, så att de kan stiga på avgående tåg, byta till anslutande tåg eller stiga av ett ankommande tåg till vilket de köpt biljett, utan att tillämpningen av reglerna för utnyttjande enligt artikel 19.1 därför påverkas.
2. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkt 1 för personer som utnyttjar förbindelser inom ramen för ett avtal om allmänna tjänster som tilldelats i enlighet med gemenskapslagstiftningen, under förutsättning att den behöriga myndigheten tillhandahåller arrangemang med likvärdig eller bättre tillgång till transporttjänster.
3. När det gäller obemannade stationer ska järnvägsföretaget och stationsförvaltaren se till att lätt tillgänglig information i enlighet med reglerna för befordran i artikel 19.1 visas beträffande närbelägna, bemannade stationer och omedelbart tillgänglig assistans för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

Artikel 23: Assistans ombord på tågen

Utan att tillämpningen av de regler för befordran som avses i artikel 19.1 påverkas ska ett järnvägsföretag lämna en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet kostnadsfri assistans ombord på tågen samt vid påstigning och avstigning.

Vid tillämpningen av denna artikel ska assistans ombord på tågen innebära att varje rimlig ansträngning görs för att erbjuda assistans till en person med funktionshinder eller nedsatt rörlighet för att ge tillgång till samma tjänster ombord på tåget som övriga passagerare, om denna persons funktionshinder eller rörlighetsnedsättning hindrar honom eller henne från att oberoende och tryggt utnyttja dessa tjänster.

Artikel 24: Villkor för assistans

Järnvägsföretag, stationsförvaltare, biljettutfärdare och researrangörer ska samarbeta för att lämna assistans till personer med nedsatt rörlighet enligt artiklarna 22 och 23 i enlighet med följande:

- a) Assistansen ska lämnas under förutsättning att det järnvägsföretag, den stationsförvaltare, den biljettutfärdare eller den researrangör biljetten köpts hos minst 48 timmar innan assistansen erfordras har meddelats att personen behöver sådan assistans. Om biljetten avser flera resor ska ett meddelande vara tillräckligt, under förutsättning att tillräcklig information lämnas om tidpunkten för påföljande resor.
- b) Järnvägsföretag, stationsförvaltare, biljettutfärdare och researrangörer ska vidta de åtgärder som erfordras för att ta emot dessa meddelanden.
- c) Om inget meddelande i enlighet med led a lämnas, ska järnvägsföretaget och stationsförvaltaren i all rimlig utsträckning lämna den assistans som erfordras för att personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ska kunna företa resan.
- d) Stationsförvaltaren ska, utan att andras förfoganderätt över områden utanför järnvägsstationen åsidosätts, utse platser inom och utanför järnvägsstationen där personer med nedsatt rörlighet kan anmäla sin ankomst till järnvägsstationen och, om så behövs, begära assistans.
- e) Assistansen ska lämnas under förutsättning att personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet infinner sig på utsedd plats vid den tidpunkt som avtalats med det järnvägsföretag eller den stationsförvaltare som lämnar assistansen. Den avtalade tidpunkten får ligga högst 60 minuter före offentliggjord avgångstid, eller före den tidpunkt då samtliga resenärer uppmanats att checka in. Om det inte finns någon föreskriven tidpunkt vid vilken personen med funktionshinder eller nedsatt rörlighet ska infinna sig, ska personen i fråga infinna sig på den utsedda platsen senast 30 minuter före offentliggjord avgångstid, eller före den tidpunkt då samtliga resenärer uppmanats att checka in.

Artikel 25: Ersättning för rörlighetshjälpmedel eller annan särskild utrustning

Om järnvägsföretaget är skadeståndsskyldigt för förlust, helt eller delvis, eller skada på rörlighetshjälpmedel eller annan särskild utrustning som används av personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet, får ingen finansiell begränsning tillämpas.

Kapitel VI. Säkerhet, klagomål och tjänstekvalitet

Artikel 27: Klagomål

1. Järnvägsföretagen ska inrätta ett system för att hantera klagomål i samband med de rättigheter och skyldigheter som anges i denna förordning. Järnvägsföretaget ska se till att resenärerna får kännedom om hur järnvägsföretaget ska kontaktas och om dess arbetsspråk.
2. Resenärerna får framföra klagomål till vilket som helst av de berörda järnvägsföretagen. Mottagaren av klagomålet ska inom en månad antingen avge ett motiverat svar eller, när så är berättigat, informera resenären om vid vilken tidpunkt inom mindre än tre månader från det att klagomålet framfördes ett svar kan förväntas.
3. Järnvägsföretaget ska i den årliga rapport som avses i artikel 28 ange hur många och vilka typer av klagomål som har mottagits och handlagts, den genomsnittliga handläggningstiden och eventuella förbättringsåtgärder som har vidtagits.

Bilaga 1. Utdrag ur enhetliga rättsregler för avtal om internationell transport av resande på järnväg

Artikel 32: Ansvar vid tåginställelse, tågförsening eller utebliven tåganslutning

1. Transportören ska vara ansvarig gentemot den resande för skada som uppkommer på grund av att tåginställelse, tågförsening eller utebliven tåganslutning medför att resan inte kan fortsättas samma dag eller att en fortsatt resa samma dag på grund av omständigheterna inte rimligen kan begäras. Ersättningen ska täcka rimliga kostnader för kost och logi liksom också rimliga kostnader som orsakas av behovet att underätta personer som väntar på den resande.
2. Transportören ska vara fri från detta ansvar när inställelsen, förseningen eller den uteblivna anslutningen kan hänföras till följande orsaker:
 - a) Omständigheter som inte är förbundna med järnvägsdriften och som transportören inte hade kunnat undgå eller förebygga följderna av, även om transportören hade iakttagit den omsorg som omständigheterna påkallade.
 - b) Fel eller försummelse av den resande.

- c) Tredje mans beteende som transportören inte hade kunnat undgå eller förebygga följderna av även om transportören hade iakttagit den omsorg som omständigheterna påkallade. Ett annat företag som använder samma infrastruktur ska inte anses som tredje man. Rätten till återkrav mot tredje man ska inte påverkas.
3. Om och i vilken mån transportören är skyldig att betala ersättning för annan skada än sådan som avses i punkt 1 ska avgöras enligt nationell rätt. Denna bestämmelse ska inte påverka tillämpningen av artikel 44.

Föräldrabalken

SFS 1949:381

Utdrag

9 kap. Om underårigs omyndighet

1 § Den som är under arton år (underårig) är omyndig och får inte själv råda över sin egendom eller åta sig förbindelser i vidare mån än som följer av vad som skall gälla på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva, testamente eller förmånstagarförordnande vid försäkring eller pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

2 § Om rätt för underårig att själv taga tjänst eller annat arbete stadgas i 6 kap.

2 a § Underårig med eget hushåll får för den dagliga hushållningen eller uppfostran av barn, som tillhör hushållet, själv ingå sådana rättshandlingar, som sedvanligen företagas för dessa ändamål.

3 § Underårig äge själv råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter det han fyllt sexton år. Detsamma gäller avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i egendomens ställe.

5 § En underårig som driver rörelse med samtycke enligt 13 kap. 13 § eller 14 kap. 14 § andra stycket, får ingå sådana rättshandlingar som faller inom området för rörelsen. Vad som nu har sagts gäller dock inte i fråga om rättshandlingar som avses i 13 kap. 10 §.

6 § Har underårig utan erforderligt samtycke ingått avtal, äge den, med vilken avtalet slöts, frånträda avtalet, så länge det ej blivit godkänt eller behörigen fullgjort. Visste han att avtalet slöts med underårig, må han dock ej, med mindre han hade anledning antaga att den underårige ägde behörighet att sluta avtalet, frånträda detta under den tid som vid dess ingående må hava blivit bestämd för godkännande eller eljest skäligen kunde beräknas åtgå därför. Ej må den, hos vilken underårig tagit tjänst eller annat arbete, frånträda avtalet härom, så länge detta fullgöres av den underårige.

Meddelande, varigenom avtalet frånträdes, må ske jämväl till den underårige själv.

7 § Varder avtal, som underårige ingått utan erforderligt samtycke, ej gällande, bäre envar åter vad han mottagit eller utgive, om det ej kan ske, ersättning för dess värde. Dock vare den underårige, där ej i andra stycket annorlunda stadgas, icke pliktig att utgiva sådan ersättning i vidare mån än vad han mottagit använts till skäligt underhåll eller eljest finnes hava för honom medfört nytta.

Har den underårige vid avtals ingående genom falska uppgifter om sin behörighet vilselett den, med vilken avtalet slöts, vare han, om avtalet ej blir gällande, pliktig att i den omfattning som prövas skälig utgiva ersättning för den förlust som föranletts av avtalet. Var förfarandet straffbart, skall ersättning gäldas efter vad i allmänhet gäller om skadestånd på grund av brott.

8 § Pengar som en omyndig efter det att han eller hon har fyllt sexton år själv har satt in hos en bank får betalas ut till den omyndige. Banken får inte utan den omyndiges samtycke betala ut pengarna till förmyndaren.

Om förmyndaren har fått överförmyndarens tillstånd att omhänderta pengar som avses i första stycket och visat upp bevis på det, får banken betala ut pengarna till förmyndaren men inte till den omyndige.

Konsumentkreditlagen

SFS 2010:1846

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller kredit som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument. Lagen gäller också kredit som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren.

Lagen innehåller också bestämmelser om vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare.

2 § I lagen avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

kreditgivare: den som lämnar krediten eller övertar den ursprungliga kreditgivarens fordran,

kreditavtal: ett avtal om lån, kontokredit, betalningsansånd eller liknande,

kontokredit: ett kreditavtal som innebär en fortlöpande rätt att utnyttja ett kreditutrymme,

kreditköp: ett köp av en vara eller tjänst som finansieras genom en kredit som lämnas av

- säljaren, eller
- annan kreditgivare, om det görs på grund av en överenskommelse mellan denne och säljaren eller om varan eller tjänsten anges i kreditavtalet,

kontantpris: det pris till vilket en vara eller tjänst vanligen erbjuds konsumenter mot kontant betalning,

kreditkostnad: det sammanlagda beloppet av räntor, avgifter och andra kostnader som konsumenten ska betala med anledning av krediten, inklusive nödvändiga kostnader för värdering, dock med undantag för notariatsavgifter,

kreditfordran: summan av kreditbeloppet och kreditkostnaden,

kreditränta: räntekostnaden per år för den vid varje tid obetalda delen av skulden angiven som en ränta,

effektiv ränta: kreditkostnaden angiven som en årlig ränta beräknad på kreditbeloppet, i förekommande fall med hänsyn tagen till att delbetalningar ska göras under den löpande kredittiden,

bostadskredit:

- en kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller
- en kredit som tas i syfte att förvärva eller behålla äganderätt till sådan egendom, om det inte är fråga om en tillfällig finansieringslösning under övergången till ett annat finansiellt arrangemang och krediten har en obestämd löptid eller ska återbetalas inom 12 månader,

bostadskredit i utländsk valuta: en bostadskredit i en annan valuta än

- valutan i det land inom EES där konsumenten är bosatt,
- valutan som konsumenten får sin inkomst i, eller
- valutan som konsumenten har de tillgångar i som ska användas som betalning av krediten,

högkostnadskredit: en kredit med en effektiv ränta som minst uppgår till referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 30 procentenheter och som inte huvudsakligen avser kreditköp eller är en bostadskredit.

3 § Lagen gäller inte författningsreglerade lån som lämnas av statsmedel och inte heller lån som lämnas i pantbanksverksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000).

4 § För en annan räntefri kredit än kontokredit som inte är förbunden med mer än en obetydlig avgift och som ska betalas tillbaka inom tre månader gäller inte bestämmelserna om information i 7-10 §§, om dokumentation av kreditavtalet i 14 §, om ångerrätt i 21-25 §§, om underrättelse vid en överlåtelse i 28 § andra stycket eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 37 §. Om en sådan kredit avser kreditköp, gäller inte heller bestämmelserna om kreditprövning i 12 och 13 §§.

För en räntefri kontokredit som inte är förbunden med mer än en obetydlig avgift och som ska betalas tillbaka inom tre månader gäller inte bestämmelserna om information i 7-10 §§ och 14 § andra och tredje styckena, om ångerrätt i 21-25 §§ eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 37 §.

För en kontokredit som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader gäller inte bestämmelserna om information vid marknadsföring i 7 § andra stycket 4-6 och tredje stycket, om information i kreditavtalet i 14 § andra stycket, om

ångerrätt i 21-25 §§, om betalning av skulden i förtid i 32-36 §§ eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 37 §.

För en bostadskredit gäller inte bestämmelserna om information i 8 och 10 §§, om betalningsplan i 16 §, om ångerrätt i 21-25 §§ eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 37 §. För en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överlåts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död gäller dock bestämmelserna om information i 8 § första stycket och 10 §.

För en kredit som lämnas av ett kreditinstitut eller värdepappersbolag för finansiering av ett avtal med institutet eller bolaget om köp av finansiella instrument gäller inte bestämmelserna om information i 8-10 §§ och 14 § andra och tredje styckena eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 37 §.

5 § Ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

5 a § Den information som näringsidkaren ska lämna enligt denna lag ska vara kostnadsfri för konsumenten.

God kreditgivningssed

6 § Näringsidkaren ska i sitt förhållande till konsumenten iaktta god kreditgivningssed. Näringsidkaren ska därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver.

I fråga om en bostadskredit ska förklaringarna omfatta andra tjänster som erbjuds tillsammans med krediten.

Måttfullhet vid marknadsföring

6 a § Vid marknadsföring av krediter ska måttfullhet iakttas.

Marknadsföring som strider mot första stycket ska vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses som otillbörlig mot konsumenterna.

Allmän information om bostadskrediter

6 b § Näringsidkaren ska tillhandahålla allmän information om bostadskrediter som näringsidkaren erbjuder konsumenterna. Sådan

information behöver inte tillhandahållas av en kreditförmedlare som inte uppträder som ombud för en kreditgivare.

Informationen ska innehålla uppgifter om

1. näringsidkarens namn, organisationsnummer och adress,
2. de ändamål som krediten får användas för,
3. säkerheter som kan komma att krävas för ingående av kreditavtalet,
4. kreditavtalets löptid,
5. vilket slags kreditränta som kan erbjudas, bland annat huruvida räntan är rörlig eller bunden och vilka räntebindningstider som erbjuds, och en kort beskrivning av vad som kännetecknar olika räntor och vad de innebär för konsumenten,
6. vilken valuta som bostadskrediten kan erbjudas i och, i förekommande fall, en förklaring av vad det innebär för konsumenten att ta en bostadskredit i utländsk valuta,
7. kreditbeloppet, kreditkostnaden, kreditfordran och den effektiva räntan genom att använda representativa exempel,
8. eventuella andra kostnader som ska betalas i samband med ett kreditavtal,
9. olika alternativ för återbetalning av krediten med angivande av amorteringarnas antal, regelbundenhet och belopp och, i förekommande fall, att iakttagande av kreditvillkoren inte garanterar att hela kreditbeloppet är återbetalt vid kredittidens slut,
10. villkoren för återbetalning i förtid,
11. vilka krav på värdering av en säkerhet som ställs, vem som är ansvarig för att värderingen utförs och huruvida kostnader för värderingen kommer att uppstå för konsumenten,
12. konsekvenserna av att kreditavtalet inte följs,
13. huruvida det krävs att konsumenten öppnar ett konto eller ansluter sig till en tjänst som möjliggör betalning av amorteringar och kostnader, och
14. huruvida konsumenten förutsätts köpa andra tjänster för att kunna få krediten på de marknadsförda villkoren och, i så fall, om dessa även kan köpas av någon annan.

Informationen ska finnas tillgänglig i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten eller i någon annan elektronisk form.

Information vid marknadsföring

7 § Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal, med angivande av ett representativt exempel, lämna information om den effektiva räntan för krediten.

Om någon annan räntesats eller sifferuppgift än den effektiva räntan anges i marknadsföringen, ska näringsidkaren dessutom, med angivande av ett representativt exempel, lämna information om

1. krediträntan, med angivande av om den är bunden eller rörlig,
2. avgifter och andra kostnader som utgör en del av kreditkostnaden,
3. kreditbeloppet,
4. kreditavtalets löptid,
5. det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och antalet avbetalningar och storleken på dessa, och
6. kontantpriset och den kontantinsats som krävs vid kreditköp.

Om konsumenten är skyldig att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet, och kostnaderna för tjänsten inte kan fastställas i förväg, ska skyldigheten anges i marknadsföringen i anslutning till informationen om den effektiva räntan.

Informationen ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt. Den effektiva räntan ska anges i marknadsföringen på ett minst lika framträdande sätt som andra förekommande räntesatser.

7 a § I fråga om en bostadskredit ska näringsidkaren i de fall som avses i 7 § andra stycket även lämna information om

1. näringsidkarens namn, organisationsnummer och adress,
2. huruvida kreditavtalet förutsätter att krediten ska vara förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller vara förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, och
3. i förekommande fall, att valutakursförändringar kan komma att påverka de belopp som ska betalas av konsumenten.

Informationen ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt.

7 b § I fråga om en högkostnadskredit ska näringsidkaren i de fall som avses i 7 § även lämna en särskild upplysning med information om att marknadsföringen gäller en högkostnadskredit. Upplysningen ska också innehålla information om riskerna med skuldsättning och om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i upplysningen och om hur den ska lämnas i marknadsföringen.

Information innan ett kreditavtal ingås

8 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, ge konsumenten information om

1. vilket slags kredit det rör sig om,
2. kreditgivarens och kreditförmedlarens namn, organisationsnummer och adress,
3. kreditbeloppet och villkoren för utnyttjandet av krediten,
4. kreditavtalets löptid,
5. varan eller tjänsten och dess kontantpris vid kreditköp,
6. krediträntan, villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt tidpunkter, förfaranden och andra villkor för ändring av krediträntan,
7. den effektiva räntan, med angivande av ett representativt exempel, och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,
8. avbetalningarnas storlek, antal och förfallotidpunkter samt den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på krediter med olika krediträntor; om en betalning inte avräknas utan sparas eller investeras för konsumentens räkning, ska det anges,
9. avgifter med anledning av kreditavtalet och villkoren för ändring av avgifterna,
10. notariatsavgifter,
11. skyldighet att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet,

12. dröjsmålsräntan och villkoren för ändring av den samt avgifter som ska betalas när avtalsförpliktelser inte fullgörs,
13. påföljder vid dröjsmål med betalning,
14. begärda säkerheter,
15. förekomst eller avsaknad av ångerrätt,
16. konsumentens rätt till förtidsbetalning samt kreditgivarens rätt till ränteskillnadsersättning och hur denna ersättning ska beräknas,
17. konsumentens rätt att få information om att en kredit inte beviljats,
18. konsumentens rätt att få ett utkast till ett kreditavtal, och
19. den tid under vilken erbjudandet gäller.

Informationen ska ges i formuläret ”Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation”. Om avtalet på konsumentens begäran ska ingås genom ett medel för distanskommunikation som inte tillåter att informationen före avtalsslutet ges i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, ska näringsidkaren ge konsumenten informationen i denna form snarast efter det att avtalet har ingåtts. Informationen i formuläret ska begränsas till det som anges i första stycket.

Om konsumenten begär det, ska näringsidkaren utan kostnad ge honom eller henne ett utkast till ett kreditavtal.

9 § I fråga om en kontokredit som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader behöver näringsidkaren bara lämna den information som anges i 8 § första stycket 1, 2, 4, 6, 9, 12, 17 och 19. Näringsidkaren ska därutöver lämna information om kreditbeloppet, den effektiva räntan med angivande av ett representativt exempel samt villkor och förfarandet för att säga upp kreditavtalet. Om avtalet innebär att konsumenten kan uppmanas att betala tillbaka hela den utestående krediten, ska information lämnas även om det.

Alla uppgifter ska vara lika framträdande men de behöver inte lämnas i ett särskilt formulär.

9 a § I fråga om en bostadskredit ska näringsidkaren ge konsumenten information i enlighet med det standardiserade EU-faktabladet, som ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

ten. Faktabladet ska överlämnas utan onödigt dröjsmål efter det att konsumenten lämnat uppgifter om sina önskemål och behov samt de uppgifter som behövs för en kreditprövning. Överlämnandet ska vidare ske i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås.

Om faktabladet har lämnats före ett bindande erbjudande enligt 13 a § och villkoren i erbjudandet skiljer sig från uppgifterna i faktabladet, ska ett nytt faktablad lämnas tillsammans med erbjudandet.

Första och andra styckena gäller dock inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

10 § Vid sådan telefonförsäljning av en kredit som avses i 3 kap. 4 a § första stycket lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler tillämpas det stycket i stället för 8 § första stycket och 9 § första stycket. Den beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper som ska ges enligt det stycket ska innehålla information om

1. kreditbeloppet och villkoren för utnyttjande av krediten,
2. kreditavtalets löptid,
3. varan eller tjänsten och dess kontantpris vid kreditköp,
4. krediträntan, villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt tidpunkter, förfaranden och andra villkor för ändring av krediträntan,
5. den effektiva räntan, med angivande av ett representativt exempel, och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten, och
6. avbetalningarnas storlek, antal och förfallotidpunkter samt den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på krediter med olika krediträntor.

Om det är fråga om en kredit som avses i 9 §, ska beskrivningen innehålla information om kreditbeloppet, krediträntan med villkor för den och angivande av referensindex eller referensräntor samt den effektiva räntan med angivande av ett representativt exempel. Om avtalet innebär att konsumenten kan uppmanas att betala tillbaka hela den utestående krediten, ska också det anges.

10 a § Vid sådan telefonförsäljning av en bostadskredit som avses i 3 kap. 4 a § första stycket lagen (2005:59) om distansavtal

och avtal utanför affärslokaler gäller att den beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper som ska ges enligt det stycket åtminstone ska innehålla de uppgifter som avses i det i 9 a § angivna standardiserade EU-faktabladets del A, avsnitten 3-6.

Första stycket gäller dock inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överlåts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Påföljd vid utebliven information

11 § Om information som anges i 6 b-10 a §§ inte lämnas, ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas med undantag av bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket den lagen.

Kreditprövning

12 § Näringsidkaren ska pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande.

Vid en ökning av krediten som är väsentlig ska en ny kreditprövning göras.

12 a § Om kreditprövningen avser en bostadskredit, ska näringsidkaren på ett lämpligt sätt kontrollera de uppgifter som är nödvändiga för att bedöma konsumentens ekonomiska förutsättningar att fullgöra åtagandet enligt kreditavtalet. Konsumenten ska på ett klart och begripligt sätt informeras om vilka handlingar och uppgifter i övrigt som konsumenten behöver lämna för kreditprövningen och om att brister i detta avseende kan leda till att bostadskrediten inte beviljas.

Om kreditprövningen innebär att uppgifter kommer att inhämtas från en extern databas, ska konsumenten upplysas om detta.

Kreditprövningen får inte till övervägande del grunda sig på att den avsedda säkerhetens värde överstiger kreditbeloppet eller

att säkerheten antas komma att stiga i värde. Detta gäller inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

13 § Beviljas inte krediten, ska näringsidkaren snarast underrätta konsumenten om orsaken till det. Beror det på uppgifter som härrör från en extern databas, ska konsumenten underrättas om uppgifterna och vilken databas som använts. Om ett beslut att inte bevilja en bostadskredit helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter, ska konsumenten upplysas om detta.

Erbjudande om bostadskrediter

13 a § En näringsidkare som vill ingå ett avtal om en bostadskredit med en konsument ska lämna konsumenten ett bindande erbjudande i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Erbjudandet ska innehålla samtliga kreditvillkor.

Näringsidkaren får inte i erbjudandet ge konsumenten en kortare betänketid än sju dagar för att överväga erbjudandet.

13 b § I fråga om en bostadskredit som är förenad med pant rätt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet ska näringsidkaren förklara vilka faktorer som har påverkat den erbjudna räntan. Förklaringen ska ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett erbjudande enligt 13 a §.

Förklaringen ska innehålla information om

1. den genomsnittliga räntan för motsvarande bostadskrediter som allmänheten erbjuds och som kreditgivaren avtalat om under de närmast föregående tolv månaderna med samma räntebindningstid som den konsumenten erbjuds, redovisad per månad,
2. kreditgivarens finansieringskostnad för motsvarande bostadskrediter med samma räntebindningstid som den som konsumenten erbjuds, och
3. vilka faktorer hänförliga till konsumenten, krediten och säkerheten som näringsidkaren har tagit hänsyn till vid bestämmandet av räntan.

Om konsumenten begär att få en förklaring under avtalets löptid, ska kreditgivaren snarast ge konsumenten en sådan.

13 c § En näringsidkare får inte ställa upp som villkor för att bevilja en bostadskredit att konsumenten också köper andra finansiella produkter eller tjänster. Näringsidkaren får dock ställa upp som villkor att konsumenten öppnar ett konto eller ansluter sig till en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten.

En näringsidkare som tillsammans med en bostadskredit erbjuder andra finansiella produkter eller tjänster än ett konto eller en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten, utan att det utgör ett villkor för att bevilja krediten, ska förklara för konsumenten vilken ränta som tillämpas om bara ett bostadskreditavtal ingås. Näringsidkaren ska också förklara vilka avgifter och andra kostnader som var och en av de andra produkterna eller tjänsterna medför samt om avtal om dessa kan ingås separat. Förklaringarna ska ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett erbjudande enligt 13 a §.

Om konsumenten begär att få förklaringar under kreditavtalets löptid, ska kreditgivaren snarast ge konsumenten sådana.

13 d § Näringsidkaren ska senast när ett erbjudande enligt 13 a § lämnas föra en diskussion med konsumenten om amortering och lägga fram ett förslag till en individuellt anpassad amorteringsplan som ligger i konsumentens långsiktiga intresse. Amorteringsplanen ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Konsumenten har under kreditavtalets löptid rätt till ett nytt förslag till amorteringsplan, om hans eller hennes förhållanden har ändrats på ett sätt som har betydelse för amorteringsvillkoren eller om det annars finns skäl för det.

Dokumentation av kreditavtalet

14 § Näringsidkaren ska dokumentera kreditavtalet genom att nedteckna avtalet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Dokumentet ska, förutom avtalsvillkoren, innehålla de uppgifter som anges i 8 § första stycket 1-6, 8-10, 12-14 och 16.

Dokumentet ska därutöver innehålla uppgifter om

1. konsumentens namn, personnummer och adress,

2. den effektiva räntan med de antaganden som ligger till grund för beräkningen av räntan samt det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,
3. konsumentens rätt att få en betalningsplan,
4. begärda försäkringar,
5. förekomst eller avsaknad av ångerrätt, ångerfristens längd och andra villkor för utövande av ångerrätten, inbegripet skyldigheten att betala kapital och ränta, samt räntebe-
loppet per dag,
6. konsumentens rätt att framställa invändningar enligt 29 § vid kreditköp,
7. förfarandet för att säga upp kreditavtalet,
8. vilka möjligheter som finns att få en tvist med näringsid-
karen prövad utanför domstol och hur konsumenten i så
fall ska gå till väga, och
9. tillsynsmyndigheten med angivande av adress.

Uppgifterna ska lämnas på ett klart och kortfattat sätt. Konsumenten ska utan kostnad få en kopia av dokumentet.

15 § I fråga om en kontokredit som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader ska det i 14 § avsedda dokumentet, förutom avtalsvillkoren, innehålla de uppgifter som anges i 8 § första stycket 1-4 och 6. Dokumentet ska därutöver innehålla uppgifter om konsumentens namn, personnummer och adress, den effektiva räntan med de antaganden som ligger till grund för beräkningen av räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten, förfarandet för att säga upp kreditavtalet samt avgifter och villkoren för ändring av avgifterna. Om avtalet innebär att konsumenten kan uppmanas att betala tillbaka hela den utestående krediten, ska också det anges.

Betalningsplan

16 § Konsumenten har rätt att utan kostnad få en sammanställning som visar när kapital, ränta och avgifter ska betalas. Om räntan inte är bunden eller om avgifter kan ändras, ska sammanställningen innehålla en upplysning om att den gäller till dess att räntan eller avgifterna ändras.

Ränta och avgifter

17 § Rântesatsen får ändras endast om det har avtalats.

Räntesatsen får ändras till konsumentens nackdel endast i den utsträckning som det motiveras av kreditpolitiska beslut, ökade upplåningskostnader för kreditgivaren eller andra kostnadsökningar som kreditgivaren inte skäligen kunde förutse när avtalet ingicks. Vid en bostadskredit med en sammanlagd löptid om minst tio år och med en ränta som är bunden under viss del av avtalstiden, minst tre månader, har dock kreditgivaren, om det finns förbehåll om det i avtalet, rätt att vid utgången av en sådan del av avtalstiden ändra räntan så att den motsvarar den ränta som kreditgivaren vid den tidpunkten allmänt tillämpar för nya krediter av motsvarande slag.

Trots andra stycket får räntesatsen ändras på visst sätt i anslutning till ändringar i en referensränta som kreditgivaren inte har något betydande inflytande över. En sådan referensränta ska vara tydlig och tillgänglig för konsumenten. Ett avtalsvillkor om detta får förenas med ett undantag om att räntesatsen under särskilda förutsättningar ska ändras mer eller mindre än som följer av anknytningen till referensräntan. Undantaget ska bestämmas så att det inte blir mindre förmånligt för konsumenten än för kreditgivaren. Det ska uppfylla kraven i andra stycket.

Kreditgivaren är skyldig att tillämpa ett avtalsvillkor om ränteändringar på samma sätt till konsumentens förmån som till hans eller hennes nackdel.

18 § Kredittagaren är skyldig att, utöver eller i stället för ränta, betala särskild ersättning för krediten (avgift) endast om det har avtalats och om sådan ersättning avser kostnader som kreditgivaren har för krediten. Om kostnader kan särskiljas, får avgift tas ut särskilt för varje sådan kostnad.

Avgifter för krediten får ändras till konsumentens nackdel endast om det har avtalats och i den utsträckning som det motiveras av öknings av de kostnader som ska täckas av avgifterna.

19 § Kreditgivaren ska underrätta konsumenten om en ränteändring innan den börjar gälla. Underrättelsen, som ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, ska innehålla en upplysning om hur konsumentens betalningar med anledning av krediten påverkas av ränteändringen. I fråga om en bostadskredit får kreditgivaren i stället underrätta konsumenten om en ränteändring genom annonsering i dagspress. Sker underrättelsen genom annonsering,

ska konsumenten underrättas personligen senast i samband med nästa avisering eller kontoutdrag.

Beror en ränteändring enbart på en ändring i en referensränta som kreditgivaren inte har något bestämmande inflytande över, får konsumenten i stället underrättas periodvis, under förutsättning att parterna har avtalat om det och den nya referensräntan har offentliggjorts och är tillgänglig hos kreditgivaren. I fråga om en bostadskredit ska konsumenten också underrättas personligen om den nya referensräntan senast i samband med nästa avisering eller kontoutdrag.

Räntetak och kostnadstak för högkostnadskrediter

19 a § För en högkostnadskredit får varken krediträntan eller dröjsmålsräntan per år överstiga den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 40 procentenheter.

En konsument som är i dröjsmål med betalning av en högkostnadskredit är inte skyldig att betala någon annan form av ersättning med anledning av dröjsmålet än dröjsmålsränta. Lag (2018:478).

19 b § För en högkostnadskredit får kostnaderna inte överstiga ett belopp som motsvarar kreditbeloppet eller, i fråga om en kontokredit, varje enskilt utnyttjande av kreditbeloppet som konsumenten har gjort.

Med kostnader i första stycket avses

1. kreditkostnader,
2. dröjsmålsränta, och
3. kostnader enligt lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny högkostnadskredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga högkostnadskrediten, avses med kostnader i första stycket för den nya krediten även sådana kostnader som är hänförliga till den befintliga krediten.

Kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter

20 § Vid kontokrediter ska kreditgivaren regelbundet tillhandahålla konsumenten kontoutdrag. Ett kontoutdrag ska innehålla uppgift om

1. vilken period det avser,
2. föregående kontoutdrags utgående datum och saldo,
3. uttag och datum för uttagen,
4. betalningar och datum för betalningarna,
5. det nya saldot,
6. den kreditränta och de avgifter som tillämpats för perioden, och
7. det belopp som konsumenten är skyldig att betala.

Kreditgivaren ska underrätta konsumenten om en avgiftshöjning innan den börjar gälla.

Om det enligt avtalet är möjligt för konsumenten att överskrida en kreditgräns, ska kreditgivaren regelbundet underrätta konsumenten om krediträntan och villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt avgifter och villkoren för ändring av avgifterna. Har överskridandet varat i en månad, ska kreditgivaren snarast underrätta konsumenten om den överskjutande skulden och krediträntan på den skulden samt om avgift eller dröjsmålsränta på grund av överskridandet.

Kontoutdrag enligt första stycket och underrättelser enligt andra och tredje styckena ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Bostadskrediter i utländsk valuta

20 a § En kreditgivare som beviljar en bostadskredit i utländsk valuta ska, om det finns risk för att valutakursförändringar försämrar konsumentens förmåga att betala kreditfordran, tillhandahålla konsumenten ett arrangemang som begränsar risken.

20 b § Kreditgivaren ska varna en konsument som har beviljats en bostadskredit i utländsk valuta när beloppet som den återstående krediten eller de regelbundna amorteringarna uppgår till, på grund av valutakursförändringar tar 20 procent mer i anspråk av konsumentens betalningsutrymme än vad beloppet hade gjort när kreditavtalet ingicks. Varningar ska lämnas regelbundet under den tid de angivna förhållandena består.

Varningarna ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och ska, i förekommande fall, upplysa konsumenten om arrangemanget enligt 20 a §.

20 c § Dokumentationen av ett kreditavtal avseende en bostadskredit i utländsk valuta ska innehålla uppgifter om hur konsumenten skyddas mot valutakursförändringar som har inverkan på konsumentens betalningsförmåga.

Konsumentens ångerrätt

21 § Konsumenten har rätt att frånträda kreditavtalet (ångerrätt) genom att till kreditgivaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 22 § (ångerfrist).

22 § Ångerfristen börjar löpa den dag då kreditavtalet ingås, dock tidigast den dag då dokumentationen enligt 14 § kommer konsumenten till handa.

23 § Har konsumenten i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt lämnat eller sänt ett meddelande om att han eller hon frånträder kreditavtalet, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

24 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, ska han eller hon snarast och senast inom 30 dagar från den dag då konsumenten lämnade eller sände sitt meddelande betala tillbaka det belopp som erhållits från kreditgivaren, med tillägg för upplupen ränta på beloppet. Räntan ska utgå från och med den dag då konsumenten fick tillgång till krediten till och med den dag då den återbetalas. Om kreditgivaren med anledning av kreditavtalet har betalat en avgift till det allmänna som inte återbetalas, är konsumenten skyldig att ersätta kreditgivaren för denna.

Kreditgivaren ska snarast och senast inom 30 dagar från den dag då kreditgivaren tog emot konsumentens meddelande om att kreditavtalet frånträds betala tillbaka de avgifter som konsumenten har betalat med anledning av krediten.

25 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt och det med anledning av kreditavtalet har ingåtts ett anknytande avtal om tjänster som tillhandahålls av kreditgivaren eller av någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och kreditgivaren,

ska det anknyttande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta.

Kontantinsats vid kreditköp

26 § Vid kreditköp av en vara ska säljaren ta ut en kontantinsats av köparen i enlighet med god kreditgivningssed. Kontantinsatsen ska motsvara minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder annat.

Som kontantinsats anses inte betalning med medel som köparen får låna av säljaren eller av någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och säljaren.

27 § Om en näringsidkare för sin egen eller någon annans räkning säljer en vara utan att iaktta 26 §, ska det anses utgöra en åtgärd i strid mot 5 § marknadsföringslagen (2008:486).

Konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran

28 § Om kreditgivaren har överlåtit sina rättigheter enligt kreditavtalet, får konsumenten mot den nye kreditgivaren göra samma invändningar som han eller hon vid överlåtelsen kunde göra mot överlåtaren. Detsamma gäller när kreditgivaren har pantsatt sina rättigheter enligt kreditavtalet.

Överlåtaren ska underrätta konsumenten om överlåtelsen, om inte överlåtaren har åtagit sig att även fortsättningsvis fullgöra de skyldigheter som följer av kreditavtalet.

Köparens rätt att framställa invändningar vid kreditköp

29 § Vid kreditköp får köparen mot kreditgivarens krav på betalning framställa samma invändningar på grund av köpet som han eller hon kan göra mot säljaren. Köparen får också invända att han eller hon har betalat till säljaren eller har en överenskommelse med denne. Detta gäller dock inte om köparen visste att säljaren saknade rätt att ta emot betalningen eller ingå överenskommelsen och inte heller om köparen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlät att skaffa sig kunskap om detta.

Om köparen på grund av köpet har anspråk på återbetalning, skadestånd eller annan penningprestation, svarar kreditgivaren lika med säljaren för att anspråket fullgörs. Kreditgivaren är dock inte skyldig att betala mer än vad som har mottagits av köparen med anledning av krediten.

Förbud mot löpande fordringshandlingar vid kreditköp

30 § Vid kreditköp får kreditgivaren inte ta emot en av köparen ingången växelförbindelse som avser en fordran på grund av kreditköpet. Kreditgivaren får inte heller till bevis för sin fordran ta emot ett av köparen utfärdat löpande skuldebrev eller någon annan av denne ingången skuldförbindelse som är av ett sådant slag att köparens rätt att framställa invändningar på grund av köpet inskränks om skuldförbindelsen överlåts eller pantsätts till en borgenär som är i god tro.

Första stycket första meningen gäller inte egna växlar som är utställda av banker.

Den som uppsåtligen bryter mot förbud enligt denna paragraf döms till böter.

Förbud mot viss avräkning

31 § Belopp som konsumenten erlägger för avräkning på viss fordran på grund av krediten får kreditgivaren inte först avräkna på annan fordran.

Betalning av skulden i förtid

32 § Konsumenten har rätt att betala sin skuld till kreditgivaren före den avtalade förfallotiden. Om skulden betalas i förtid, har kreditgivaren rätt till ersättning i den omfattning som anges i 36 §.

Kreditgivaren ska på begäran snarast ge konsumenten information om vad en betalning av skulden i förtid innebär. Om en sådan betalning medför kostnader för konsumenten, ska informationen innehålla en uppskattning av kostnaderna och en förklaring av de antaganden som uppskattningen bygger på. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

33 § Kreditgivaren har rätt att få betalning i förtid endast om det har gjorts förbehåll om detta i avtalet och

1. konsumenten sedan mer än en månad är i dröjsmål med betalning av ett belopp som överstiger tio procent av kreditfordran,
2. konsumenten sedan mer än en månad är i dröjsmål med betalning av ett belopp som överstiger fem procent av kre-

- ditfordran och dröjsmålet avser två eller flera poster som förfallit vid olika tidpunkter,
3. konsumenten på något annat sätt är i väsentligt dröjsmål med betalning,
 4. säkerhet som ställts för krediten har avsevärt försämrats, eller
 5. det står klart att konsumenten genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på något annat sätt undandrar sig att betala sin skuld.

Om säkerhet som ställts för krediten utgörs av förbehåll om återtaganderätt, har kreditgivaren rätt till betalning i förtid på grund av försämrad säkerhet endast om konsumenten uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet har orsakat att säkerheten avsevärt försämrats.

Kreditgivaren har rätt till betalning av en bostadskredit i förtid på grund av försämrad säkerhet endast om säkerheten har avsevärt försämrats till följd av någon annan orsak än en allmän prisnedgång på den relevanta marknaden.

I fråga om en bostadskredit som har bunden ränta för hela eller en del av avtalstiden, dock minst tre månader, har kreditgivaren trots första-tredje styckena rätt att få betalning i förtid på den dag då den tid för vilken räntan är bunden löper ut. Detta gäller dock endast om det har gjorts förbehåll om det i avtalet och det finns synnerliga skäl.

34 § Om kreditgivaren vill få betalt i förtid enligt 33 § första stycket 1-3 eller fjärde stycket, gäller en uppsägningstid av minst fyra veckor räknat från den tidpunkt då kreditgivaren sänder ett meddelande om uppsägningen i rekommenderat brev till konsumenten under dennes vanliga adress eller uppsägningen utan en sådan åtgärd kommer konsumenten till handa.

Om kreditgivaren har krävt betalning i förtid enligt 33 § första stycket 1-3, är konsumenten ändå inte skyldig att betala i förtid, om han eller hon före utgången av uppsägningstiden betalar det belopp som förfallit jämte dröjsmålsränta. Detsamma gäller om konsumenten vid uppsägning enligt 33 § första stycket 4 eller 5 eller enligt andra eller tredje stycket i samma paragraf genast efter uppsägningen eller inom medgiven uppsägningstid ställer godtagbar säkerhet för fordran.

Om konsumenten tidigare med stöd av andra stycket har befriats från skyldigheten att betala skulden i förtid, gäller inte det stycket.

35 § Utan hinder av 33 § första stycket 4 får kreditgivaren åberopa föreskrifter i annan lag om rätt till betalning i förtid på grund av att en säkerhet som ställts för krediten har försämrats.

36 § Vid förtidsbetalning enligt 32-35 §§ ska konsumenten betala ränta och andra kostnader för krediten för tiden fram till förtidsbetalningen men inte för tiden därefter. När kreditgivarens fordran beräknas ska de grunder som står i överensstämmelse med god kreditgivningssed tillämpas.

Kreditgivaren får inte tillgodoräkna sig någon ersättning för att skulden betalas i förtid. Om krediträntan är bunden när förtidsbetalningen sker, har kreditgivaren dock rätt att ta ut ränteskillnadsersättning av kredittagaren för den tid som återstår, om förbehåll har gjorts om detta och i den utsträckning som det överensstämmer med god kreditgivningssed.

Ränteskillnadsersättningen får

1. för en bostadskredit högst motsvara skillnaden mellan räntan på krediten och den ränta som vid betalningstillfället i allmänhet gäller för bostadsobligationer med en löptid som motsvarar återstående räntebindningstid, ökad med en procentenhet, och
2. för en annan kredit högst motsvara en procent av det förtidsbetalade beloppet eller, om det vid tidpunkten för förtidsbetalningen är kortare tid än ett år kvar av kreditavtalets löptid, en halv procent av det förtidsbetalade beloppet. Ersättningen får dock inte vara större än det belopp som konsumenten skulle ha betalat i ränta under den återstående löptiden enligt kreditavtalet.

Ränteskillnadsersättning får inte tas ut för den del av räntan som motsvaras av en kreditgarantiavgift, när statlig kreditgaranti har lämnats och avgift tas ut för garantin. Ersättning får inte heller tas ut vid en betalning av en kontokredit eller vid en betalning från en försäkring som garanterar återbetalning av krediten.

Om kreditgivaren utnyttjar en rätt att återta varan enligt 38 §, tillämpas 40 och 41 §§ vid den uppgörelse som då ska ske mellan parterna.

Förlängning av löptiden för högkostnadskrediter

36 a § Löptiden för en högkostnadskredit får inte förlängas mer än en gång.

Trots första stycket får löptiden förlängas, om

1. förlängningen inte medför en kostnad för konsumenten, eller
2. konsumenten beviljas en skälig avbetalningsplan för att kunna betala sin skuld.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny högkostnadskredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga högkostnadskrediten, ska den nya krediten vid tillämpning av första stycket anses vara en förlängning av löptiden för den befintliga krediten.

Uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

37 § Konsumenten får när som helst säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid. Om någon uppsägningstid inte har avtalats, upphör avtalet att gälla omedelbart. Om en uppsägningstid har avtalats, upphör avtalet att gälla den dag då uppsägningstiden löper ut. Uppsägningstiden får inte vara längre än en månad.

Kreditgivaren får säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid endast om det har avtalats. Uppsägningstiden ska vara minst två månader. Har konsumenten inte utnyttjat krediten, får kreditgivaren säga upp kreditavtalet att upphöra omedelbart, om det har avtalats och är skäligt. Konsumenten ska innan han eller hon förlorar rätten till krediten underrättas om uppsägningen och om skälen för den. Om det finns särskilda skäl, får underrättelse i stället lämnas omedelbart därefter.

En uppsägning eller en underrättelse enligt andra stycket ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Återtaganderätt vid kreditköp av vara

38 § Med förbehåll om återtaganderätt avses ett avtalsvillkor som ger kreditgivaren möjlighet att återta en vara, om köparen inte fullgör sin del av kreditköpsavtalet.

Ett förbehåll om återtaganderätt får göras gällande endast under förutsättning

1. att säljaren har gjort förbehållet i samband med köpet för att trygga sin rätt till betalning, samt
2. att den tidpunkt har inträtt då konsumenten enligt 33 och 34 §§ ska fullgöra sin skyldighet att betala i förtid.

Om köparen, innan varan återtas, betalar vad som förfallit till betalning jämte dröjsmålsränta och kostnader enligt de grunder som anges i 40 § tredje-femte styckena, får kreditgivaren inte återta varan på grund av dröjsmål med betalningen. Grundas återtaganderätten på att säkerhet för krediten har försämrats eller att köparen undandrar sig att betala sin skuld, får kreditgivaren inte återta varan om köparen innan varan återtas ställer godtagbar säkerhet för fordran.

39 § Använder näringsidkare förbehåll om återtagande vid försäljning av en vara som med hänsyn till sin beskaffenhet eller sitt värde eller på grund av förhållandena på marknaden inte är lämpad som kreditsäkerhet, kan näringsidkaren förbjudas att i framtiden i liknande fall använda sådana förbehåll. I fråga om förbud gäller i övrigt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Uppgörelse när en vara återtas

40 § Om kreditgivaren vill utnyttja en rätt att återta varan, ska avräkning göras mellan kreditgivaren och köparen.

Vid avräkningen ska köparen tillgodoräknas varans värde vid återtagandet. Värdet beräknas efter vad kreditgivaren kan antas få ut genom att på lämpligt sätt sälja varan.

Kreditgivaren får tillgodoräkna sig den obetalda delen av kreditfordran efter avräkning enligt 36 § samt i förekommande fall dröjsmålsränta, dock inte enligt högre räntesats än som anges i 6 § räntelagen (1975:635).

Kreditgivaren får dessutom tillgodoräkna sig ersättning för utsokningsavgift, skäligen kostnad för transport av varan samt utgift för inställelse vid förrättning för återtagande, om kreditgivaren har behövt inställa sig för att tillvarata sin rätt. När ersättning bestäms för utgift för inställelse tillämpas bestämmelserna om beräkning av ersättning av allmänna medel till vittne.

I mål om handräckning för återtagande får kreditgivaren tillgodoräkna sig även skälig ersättning för eget arbete med anledning av målet samt arvode till ombud eller biträde.

41 § Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än kreditgivaren, får varan återtas endast om kreditgivaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan värderats av Kronofogdemyndigheten, nedsätter mellanskillnaden hos myndigheten.

Har kreditgivaren för att kunna återta varan varit tvungen att betala en skuld som köparen har, får kreditgivaren när första stycket tillämpas avräkna sådan betalning mot mellanskillnad till köparens förmån. Detsamma gäller om kreditgivaren för att varan efter återtagande ska kunna användas på avsett sätt har varit tvungen att betala en sådan skuld.

Tillgodoräknas kreditgivaren ett större belopp än köparen, får kreditgivaren inte kräva ut mellanskillnaden (restskulden) i annat fall än då varan har minskat väsentligt i värde genom att köparen vanvårdat varan.

Återlösande av en vara som återtagits

42 § Köparen får inom fjorton dagar återlösa en vara som har återtagits. Vill köparen återlösa varan, ska han eller hon betala kreditgivaren varans värde vid återtagandet samt den restskuld som kan finnas enligt avräkningen.

Handräckning för återtagande av vara, m.m.

43 § Kreditgivaren får hos Kronofogdemyndigheten söka handräckning för att återta varan under förutsättning att det rörande kreditköpet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats uppgifter om förbehållet om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, kreditfordran och tidpunkterna för betalning. Dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller skrivits under av denne med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

En ansökan om handräckning ska göras skriftligen. Det ska anges i ansökan hur stor del av kreditfordran som är obetald. Om kreditgivaren gör anspråk på dröjsmålsränta, ska det också uppges i ansökan vad kreditgivaren fordrar i den delen. En styrkt kopia av det dokument som anges i första stycket ska fogas till ansökan.

44 § Handräckning får beviljas endast om det är uppenbart att de förutsättningar för återtagande som anges i 38 § andra och tredje styckena föreligger.

Om ett förbehåll om återtaganderätt har använts i strid mot förbud enligt 39 §, får handräckning inte beviljas.

Handräckning eller verkställighet av dom, varigenom köparen har förpliktats att lämna tillbaka en vara som har sålts med förbehåll om återtaganderätt, får inte beviljas i fråga om sådana varor som enligt 5 kap. 1-3 §§ utsökningsbalken ska undantas från utmätning.

45 § I fråga om handräckning och verkställighet av dom, som anges i 44 § tredje stycket, tillämpas i övrigt 12 § andra och tredje styckena samt 15-18 §§ lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl., varvid hänvisningen i 16 § tredje stycket till 10 § första stycket ska avse 41 § första stycket denna lag.

Förbud mot utmätning

46 § En vara som har sålts med förbehåll om återtaganderätt får inte utmätas för en fordran som grundar sig på kreditköpet.

Lagval

47 § Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska tillämpas på kreditavtalet gäller inte i fråga om regler om kreditavtal, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd.

Vissa skyldigheter för kreditförmedlare

48 § En näringsidkare som, utan att vara kreditgivare och mot ersättning, erbjuder ett kreditavtal, bistår en konsument innan ett kreditavtal ingås eller ingår ett kreditavtal som ombud för kre-

ditgivaren (kreditförmedlare) ska vid marknadsföring som riktas mot konsumenter lämna information om huruvida förmedlingen sker i samarbete med viss kreditgivare eller är oberoende.

Kreditförmedlaren ska informera konsumenten om avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för dennes tjänster. Sådana avgifter får tas ut endast om informationen har getts samt kreditförmedlaren och konsumenten innan kreditavtalet ingås har avtalat om det i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Kreditförmedlaren ska också informera kreditgivaren om avgifterna.

Om informationen inte lämnas, ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas med undantag av bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Den information som ska lämnas till konsumenten ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

49 § En kreditförmedlare av bostadskrediter ska i rimlig tid innan kreditförmedling inleds, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, informera konsumenten om

1. kreditförmedlarens namn, organisationsnummer och adress,
2. det register där kreditförmedlaren är upptagen som kreditförmedlare och hur detta kan kontrolleras,
3. i tillämpliga fall, att kreditförmedlaren förmedlar kreditavtal utslutande från en eller vissa kreditgivare och vilka dessa är,
4. huruvida kreditförmedlaren kan erbjuda rådgivning,
5. möjligheterna att framställa klagomål mot kreditförmedlaren eller få en tvist prövad utanför domstol,
6. de avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för dennes tjänster eller, om avgifterna inte kan fastställas i förväg, metoden för att beräkna avgifterna, och
7. den ersättning som kreditförmedlaren får för förmedlingen från någon annan än konsumenten.

Om ersättningen enligt första stycket 7 inte går att fastställa till beloppet när informationen lämnas, ska kreditförmedlaren informera konsumenten om att ersättningsbeloppet kommer att anges i det standardiserade EU-faktabladet. Om ersättningen skiljer sig åt beroende på vilken kreditgivare som konsumenten ingår ett

kreditavtal med, ska kreditförmedlaren dessutom informera konsumenten om detta och, om konsumenten begär det, på vilket sätt ersättningen skiljer sig åt. Om kreditförmedlaren får ersättning från konsumenten för samma förmedling, ska kreditförmedlaren även informera konsumenten om huruvida den ersättning som någon annan än konsumenten betalar kommer att räknas av mot den ersättning som konsumenten betalar.

Det som sägs i 48 § tredje stycket om tillämpning av marknadsföringslagen (2008:486) gäller även information enligt förevarande paragraf.

50 § En kreditförmedlare av bostadskrediter ska till kreditgivaren vidarebefordra de uppgifter som konsumenten har lämnat om förhållanden som är av betydelse för kreditprövningen.

Rådgivning om bostadskrediter

51 § Konsumenten ska upplysas om huruvida näringsidkaren erbjuder rådgivning om bostadskrediter. En sådan upplysning ska lämnas senast när näringsidkaren inhämtat upplysningar om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt konsumentens önskemål och särskilda krav.

52 § Om näringsidkaren erbjuder en konsument rådgivning om bostadskrediter, ska konsumenten få information om

1. vilket produktsortiment som rådgivningen utgår från,
2. hur stor avgift konsumenten ska betala för rådgivningen, eller, om beloppet inte kan fastställas, metoden för att beräkna avgiften, och
3. huruvida rådgivningen är oberoende.

Informationen ska ges i rimlig tid innan ett avtal om rådgivning ingås eller, om ett sådant avtal inte ska ingås, innan några råd lämnas. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

53 § Det som sägs i 48 § tredje stycket om tillämpning av marknadsföringslagen (2008:486) gäller även information enligt 51 och 52 §§.

54 § Näringsidkaren ska i fråga om rådgivning om bostadskrediter dokumentera vilka råd som har getts till konsumenten och

vad som i övrigt förekommit vid rådgivningstillfället. Dokumentationen ska lämnas till konsumenten i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Tillsyn

55 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag följs. Verkets tillsyn omfattar dock inte Sveriges riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten. Med verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen avses inte verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Tillsynen ska utövas så att den inte vållar större kostnad eller olägenhet än som är nödvändigt.

56 § För tillsynen har Konsumentverket eller den som verket förordnar rätt att företa inspektion hos näringsidkare som bedriver varuförsäljning eller som i sin yrkesmässiga verksamhet lämnar, förmedlar eller övertar kredit som avses i denna lag och att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Om en näringsidkare inte tillhandahåller handlingar eller lämnar upplysningar i ett sådant fall som avses i första stycket, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

57 § Om näringsidkaren inte följer 12 §, får Konsumentverket meddela näringsidkaren en varning. En varning ska förenas med en sanktionsavgift, om överträdelsen inte är ringa. Avgiften tillfaller staten.

Om näringsidkaren tidigare har meddelats en varning eller om överträdelsen är särskilt allvarlig, får Konsumentverket förbjuda näringsidkaren att lämna krediter. Ett beslut om förbud får förenas med vite.

Vid bedömningen av om en överträdelse är särskilt allvarlig ska särskild hänsyn tas till om näringsidkaren vid upprepade tillfällen har brutit i sin skyldighet enligt 12 § och om bristerna är systematiska.

Ett beslut om förbud gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

58 § Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst femtusen kronor och högst tio miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under näringsidkarens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett varningen.

Avgiften får efterges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

59 § Sanktionsavgiften ska betalas till Konsumentverket inom trettio dagar från det att beslutet vann laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas inom den tid som anges i första stycket, ska Konsumentverket lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

Avgiften faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Överklagande

60 § Konsumentverkets beslut enligt 56 § andra stycket, 57 och 58 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Konsumentverket enligt 56 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Konsumentköplagen

SFS 1990:932

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller köp av lösa saker som en näringsidkare säljer till en konsument.

Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar både näringsidkaren och säljaren för säljarens skyldigheter enligt lagen.

Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av lösa saker.

I denna paragraf avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten.

2 § Lagen gäller även beställning av en vara som skall tillverkas. Om beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som skall leverera en vara även skall utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av hans förpliktelse.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

3 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för köparen är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av gas, som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

Varans avlämnande

Platsen för avlämnandet

4 § Om inte annat följer av avtalet, skall varan hållas tillgänglig för avhämtning där säljaren vid köpet hade sitt affärsställe.

Tiden för avlämnandet

5 § Om det inte följer av avtalet när varan ska avlämnas, ska den avlämnas utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks.

Om köparen inte har fått kredit, är säljaren inte skyldig att lämna ut varan förrän den betalas.

Avlämnandet

6 § Varan är avlämnad när den har kommit i köparens besittning.

Kostnaderna för varan

7 § Om inte annat följer av avtalet, skall säljaren svara för transportkostnader och andra kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på köparens sida.

Risken för varan

8 § Om köparen bär risken för varan är han skyldig att betala varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på säljaren.

Risken för varan går över på köparen när varan avlämnas.

Om öppet köp har avtalats och varan avlämnats, bär köparen risken för varan till dess den lämnas tillbaka.

Säljarens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

9 § Dröjsmål på säljarens sida föreligger om varan inte avlämnas eller avlämnas för sent och detta inte beror på köparen eller något förhållande på hans sida.

Påföljder vid dröjsmål

10 § Vid dröjsmål på säljarens sida får köparen hålla inne betalningen enligt 11 §. Han får välja mellan att kräva att säljaren fullgör köpet enligt 12 § och att häva köpet enligt 13 §. Dessutom får köparen kräva skadestånd av säljaren enligt 14 §.

Rätt att hålla inne betalningen

11 § Köparen får hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge honom säkerhet för hans krav på grund av dröjsmålet.

Rätt att kräva att säljaren fullgör köpet

12 § Köparen får hålla fast vid köpet och kräva att säljaren fullgör köpet.

Säljaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet, om det föreligger ett hinder som han inte kan övervinna eller om fullgörelsen skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till köparens intresse av att säljaren fullgör köpet. Om ett förhållande som nyss nämnts upphör inom rimlig tid, får köparen dock kräva att säljaren fullgör köpet.

Köparen förlorar rätten att kräva att säljaren fullgör köpet, om han väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Rätt att häva köpet

13 § Köparen får häva köpet, om säljarens dröjsmål är av väsentlig betydelse för köparen eller om köparen före avtalets ingående har meddelat säljaren att avlämnande av varan senast en viss dag är avgörande för att han eller hon ska ingå avtalet. Köparen får också häva köpet, om säljaren meddelar att han eller hon inte kommer att avlämna varan.

Om köparen har krävt att säljaren avlämnar varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får köparen även häva köpet om varan inte avlämnas inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får köparen häva köpet endast om säljaren meddelar att han eller hon inte kommer att fullgöra köpet inom denna tid.

Om köparen har krävt fullgörelse av köpet utan att ange någon tilläggstid, får köparen häva köpet om varan inte avlämnas inom en skälig tid efter det att kravet framställdes.

Rätt till skadestånd

14 § Köparen har rätt till ersättning för den skada han lider genom säljarens dröjsmål, om inte säljaren visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför hans kontroll som han inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Beror dröjsmålet på någon som säljaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är säljaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som han har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

Detsamma gäller om dröjsmålet beror på en leverantör som säljaren har anlitat eller någon annan i tidigare säljled.

Meddelande om hävning och skadestånd

15 § Har varan avlämnats för sent, får köparen inte häva köpet eller kräva skadestånd på grund av dröjsmålet, om han inte inom skälig tid efter det att han fick kännedom om avlämnandet meddelar säljaren att han häver köpet eller vill kräva skadestånd. Om köparen häver köpet, behöver han dock inte lämna särskilt meddelande om att han dessutom vill kräva skadestånd.

Meddelande om hävning eller skadestånd kan, i fall som avses i 1 § andra stycket, i stället lämnas till näringsidkaren.

Fel på varan

Vad som avses med fel

16 § Varan skall i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet. Den skall vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess installation, montering, användning, förvaring och skötsel.

Om inte annat följer av avtalet, skall varan

1. vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används,
2. vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket köparen avsåg att varan skulle användas, om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål,
3. stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och ha de egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, och
4. vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan.

Varan skall anses felaktig,

1. om den avviker från vad som föreskrivs i första eller andra stycket,
2. om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet eller,
3. om varan i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

16 a § Har säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan och har sådan installation utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning, skall varan anses felaktig, om den på grund av brister i installationen avviker från vad som föreskrivs i 16 § första eller andra stycket eller i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

17 § Även om en vara har sålts i «befintligt skick» eller med ett liknande allmänt förbehåll, skall den anses felaktig, om den är i sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta.

När en begagnad vara har sålts på en auktion, där köpare har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, anses den såld i "befintligt skick". Vid tillämpning av första stycket skall hänsyn i så fall tas till utropspriset.

18 § Varan är felaktig om den

1. säljs i strid mot ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, eller
2. är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

19 § Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Varan ska vidare anses felaktig, om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Första och andra styckena gäller inte, om säljaren visar att uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt eller att uppgifterna inte har inverkat på köpet. Andra stycket gäller inte heller, om säljaren visar att han varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Varan är felaktig också om säljaren har underlåtit att efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) lämna säkerhetsinformation om varan eller underlåtit att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som säljaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna. Detsamma gäller om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och säljaren har känt till eller borde ha känt till underlåtenheten att fullgöra föreläggandet eller åläggandet. En förutsättning för att varan ska anses felaktig enligt detta stycke är dock att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

20 § Frågan om varan är felaktig skall bedömas med hänsyn till dess beskaffenhet när den avlämnas. Säljaren svarar för fel som har funnits vid denna tidpunkt, även om felet visar sig först senare.

Om köparen underlåter att i rätt tid hämta eller ta emot en vara som hålls tillgänglig för hans räkning, svarar säljaren dock inte för försämring som inträder därefter och som beror enbart på varans egen beskaffenhet.

Uppkommer en försämring av varan efter avlämnandet, skall varan anses felaktig om försämringen är en följd av säljarens avtalsbrott.

20 a § Ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid avlämnandet, om inte annat visas eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

Vid köp av byggnadsdelar som är avsedda att utgöra en huvudsaklig del av ett en- eller tvåbostadshus gäller vad som sägs i första stycket fel som visar sig inom två år efter avlämnandet.

21 § Har säljaren eller någon annan för hans räkning genom en garanti eller liknande utfästelse åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del därav eller för en egenskap hos varan, skall fel anses föreligga, om varan under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar.

Första stycket gäller inte, om det görs sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på köparens sida.

21 a § Varan har ett rättsligt fel, om tredje man har äganderätt till varan eller har panträtt eller annan liknande rätt i den och det inte följer av avtalet att köparen skall överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför.

Påföljder vid fel på varan

22 § Är varan felaktig enligt 16-21 §§, får köparen enligt 23, 24 och 26-29 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får han kräva skadestånd enligt 30-32 §§. Han får även hålla inne betalningen enligt 25 §.

22 a § Har varan ett rättsligt fel enligt 21 a §, får köparen enligt 23 § första och andra styckena samt enligt 24 och 26-29 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får han kräva skadestånd enligt 30-32 §§. Han får även hålla inne betalningen enligt 25 §.

Utän hinder av 30 § första och andra styckena har köparen rätt till ersättning enligt 32 § för den skada han lider genom ett rättsligt fel som fanns vid köpet, om han varken kände till eller borde ha känt till felet.

Påföljder av ett rättsligt fel får även göras gällande, om tredje man påstår att han har en sådan rätt som avses i 21 a § och det finns sannolika skäl för påståendet.

Reklamation

23 § Köparen får inte åberopa att varan är felaktig, om han inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att han märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Meddelande som lämnas inom två månader efter det att köparen märkt felet skall alltid anses ha lämnats i rätt tid. I fall som avses i 1 § andra stycket kan meddelande om felet i stället lämnas till näringsidkaren.

Har någon annan än säljaren åtagit sig att för dennes räkning avhjälpa fel i en vara, kan reklamationen i stället göras hos honom.

Reklamerar köparen inte inom tre år från det att han har tagit emot varan, förlorar han rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

24 § Utan hinder av 23 § får köparen åberopa att varan är felaktig, om säljaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 18 §.

Rätt att hålla inne betalningen

25 § Köparen får hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge honom säkerhet för hans krav på grund av att varan är felaktig.

Avhjälpande och omleverans

26 § Köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälpes felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskälig kostnad för säljaren.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för säljaren skall särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har, vilket värde varan skulle ha haft om den varit felfri och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren och utan väsentlig olägenhet för köparen.

Avhjälpande eller omleverans skall ske inom skälig tid efter det att köparen framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne.

27 § Kräver köparen en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har säljaren trots detta rätt att på egen bekostnad vidta sådan åtgärd, om han efter det att reklamation har kommit honom tillhanda utan uppskov erbjuder sig att göra detta samt åtgärden kan ske inom skälig tid därefter och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen.

Säljaren får ej åberopa att han inte har beretts tillfälle att avhjälpa felet eller företa omleverans, om köparen har avhjälpit felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att köparen skulle avvakta avhjälpande eller omleverans från säljarens sida.

Rätt till prisavdrag eller hävning

28 § Om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen eller inte kan ske utan väsentlig olägenhet för köparen, får köparen kräva prisavdrag som svarar mot felet eller häva köpet enligt 29 §.

Köparen har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att köparen erhåller ett prisavdrag.

Köparen har dock inte rätt till prisavdrag vid köp av begagnade varor på en auktion där köpare har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen.

29 § Köparen får häva köpet, om felet är av väsentlig betydelse för honom.

Skadestånd

30 § Köparen har rätt till ersättning för den skada han lider genom att varan är felaktig, om inte säljaren visar att underlåtenheten att avlämna en felfri vara beror på ett hinder utanför hans kontroll som han inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Beror underlåtenheten att avlämna en felfri vara på någon som säljaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är säljaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som han har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om felet beror på en leverantör som säljaren har anlitat eller någon annan i tidigare säljled.

Köparen har alltid rätt till ersättning om varan vid köpet avvek från vad säljaren särskilt utfäst.

31 § Säljarens skadeståndsskyldighet enligt 30 § omfattar även skada som på grund av fel på den sålda varan uppkommer på annan egendom som tillhör köparen eller någon medlem i hans hushåll och egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Skadeståndets omfattning vid säljarens dröjsmål och vid fel på varan

32 § Skadestånd på grund av säljarens dröjsmål eller fel på varan omfattar ersättning för utgifter, inkomstförlust, sådan prisskillnad som avses i 33 § samt annan förlust på grund av dröjsmålet eller felet.

Skadestånd enligt denna lag omfattar inte i andra fall än som avses i 31 § ersättning för förlust som köparen tillfogas genom skada på annat än den sålda varan.

Säljaren och köparen kan träffa avtal om att ersättning enligt första eller andra stycket inte skall omfatta förlust i näringsverksamhet.

Prisskillnad

33 § Har köpet hävts och köparen gjort ett tackningsköp till högre pris, omfattar skadeståndet ersättning för prisskillnaden mellan de båda köpen, om tackningsköpet gjorts med tillräcklig omsorg och inom skälig tid efter det att köpet hävdes. I annat fall omfattar, om gängse pris för en sådan vara som köpet avser vid tiden för hävningen överstiger priset enligt köpet, skadeståndet denna prisskillnad.

Jämkning av skadestånd

34 § Om skyldigheten att utge skadestånd på grund av säljarens dröjsmål eller fel på varan skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt. Härvid skall även beaktas föreliggande försäkringar och försäkringsmöjligheter på köparens sida, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och hindra skadan samt andra särskilda omständigheter.

Priset m.m.

Vilket pris köparen skall betala

35 § Om ett bestämt pris inte följer av avtalet, skall köparen betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet samt omständigheterna i övrigt.

Tidpunkten för betalningen

36 § Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet skall köparen betala när säljaren kräver det, dock inte förrän varan hålls köparen till handa.

Avbeställning

37 § Om köparen avbeställer varan innan den har avlämnats, har säljaren inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning. I stället har han rätt till ersättning enligt 41 §.

Köparens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

38 § Dröjsmål på köparens sida föreligger om priset inte betalas i rätt tid och detta inte beror på säljaren eller något förhållande på dennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

39 § Vid dröjsmål på köparens sida får säljaren hålla inne varan enligt 5 §. Han får välja mellan att kräva att köparen betalar priset eller, enligt 40 §, häva köpet. Om säljaren häver köpet får han dessutom kräva skadestånd av köparen enligt 41 §.

Hävning

40 § Säljaren får häva köpet om köparens dröjsmål med betalningen utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Har säljaren förelagt köparen en bestämd tilläggstid för betalningen och är den inte oskäligt kort, får köpet även hävas om köparen inte betalar inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får säljaren häva köpet endast om köparen meddelar att han inte kommer att betala inom denna tid.

Har varan kommit i köparens besittning, får säljaren häva köpet endast om han har förbehållit sig rätt till detta eller om köparen avvisar varan. Sedan priset i sin helhet har betalats, får säljaren inte häva köpet.

Skadestånd

41 § Häver säljaren köpet eller avbeställer köparen varan enligt 37 § har säljaren rätt till ersättning för

1. särskilda kostnader som han har haft för att ingå och fullgöra avtalet till den del han inte kan tillgodogöra sig dessa på annat sätt,
2. särskilda kostnader till följd av hävningen eller avbeställningen, samt
3. förlust i övrigt med ett belopp som är skäligt med hänsyn till priset för varan, tidpunkten för hävningen eller avbeställningen, omfattningen av nedlagt arbete och omständigheterna i övrigt.

Säljaren får förbehålla sig en på förhand bestämd ersättning vid hävning eller avbeställning, om den är skälig med hänsyn till vad

som normalt kan antas tillkomma en säljare som ersättning enligt första stycket.

Säljaren har inte rätt till ersättning enligt första eller andra stycket om köparen avbeställer en vara innan säljaren har accepterat ett anbud som köparen har lämnat till säljaren. Säljaren har inte heller rätt till ersättning om köparen visar att dröjsmålet eller avbeställningen beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller annat liknande hinder som köparen inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Gemensamma bestämmelser

Begränsning av skadan

42 § Den skadelidande parten skall vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Försummar han det, får han själv bära en motsvarande del av förlusten.

Verkningar av hävning och omleverans

43 § Om köpet hävs, bortfaller säljarens skyldighet att överlämna varan och köparens skyldighet att betala köpesumman.

I den mån köpet har fullgjorts får vardera parten kräva att motparten utan onödigt dröjsmål lämnar tillbaka vad han eller hon har tagit emot. Var och en får då hålla inne vad som tagits emot till dess att den andre ger ut vad som ska lämnas tillbaka samt betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som han eller hon kan vara skyldig att betala.

Om säljaren ska företa omleverans, får köparen hålla inne vad han eller hon har tagit emot till dess att omleverans sker.

44 § Hävs köpet, skall köparen ge ut den avkastning av varan som han har fått samt betala skälig ersättning, om han har haft annan nytta av varan.

Om säljaren skall lämna tillbaka betalningen, skall han betala ränta från den dag han tog emot betalningen.

Bortfall av rätt till hävning och omleverans

45 § Köparen får häva köpet eller kräva omleverans endast om han kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad.

Rätten att häva köpet eller kräva omleverans går dock inte förlorad, om

1. varan har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på köparen,
2. varan har förstörts, försämrats eller minskat till följd av en åtgärd som har varit behövlig för att undersöka om varan är felfri,
3. varan har använts av köparen för förutsatt bruk innan han insåg eller borde ha insett att det förelåg ett fel som ger honom rätt att häva köpet eller kräva omleverans.

Rätten att häva köpet eller kräva omleverans går inte heller förlorad, om köparen ersätter säljaren den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat.

Anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

46 § Om säljaren är på obestånd, har upphört med sin näringsverksamhet eller inte kan anträffas, har köparen rätt att rikta anspråk på grund av fel på varan mot en näringsidkare i tidigare säljled som har överlåtit varan för vidareförsäljning.

Första stycket gäller endast i den utsträckning motsvarande anspråk på grund av felet hade kunnat göras gällande mot näringsidkaren i tidigare säljled av den som förvärvat varan från honom. Avtal som inskränker rätten att göra anspråk gällande får dock åberopas mot köparen endast om en sådan inskränkning med bindande verkan hade kunnat avtalas mellan denne och säljaren. Bristande reklamation i tidigare led är utan betydelse för köparens rätt.

Om köparen vill rikta anspråk enligt denna paragraf mot en näringsidkare i tidigare säljled, kan reklamation enligt 23 § göras hos denne eller hos säljaren. Har reklamation inte gjorts hos näringsidkaren i tidigare säljled, förlorar köparen sin rätt mot denne, om han inte underrättar näringsidkaren om sitt anspråk inom skälig tid efter det att han insett eller borde ha insett att han hade anledning att framställa anspråket.

Vissa meddelanden

47 § Har ett meddelande som köparen skall lämna säljaren eller någon annan enligt 15, 23, 26 eller 46 § avsänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet åberopas även om det försenas,

förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller ett sådant meddelande med föreläggande av tilläggstid som säljaren kan lämna köparen enligt 40 §.

Lagval

48 § Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillämpas på avtalet gäller inte i fråga om köp enligt denna lag, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den lagen ger köparen ett bättre skydd.

Förhållandet till säljarens borgenärer

49 § Köp enligt denna lag gäller mot säljarens borgenärer i och med avtalet. När köp inte avser en bestämd vara, blir köpet dock inte gällande mot borgenärerna förrän åtgärd har vidtagits genom avskiljande eller märkning av varan, anteckning om varan i en bokföringshandling eller på något annat sätt så att det framgår att varan är avsedd för köparen.

Konsumenttjänstlagen

SFS 1985:716

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller avtal om tjänster som näringsidkare utför åt konsumenter i fall då tjänsten avser

1. arbete på lösa saker, dock ej behandling av levande djur,
2. arbete på fast egendom, på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra fasta saker,
3. förvaring av lösa saker, dock ej förvaring av levande djur.

I 51-61 §§ finns särskilda bestämmelser om tjänster som avser uppförande eller tillbyggnad av en- eller tvåbostadshus (småhusentreprenader). Om det i ett avtal om en sådan tjänst ingår uppförande eller tillbyggnad av en komplementbyggnad, anses också den tjänsten som en småhusentreprenad.

I den mån annat inte framgår av 51-61 §§ är lagens allmänna bestämmelser tillämpliga även på småhusentreprenader.

1 a § I lagen avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,
näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten.

2 § Lagen gäller inte

1. tillverkning av lösa saker,
2. installation, montering eller annat arbete som en näringsidkare utför för att fullgöra ett avtal om köp av en lös sak,
3. arbete som till fullgörande av ett avtal om köp utförs för att avhjälpa fel i den sålda egendomen.

3 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

Uppdraget m.m.

Utförande och material

4 § Näringsidkaren skall utföra tjänsten fackmässigt. Han skall vidare med tillbörlig omsorg ta till vara konsumentens intressen och samråda med denne i den utsträckning som det behövs och är möjligt.

Om inte annat får anses avtalat, ingår det i tjänsten att näringsidkaren skall tillhandahålla behövligt material.

Säkerhet

5 § Näringsidkaren ska särskilt iaktta att tjänsten inte utförs

1. i strid mot sådana författningsföreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller
2. i strid mot förbud enligt 27 § produktsäkerhetslagen (2004:451).

Näringsidkarens skyldighet att avråda

6 § Om en tjänst med hänsyn till priset, värdet av föremålet för tjänsten eller andra särskilda omständigheter inte kan anses vara till rimlig nytta för konsumenten, skall näringsidkaren avråda honom från att låta utföra tjänsten.

Om det först sedan tjänsten har börjat utföras visar sig att den inte kan anses vara till rimlig nytta för konsumenten eller att priset för tjänsten kan bli betydligt högre än konsumenten hade kunnat räkna med, skall näringsidkaren underrätta konsumenten om förhållandet och begära hans anvisningar.

Kan konsumenten inte anträffas eller får näringsidkaren av annan orsak inte anvisningar av honom inom rimlig tid, skall näringsidkaren avbryta påbörjat arbete. Detta gäller dock ej, om det finns särskilda skäl att anta att konsumenten ändå önskar få tjänsten utförd.

7 § Har näringsidkaren åsidosatt vad som åligger honom enligt 6 § och finns det starka skäl att anta att konsumenten i annat fall hade avstått från att beställa tjänsten eller hade avbeställt den, har näringsidkaren inte större rätt till ersättning än han skulle ha haft, om konsumenten hade avstått från att beställa tjänsten eller hade avbeställt den.

För kostnader som inte ersätts enligt första stycket har näringsidkaren dock rätt till ersättning i den mån konsumenten annars skulle gynnas på ett oskäligt sätt.

Tilläggsarbete

8 § Om det när tjänsten utförs framkommer behov av arbete som på grund av sitt samband med uppdraget lämpligen bör utföras samtidigt med detta (tilläggsarbete), skall näringsidkaren underätta konsumenten och begära dennes anvisningar.

Kan konsumenten inte anträffas eller får näringsidkaren av annan orsak inte anvisningar av honom inom rimlig tid, får näringsidkaren utföra tilläggsarbetet

1. om priset för detta är obetydligt eller om det är lågt i förhållande till priset för den avtalade tjänsten, eller
2. om det finns särskilda skäl att anta att konsumenten önskar få tilläggsarbetet utfört i samband med uppdraget.

Näringsidkaren är skyldig att utföra sådant tilläggsarbete som inte kan uppskjutas utan fara för allvarlig skada för konsumenten, om konsumentens anvisningar inte kan inhämtas eller om konsumenten begär det.

I fråga om pristillägg för tilläggsarbete gäller 38 §.

Fel hos tjänsten

Vad som avses med fel

9 § Tjänsten ska anses felaktig, om resultatet avviker från

1. vad konsumenten med hänsyn till 4 § har rätt att kräva, även om avvikelsen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse,
2. sådana föreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller
3. vad som därutöver får anses avtalat.

Tjänsten ska också anses felaktig, om den har utförts i strid mot förbud enligt 27 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller om näringsidkaren inte har utfört sådant tilläggsarbete som han är skyldig att utföra enligt 8 § tredje stycket.

10 § Tjänsten skall vidare anses felaktig, om resultatet avviker från sådana uppgifter av betydelse för bedömningen av tjänstens

beskaffenhet eller ändamålsenlighet som kan antas ha inverkat på avtalet och som i samband med avtalets ingående eller annars vid marknadsföring har lämnats

1. av näringsidkaren,
2. av någon annan näringsidkare eller av en branschförening eller liknande organisation för näringsidkarens räkning, eller
3. av en leverantör av material till tjänsten eller av någon annan i tidigare led.

Första stycket gäller inte i fråga om uppgifter som i tid har rättats på ett tydligt sätt och inte heller om näringsidkaren varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

11 § Tjänsten skall slutligen anses felaktig, om näringsidkaren i annat fall än som avses i 6 § första stycket före avtalets ingående har underlåtit att upplysa konsumenten om ett sådant förhållande rörande tjänstens beskaffenhet eller ändamålsenlighet som näringsidkaren kände till eller borde ha känt till och som han insåg eller borde ha insett vara av betydelse för konsumenten. En förutsättning för att tjänsten skall anses felaktig är dock att underlåtenheten kan antas ha inverkat på avtalet.

12 § Frågan om tjänsten är felaktig skall bedömas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då uppdraget avslutades. Avser tjänsten en sak som har överlämnats till näringsidkaren eller som av annan orsak befinner sig i hans besittning, anses uppdraget avslutat först när saken har kommit i konsumentens besittning.

Om näringsidkaren har utfört tjänsten men uppdraget inte kan avslutas i rätt tid på grund av något förhållande på konsumentens sida, är den avgörande tidpunkten i stället den då uppdraget skulle ha avslutats.

13 § Försämras resultatet efter den tidpunkt som anges i 12 §, skall tjänsten anses felaktig om försämringen är en följd av att näringsidkaren har åsidosatt vad som ålegat honom enligt avtalet eller denna lag.

14 § Har näringsidkaren genom en garanti eller liknande utfästelse åtagit sig att under en viss tid efter den tidpunkt som anges

i 12 § svara för resultatet av tjänsten och försämras det utfästa resultatet under den angivna tiden, skall tjänsten anses felaktig.

Första stycket gäller ej, om näringsidkaren gör sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på konsumentens sida.

15 § Avser tjänsten förvaring av en lös sak gäller i stället för vad som sägs i 9, 10 och 12-14 §§ att tjänsten ska anses felaktig, om förvaringen anordnas på ett sätt som avviker från

1. vad konsumenten med hänsyn till 4 § har rätt att kräva, även om avvikelsen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse,
2. sådana föreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller
3. vad som därutöver får anses avtalat.

Tjänsten ska också anses felaktig, om förvaringen anordnas i strid mot förbud enligt 27 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller på ett sätt som avviker från sådana uppgifter enligt 10 § som inte har rättats på ett tydligt sätt.

Påföljder vid fel

16 § Är tjänsten felaktig utan att det beror på något förhållande på konsumentens sida, får konsumenten hålla inne betalningen enligt 19 §. Han får vidare kräva att felet avhjälps enligt 20 § första stycket eller också göra avdrag på priset eller häva avtalet enligt 21 §. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd av näringsidkaren enligt vad som sägs i 31 §.

I fråga om konsumentens rätt till skadestånd av någon annan än näringsidkaren finns bestämmelser i 33 §.

Reklamation

17 § Vill konsumenten åberopa att tjänsten är felaktig, skall han underrätta näringsidkaren om detta inom skälig tid efter det att han märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Underrättelse som sker inom två månader efter det att konsumenten märkt felet skall alltid anses ha skett i rätt tid. Reklamation får dock inte ske senare än tre år eller, i fråga om arbete på mark eller på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra

fasta saker, tio år efter det att uppdraget avslutades, såvida inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

Har näringsidkaren handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder, får reklamation alltid ske inom tio år efter det att uppdraget avslutades.

Har meddelande om reklamation lämnats in för befordran med post eller avsänts på annat ändamålsenligt sätt, anses reklamation ha skett när detta gjordes.

18 § Reklamerar konsumenten inte inom den tid som följer av 17 §, förlorar han rätten att återropa felet.

Konsumentens rätt att hålla inne betalningen

19 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge honom säkerhet för hans krav på grund av ett fel hos tjänsten.

Avhjälpande

20 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälpes felet, om det inte medför olägenheter eller kostnader för näringsidkaren som är oskäligt stora i förhållande till felets betydelse för konsumenten.

Även om konsumenten inte kräver det får näringsidkaren avhjälpas felet, om han efter det att reklamation har kommit honom tillhanda utan uppskov erbjuder sig att göra detta och konsumenten inte har något särskilt skäl att avvisa erbjudandet.

Avhjälpande skall ske inom skälig tid efter det att konsumenten har gett näringsidkaren tillfälle till det.

Avhjälpande skall ske utan kostnad för konsumenten. Detta gäller dock inte kostnader som skulle ha uppkommit även om tjänsten hade utförts felfritt eller, om felet beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse, kostnader för att ersätta material som konsumenten enligt avtalet om tjänsten har tillhandahållit och bekostat.

Prisavdrag och hävning

21 § Avhjälpes inte felet enligt vad som sägs i 20 §, får konsumenten göra avdrag på priset.

Om syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat och näringsidkaren insett eller bort inse detta, får konsumenten i stället häva

avtalet. Detsamma gäller, om tjänsten har utförts i strid mot förbud enligt 27 § produktsäkerhetslagen (2004:451).

Har tjänsten utförts till en del och finns det starka skäl att anta att den inte kommer att fullföljas utan fel av väsentlig betydelse för konsumenten får denne häva avtalet beträffande återstående del. Är felet sådant att syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat och näringsidkaren insett eller bort inse detta eller utförs tjänsten i strid mot förbud enligt 27 § produktsäkerhetslagen får konsumenten i stället häva avtalet i dess helhet.

Om det redan innan tjänsten har påbörjats finns starka skäl att anta att den inte kommer att utföras utan fel av väsentlig betydelse för konsumenten, får denne häva avtalet.

Prisavdragets storlek

22 § Ett prisavdrag skall motsvara vad det kostar konsumenten att få felet avhjälpt, bortsett från sådana kostnader som avses i 20 § fjärde stycket andra meningen. Om ett på detta sätt beräknat prisavdrag är oskäligt stort i förhållande till den betydelse som felet har för konsumenten, skall prisavdraget i stället svara mot felets betydelse för konsumenten.

Avser tjänsten förvaring, skall prisavdraget alltid svara mot felets betydelse för konsumenten.

Verkningar av hävning

23 § Häver konsumenten avtalet, har näringsidkaren inte rätt till betalning för tjänsten. Näringsidkaren har rätt att återfå det material som han har tillhandahållit, om det kan ske utan att konsumenten åsamkas olägenheter eller kostnader av betydelse. I den mån det är skäligt skall konsumenten ersätta näringsidkarens kostnader för vad som ej kan återlämnas, dock högst med ett belopp som motsvarar dettas värde för konsumenten.

Har tjänsten utförts till en del och häver konsumenten avtalet beträffande återstående del, har näringsidkaren rätt till betalning med ett belopp som motsvarar priset för tjänsten i dess helhet med avdrag för vad det kostar konsumenten att få den återstående delen utförd.

Näringsidkarens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

24 § Dröjsmål på näringsidkarens sida föreligger om uppdraget, utan att det beror på något förhållande på konsumentens sida, inte har avslutats inom den tid som har avtalats eller, om någon tid inte har avtalats, inom den tid som är skälig med hänsyn särskilt till vad som är normalt för en tjänst av samma art och omfattning.

Dröjsmål på näringsidkarens sida föreligger också, om näringsidkaren inte iakttar en överenskommen tid för påbörjande av tjänsten eller för ett arbetes framskridande.

Påföljder vid dröjsmål

25 § Vid dröjsmål på näringsidkarens sida får konsumenten hålla inne betalningen enligt 27 §. Han får välja mellan att kräva att näringsidkaren utför tjänsten enligt 28 § och att häva avtalet enligt 29 §. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd av näringsidkaren enligt vad som sägs i 31 §.

Reklamation

26 § Har uppdraget avslutats, får konsumenten häva avtalet eller fordra skadestånd på grund av ett dröjsmål endast under förutsättning att han senast inom skälig tid efter uppdragets avslutande har underrättat näringsidkaren om att han vill åberopa dröjsmålet (reklamation).

Har meddelande om reklamation lämnats in för befordran med post eller avsänts på annat ändamålsenligt sätt, anses reklamation ha skett när detta gjordes.

Konsumentens rätt att hålla inne betalningen

27 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge honom säkerhet för hans krav på grund av dröjsmål på näringsidkarens sida.

Om betalning enligt avtalet skall ske vid arbetets påbörjande eller under arbetets fortskridande, får konsumenten, även om det inte följer av första stycket, intill dess att arbetet påbörjas eller fortskrider hålla inne den del av betalningen som har förfallit efter dröjsmålets inträde. I fråga om betalning för sådan del av tjänsten som har utförts får konsumenten dock inte hålla inne mer än som följer av första stycket.

Konsumentens rätt att få tjänsten utförd

28 § Konsumenten får kräva att näringsidkaren utför tjänsten.

Näringsidkaren är inte skyldig att utföra tjänsten, om det föreligger ett hinder som han inte kan övervinna eller om utförandet skulle medföra olägenheter eller kostnader för näringsidkaren som är oskäligt stora i förhållande till konsumentens intresse av att avtalet fullföljs. Om ett förhållande som nu nämnts upphör inom rimlig tid, får konsumenten dock kräva att näringsidkaren utför tjänsten.

Konsumenten förlorar rätten att kräva att näringsidkaren utför tjänsten, om han väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Hävning

29 § Är dröjsmålet av väsentlig betydelse för konsumenten, får han häva avtalet. Har mer än en obetydlig del av tjänsten utförts, får konsumenten dock häva avtalet endast beträffande den del som återstår. Även i ett sådant fall får avtalet hävas i sin helhet, om syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat på grund av dröjsmålet och näringsidkaren insett eller bort inse detta.

Om det finns starka skäl att anta att det kommer att inträffa dröjsmål av väsentlig betydelse för konsumenten, får han häva avtalet i enlighet med vad som sägs i första stycket.

Verkningar av hävning

30 § I fråga om verkningarna av hävning tillämpas 23 §.

Näringsidkarens skadeståndsskyldighet m.m.

Skadeståndsskyldighet på grund av fel eller dröjsmål

31 § Näringsidkaren är skyldig att ersätta konsumenten skada som denne tillfogas på grund av dröjsmål, om inte näringsidkaren visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför hans kontroll som han inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid avtalets ingående och vars följderna han inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Beror dröjsmålet på någon som näringsidkaren har anlitat för att helt eller delvis utföra tjänsten, är näringsidkaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som han har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om dröjs-

målet beror på en leverantör som näringsidkaren har anlitat eller någon annan i tidigare led.

Näringsidkaren är skyldig att ersätta konsumenten skada som denne tillfogas på grund av fel, om inte näringsidkaren visar att det har förelegat ett sådant hinder som avses i första eller andra stycket för en felfri tjänst. Näringsidkaren är alltid skyldig att ersätta skadan, om resultatet av tjänsten avviker från vad han särskilt har utfäst.

Näringsidkarens skadeståndsskyldighet på grund av fel eller dröjsmål omfattar även ersättning för skada på föremålet för tjänsten eller annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem av hans hushåll och egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Näringsidkaren och konsumenten kan träffa avtal om att ersättning enligt denna paragraf inte skall omfatta förlust i näringsverksamhet.

Skadeståndsskyldighet i övrigt

32 § Om föremålet för tjänsten eller annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem av hans hushåll skadas medan egendomen är i näringsidkarens besittning eller annars under dennes kontroll, är näringsidkaren även i annat fall än som sägs i 31 § skyldig att ersätta skadan, om inte näringsidkaren visar att skadan ej beror på försummelse av honom eller någon som på hans sida har anlitats för att utföra tjänsten.

Näringsidkaren är i övrigt skyldig att ersätta skada som tillfogas konsumenten, om skadan har vållats genom försummelse på näringsidkarens sida. Detsamma gäller i fråga om skada på egendom som tillhör någon medlem av konsumentens hushåll.

Näringsidkaren och konsumenten kan träffa avtal om att ersättning enligt första eller andra stycket på grund av skada på egendom ej skall omfatta förlust i näringsverksamhet.

Skadeståndsskyldighet för tredje man i vissa fall

33 § Har någon som avses i 10 § första stycket 2 eller 3 uppsåtligen eller av vårdslöshet lämnat vilseledande uppgifter av betydelse för bedömningen av tjänstens beskaffenhet eller ändamålsenlighet och är tjänsten på grund därav felaktig enligt 10 § eller 15 § andra stycket, är han skyldig att ersätta konsumenten skada som denne därigenom tillfogas.

Har någon som avses i 10 § första stycket 2 eller 3 underlåtit att lämna säkerhetsinformation som han enligt 27 § produktsäkerhetslagen (2004:451) har förelagts att lämna eller sådan information av betydelse för bedömningen av tjänstens beskaffenhet eller ändamålsenlighet som han enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna och kan underlåtenheten antas ha inverkat på avtalet om tjänsten, är han skyldig att ersätta konsumenten skada som denne därigenom tillfogas.

Skadeståndsskyldigheten enligt första eller andra stycket omfattar även ersättning för skada på föremålet för tjänsten eller på annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem av hans hushåll och egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Jämkning av skadestånd

34 § Om skyldigheten att utge skadestånd skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt. Härvid skall även beaktas föreliggande försäkringar och försäkringsmöjligheter på den skadelidandes sida, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och hindra skadan samt andra särskilda omständigheter.

Undantag för personskada

35 § Bestämmelserna i 31--34 §§ gäller inte ersättning för personskada.

Priset m.m.

Priset

36 § I den mån priset inte följer av avtalet, skall konsumenten betala vad som är skäligt med hänsyn till tjänstens art, omfattning och utförande, gängse pris eller prisberäkningssätt för motsvarande tjänster vid avtalstillfället samt omständigheterna i övrigt.

Har näringsidkaren lämnat en ungefärlig prisuppgift får det uppgivna priset dock inte överskridas med mer än 15 procent, såvida inte någon annan prisgräns har avtalats eller näringsidkaren har rätt till pristillägg enligt 38 §.

37 § Har konsumenten uppdragit åt näringsidkaren att företa enbart förberedande undersökning för att utreda omfattningen

av eller kostnaden för en tjänst, är konsumenten inte skyldig att betala för undersökningen, om han på grund av sedvana inom branschen eller i övrigt har haft skäl att anta att undersökningen skulle göras utan ersättning.

Pristillägg

38 § Näringsidkaren har rätt till pristillägg

1. om han har utfört tillägsarbete i enlighet med bestämmelserna i 8 §, eller
2. om tjänsten har fördyrats på grund av omständigheter som är att hänföra till konsumenten och som näringsidkaren inte bort förutse när avtalet träffades.

I fråga om pristilläggets storlek gäller bestämmelserna i 36 §.

Betalning efter olyckshändelse m.m.

39 § Konsumenten är inte skyldig att betala för arbete som näringsidkaren har utfört eller material som denne har tillhandahållit i den mån arbetet eller materialet försämras eller går förlorat genom en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse som inträffar före den tidpunkt som anges i 12 §.

Specificerad räkning

40 § Näringsidkaren är skyldig att på konsumentens begäran ställa ut en specificerad räkning för tjänsten. Räkningen skall göra det möjligt för konsumenten att bedöma det utförda arbetets art och omfattning. I den mån tjänsten inte har utförts mot fast pris skall det även framgå av räkningen hur priset har beräknats.

Tid för betalning

41 § Om inte annat följer av avtalet, är konsumenten skyldig att betala vid anfordran sedan näringsidkaren har utfört tjänsten.

Har konsumenten i tid begärt en specificerad räkning, är han inte skyldig att betala förrän en sådan räkning har kommit honom till handa.

Avbeställning

42 § Avbeställer konsumenten tjänsten innan den har slutförts, har näringsidkaren rätt till ersättning för den del av tjänsten som redan har utförts samt för arbete som måste utföras trots avbe-

ställningen. Ersättningen skall motsvara det pris som skulle ha gällt, om avtalet endast hade avsett vad som har utförts.

Näringsidkaren har vidare rätt till ersättning för förluster i form av kostnader för den återstående delen av tjänsten samt ersättning för förluster i övrigt på grund av att han har underlåtit att ta på sig annat arbete eller på grund av att han på annat sätt har inrättat sig efter uppdraget. Näringsidkaren har dock inte rätt till sådan ersättning, om konsumentens syfte med tjänsten har blivit förfelat på grund av att

1. föremålet för tjänsten har skadats eller gått förlorat utan att detta har berott på försummelse på konsumentens sida, eller
2. konsumenten har hindrats att dra nytta av tjänsten till följd av författningsföreskrifter, myndighetsbeslut eller andra liknande omständigheter utanför hans kontroll.

Ersättning till näringsidkaren enligt andra stycket får inte överstiga hans förlust till följd av avbeställningen.

43 § Näringsidkaren får förbehålla sig en på förhand bestämd ersättning vid avbeställning, om den är skälig med hänsyn till vad som vid avbeställning normalt kan antas tillkomma en näringsidkare som ersättning enligt 42 §.

44 § Om den avbeställda tjänsten avser arbete på en sak som har överlämnats till näringsidkaren eller som av annan orsak befinner sig i hans besittning och konsumenten inte i rätt tid betalar vad han enligt 42 eller 43 § är skyldig för tjänsten eller ställer säkerhet för näringsidkarens fordran på denna ersättning, får näringsidkaren fullfölja tjänsten och kräva fullt pris för denna.

Första stycket gäller ej, om det är uppenbart att näringsidkaren vid en sådan försäljning av saken som avses i 50 § andra stycket ändå kommer att få betalning för sin fordran, sedan kostnaderna för försäljningen och vad näringsidkaren har att fordra enligt 50 § första stycket har dragits av från köpeskillingen.

Konsumentens dröjsmål

Näringsidkarens rätt att inställa arbetet

45 § Skall betalning enligt avtalet ske helt eller delvis innan tjänsten har utförts och betalar inte konsumenten i rätt tid, får näringsidkaren inställa arbetet till dess att konsumenten beta-

lar. Om det följer av avtalet att konsumenten skall medverka till tjänstens utförande och han inte i rätt tid lämnar sådan medverkan som utgör en väsentlig förutsättning för utförandet, får näringsidkaren inställa arbetet till dess att konsumenten lämnar sin medverkan.

Har tjänsten påbörjats, är näringsidkaren dock skyldig att såvitt möjligt utföra arbete som inte kan uppskjutas utan risk för allvarlig skada för konsumenten, om inte arbetet medför väsentliga kostnader eller olägenheter för näringsidkaren.

Inställer näringsidkaren arbetet enligt första stycket, har han rätt till ersättning för kostnader och andra förluster som detta åsamkar honom, om konsumenten inte visar att dröjsmålet ej beror på försummelse på hans sida.

Hävning

46 § Om konsumenten i fall som avses i 45 § inte betalar eller lämnar sin medverkan i rätt tid och dröjsmålet är av väsentlig betydelse för näringsidkaren, får denne häva avtalet beträffande återstående del av tjänsten. Detsamma gäller om näringsidkaren enligt 6 § tredje stycket har avbrutit påbörjat arbete för att få anvisningar av konsumenten och avbrottet medför väsentlig olägenhet för honom.

Vill näringsidkaren häva avtalet enligt första stycket skall han först påminna konsumenten om att denne skall betala, medverka eller lämna anvisningar samt ge konsumenten skälig tid att göra detta.

Har en påminnelse lämnats in för befordran med post eller avsänts på annat ändamålsenligt sätt, anses påminnelse ha skett när detta gjordes.

47 § Näringsidkaren får också häva avtalet beträffande återstående del av tjänsten, om det redan på förhand finns starka skäl att anta att konsumenten inte i rätt tid kommer att betala eller lämna medverkan enligt 45 § och att dröjsmålet blir av väsentlig betydelse för näringsidkaren.

48 § Häver näringsidkaren avtalet, är konsumenten skyldig att betala som om han hade avbeställt tjänsten den dag då hävningen skedde.

Näringsidkarens rätt att hålla kvar föremålet för tjänsten m.m.
49 § Avser tjänsten en sak som har överlämnats till näringsidkaren eller som av annan orsak befinner sig i hans besittning och betalar inte konsumenten i rätt tid vad näringsidkaren har att fordra på grund av uppdraget, får näringsidkaren hålla kvar saken till dess att han har fått betalt eller, vid tvist om betalningen, till dess att konsumenten har ställt godtagbar säkerhet för det belopp som näringsidkaren har krävt.

50 § Näringsidkaren skall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas av honom för att vårda en sak som han håller kvar enligt 49 § eller som inte har hämtats i rätt tid. Han har rätt till skälig ersättning för vården.

I fråga om näringsidkarens rätt att sälja en sak som har överlämnats till honom eller som av annan orsak befinner sig i hans besittning finns bestämmelser i lagen (1985:982) om näringsidkarens rätt att sälja saker som inte har hämtats.

Begränsning av skadan

50 a § Den skadelidande parten skall vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Försummar han det, får han själv bära en motsvarande del av förlusten.

Särskilda bestämmelser om småhusentreprenad

51 § Vid småhusentreprenad gäller vad konsumenten påstår har avtalats om

1. arbetets omfattning,
2. priset eller grunderna för hur priset bestäms,
3. tiden för betalning, och
4. tiden för arbetets avslutande,

om inte annat framgår av ett skriftligt avtal eller av omständigheterna i övrigt.

52 § Vid småhusentreprenad är konsumenten inte skyldig att betala för annat än utförd del av entreprenaden.

Om det enligt 53 § skall göras en slutbesiktning, har konsumenten, trots 41 § första stycket, rätt att hålla inne tio procent av det avtalade priset till dess att småhusentreprenaden har godkänts enligt 56 § andra stycket.

53 § Vid småhusentreprenad skall slutbesiktning göras, om någon av parterna begär det.

Slutbesiktning görs efter det att arbetet har avslutats. Om flera näringsidkare utför arbeten i anslutning till varandra kan, om parterna är ense om det, slutbesiktning i stället göras när samtliga arbeten har avslutats.

54 § Näringsidkaren ska i god tid underrätta konsumenten om när arbetet beräknas vara avslutat och slutbesiktning kan göras. Konsumenten ska därefter utan dröjsmål meddela näringsidkaren om han eller hon begär besiktning och, om så är fallet, utse en person att utföra besiktningen (besiktningsman).

Om konsumenten inte utser någon besiktningsman, får näringsidkaren göra det. Parterna kan också utse en besiktningsman gemensamt.

Besiktningsmannen ska så snart som möjligt kalla parterna samt den kontrollansvarige enligt 10 kap. 9 § plan- och bygglagen (2010:900) till slutbesiktningen.

55 § En besiktningsman som avses i 54 § skall ha den erfarenhet och kunskap som krävs för uppdraget. Han eller hon skall utföra sitt uppdrag med opartiskhet och självständighet.

Besiktningsmannen har rätt till skäligen ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget har krävt.

56 § Vid en slutbesiktning enligt 53 § skall besiktningsmannen undersöka om småhusentreprenaden är felaktig enligt 9 §. Resultatet av slutbesiktningen skall snarast redovisas skriftligen till parterna och innehålla uppgift om de förhållanden som besiktningsmannen anser utgöra fel. Utlåtandet skall också innehålla uppgift om förhållanden som konsumenten anser utgöra fel enligt 9, 10 eller 11 §.

Om småhusentreprenaden inte är felaktig enligt 9 § eller de konstaterade felen är av mindre betydelse, skall besiktningsmannen godkänna entreprenaden. Om småhusentreprenaden inte godkänns och parterna inte bestämmer annat, skall en ny slutbesiktning göras vid ett senare tillfälle. Näringsidkaren skall i god tid underrätta besiktningsmannen om när en ny slutbesiktning kan göras.

Allmän domstol får på talan av konsumenten eller näringsidkaren pröva de frågor som besiktningsutlåtandet behandlar.

57 § Om inte annat har avtalats, är konsumenten skyldig att slutligt svara för ersättningen till besiktningsmannen vid en slutbe-

siktning enligt 53 §. Om det görs en sådan ny slutbesiktning som anges i 56 § andra stycket, skall näringsidkaren svara för den del av ersättningen som hänför sig till den nya besiktningen.

58 § Om slutbesiktning görs enligt 53 §, gäller följande i stället för 12 §.

Bedömningen av om småhusentreprenaden är felaktig skall göras med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då entreprenaden godkändes vid slutbesiktning.

Vid tillämpningen av 39 § skall vad som där sägs om händelse som har inträffat före den tidpunkt som avses i 12 § i stället tillämpas på händelse som har inträffat före den tidpunkt då entreprenaden godkändes vid slutbesiktning.

59 § Oavsett vad som föreskrivs i 12 § första stycket och 58 § andra stycket skall småhusentreprenaden alltid anses felaktig om ett förhållande som avses i 9, 10 eller 11 § visar sig inom två år efter det att entreprenaden godkändes vid slutbesiktning eller, om slutbesiktning inte har gjorts, inom två år efter det att arbetena avslutades. Detta gäller dock inte om näringsidkaren gör sannolikt att förhållandet beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på konsumentens sida.

60 § Sedan en småhusentreprenad har godkänts vid en slutbesiktning enligt 53 §, får konsumenten endast åberopa fel som har antecknats i besiktningens utlåtandet.

Trots första stycket får konsumenten åberopa fel som

1. konsumenten har påtalat vid slutbesiktningen men som besiktningens man inte har ansett utgöra fel,
2. besiktningens man varken har märkt eller borde ha märkt vid slutbesiktningen, eller
3. har påtalats av konsumenten för näringsidkaren inom sex månader från slutbesiktningen.

61 § Av 17 § framgår att en konsument som vill åberopa att tjänsten är felaktig skall underrätta näringsidkaren om detta (reklamation).

Vid en småhusentreprenad gäller att reklamation inte behöver göras i fråga om fel som

1. har antecknats i ett besiktningsutlåtande enligt 56 §, eller
2. har påtalats av konsumenten enligt 60 § 3.

Om det vid småhusentreprenad har gjorts en slutbesiktning enligt 53 §, får reklamation enligt 17 § första stycket inte göras senare än tio år efter det att småhusentreprenaden har godkänts enligt 56 § andra stycket, såvida inte annat följer av garanti eller liknande utfästelse.

Köplagen

SFS 1990:931

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller köp av lös egendom.

Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av lös egendom.

Lagen gäller inte överlåtelse av tomträtt.

Vid köp av byggnad som uppförts för stadigvarande bruk gäller i stället för bestämmelserna i 3, 13, 17--21 samt 30--40 §§ vad som föreskrivs i 4 kap. 11, 12 och 18--19d §§ jordabalken. Om en tomträttsupplåtelse enligt 13 kap. 5 § jordabalken har innefattat överlåtelse av en byggnad, gäller de nämnda bestämmelserna i jordabalken dock inte om något annat följer av 13 kap. 8 § jordabalken.

2 § Lagen gäller beställning av en vara som skall tillverkas utom när beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Lagen gäller inte avtal om uppförande av byggnad eller annan fast anläggning på mark eller i vatten.

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som skall leverera en vara även skall utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av hans förpliktelse.

Avtalsfrihet

3 § Lagens bestämmelser tillämpas inte i den mån annat följer av avtalet, av praxis som har utbildats mellan parterna eller av handelsbruk eller annan sedvänja som måste anses bindande för parterna.

Konsumentköp

4 § Lagen gäller inte i fall då konsumentköplagen (1990:932) är tillämplig.

Internationella köp

5 § Lagen gäller inte i fall då lagen (1987:822) om internationella köp är tillämplig.

Varans avlämnande

Hämtningsköp

6 § Varan skall hållas tillgänglig för avhämtning där säljaren vid köpet hade sitt affärsställe eller, om han saknade affärsställe som hade samband med köpet, sitt hemvist. Visste parterna vid köpet att varan eller det parti ur vilket den skall tas fanns på en annan plats, skall varan hållas tillgänglig för avhämtning på denna plats.

Varan är avlämnad när köparen har tagit hand om den.

Transportköp

7 § Skall varan transporteras till köparen inom en och samma ort eller inom ett område där säljaren vanligen ombesörjer transporten av liknande varor, sker avlämnandet när varan överlämnas till köparen.

Om varan i annat fall skall transporteras till köparen och annat inte följer av en leveransklausul eller av avtalet i övrigt, sker avlämnandet när varan överlämnas till den transportör som har åtagit sig transporten från avsändningsorten. Om säljaren själv utför transporten, sker avlämnandet först när varan överlämnas till köparen.

Har varan sålts ”fritt”, ”levererad” eller ”fritt levererad” med angivande av en viss ort, anses den inte avlämnad förrän den har kommit fram till denna ort.

8 § Skall säljaren ordna transporten av varan, skall han ingå avtal om transporten till bestämmelseorten med lämpligt transportmedel och på sedvanliga villkor för en sådan transport.

Tiden för avlämnandet

9 § Skall varan inte avlämnas efter anfordran eller utan uppskov och följer tiden för avlämnandet inte heller annars av avtalet, skall varan avlämnas inom skälig tid från köpet.

Skall varan avlämnas inom en viss tidrymd och framgår det inte av omständigheterna att det ankommer på köparen att bestämma tidpunkten för avlämnandet, skall denna bestämmas av säljaren.

Om säljaren vid hämtningsköp skall bestämma tidpunkten för avlämnandet, skall han i tid underrätta köparen om när varan finns tillgänglig för avhämtning.

Rätt att hålla inne varan

10 § Har säljaren inte gett kredit eller anstånd med betalningen, är han inte skyldig att lämna ut varan eller, genom överlåtelse av dokument eller på annat sätt, frångå sig förfoganderätten över den förrän betalning sker.

Skall säljaren sända varan från den ort där den skall avlämnas, får han inte med stöd av första stycket underlåta att avsända den. Han får dock hindra att varan eller dokument avseende varan lämnas ut till köparen innan betalning sker.

Kostnaderna för varan

11 § Säljaren svarar för sådana kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på köparens sida.

Risken för varan

Vad risken innebär

12 § Bär köparen risken för varan, är han skyldig att betala varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på säljaren.

Risken övergång

13 § Risken går över på köparen, när varan avlämnas enligt avtalet eller enligt 6 eller 7 §.

Avlämnas varan inte i rätt tid och beror det på köparen eller något förhållande på hans sida, går risken över på köparen när säljaren har gjort vad som ankommer på honom för att avlämnandet skall kunna ske.

Skall köparen hämta varan på en annan plats än hos säljaren, går risken över när tiden för avlämnandet är inne och köparen har fått veta att varan finns tillgänglig för avhämtning.

14 § Risken går aldrig över på köparen förrän det genom märkning, anteckning i transportdokument eller på annat sätt har gjorts klart att varan är avsedd för köparen.

Varor under transport

15 § Avser köpet en vara under transport, går risken över på köparen vid köpet, om det inte framgår av omständigheterna att köparen har åtagit sig att bära risken från den tidpunkt då varan

överlämnades till den transportör som har utfärdat transportdokumentet. Säljaren bär dock alltid risken för att varan vid köpet har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat, om han kände till eller borde ha känt till detta men inte har upplyst köparen om det.

Öppet köp

16 § Har öppet köp avtalats och varan avlämnats, bär köparen risken till dess att varan lämnas tillbaka.

Varans beskaffenhet

Överensstämmelse med avtalet m.m.

17 § Varan skall i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet.

Om inte annat följer av avtalet, skall varan

1. vara ägnad för det ändamål för vilket varor av samma slag i allmänhet används,
2. vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket varan var avsedd att användas, om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål och köparen har haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning,
3. ha egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, och
4. vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan.

Om varan avviker från vad som föreskrivs i första eller andra stycket eller i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta, är varan att anse som felaktig.

18 § Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet och som kan antas ha inverkat på köpet.

Varan skall vidare anses felaktig, om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, före köpet har lämnat vid marknadsföringen av varan

och som kan antas ha inverkat på köpet. Varan skall dock inte anses felaktig, om säljaren varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Första och andra styckena gäller inte, om uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt.

Befintligt skick

19 § Även om varan har sålts i «befintligt skick» eller med ett liknande allmänt förbehåll skall den anses felaktig, om

1. varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som säljaren har lämnat före köpet och som kan antas ha inverkat på köpet,
2. säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant väsentligt förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han måste antas ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet, eller
3. varan är i väsentligt sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta.

När en begagnad vara har sålts på auktion, anses den såld ”i befintligt skick”. Vid tillämpning av första stycket 3 skall hänsyn i så fall tas till utropspriset.

Undersökning av varan före köpet

20 § Köparen får inte såsom fel åberopa vad han måste antas ha känt till vid köpet.

Har köparen före köpet undersökt varan eller utan godtagbar anledning underlåtit att följa säljarens uppmaning att undersöka den, får han inte såsom fel åberopa vad han borde ha märkt vid undersökningen, om inte säljaren har handlat i strid mot tro och heder.

Andra stycket gäller även när köparen före köpet har fått tillfälle att undersöka prov på varan och felet gäller en egenskap som skulle framgå av provet.

Avgörande tidpunkt för bedömningen av om fel föreligger

21 § Frågan om varan är felaktig skall bedömas med hänsyn till dess beskaffenhet när risken för varan går över på köparen. Säl-

jaren svarar för fel som har funnits vid denna tidpunkt även om felet visar sig först senare.

Uppkommer en försämring av varan efter det att risken har gått över på köparen, skall varan anses felaktig, om försämringen är en följd av säljarens avtalsbrott. Detsamma gäller om säljaren genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att under en viss tid svara för varans användbarhet eller andra egenskaper och försämringen avser en egenskap som omfattas av utfästelsen.

Påföljder vid dröjsmål med varans avlämnande

Påföljderna

22 § Avlämnas inte varan eller avlämnas den för sent och beror det inte på köparen eller något förhållande på hans sida, får köparen enligt 23--29 §§ kräva fullgörelse eller häva köpet samt dessutom kräva skadestånd. Han får även hålla inne betalningen enligt 42 §.

Fullgörelse

23 § Köparen får hålla fast vid köpet och kräva fullgörelse. Säljaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet, om det föreligger ett hinder som han inte kan övervinna eller om fullgörelsen skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till köparens intresse av att säljaren fullgör köpet.

Om ett förhållande som nyss nämnts upphör inom rimlig tid, får köparen dock kräva att säljaren fullgör köpet.

Köparen förlorar rätten att kräva att säljaren fullgör köpet, om han väntar orimligt länge med att framställa kravet.

24 § Frågar säljaren om köparen trots dröjsmålet godtar avlämnande inom en viss tid eller meddelar säljaren att han kommer att fullgöra köpet inom en viss tid och svarar köparen inte inom skälig tid efter det att han har fått frågan eller meddelandet, får köparen inte häva köpet om säljaren fullgör det inom den tid som han har angett.

Hävning

25 § Köparen får häva köpet på grund av säljarens dröjsmål, om avtalsbrottet är av väsentlig betydelse för köparen och säljaren insåg eller borde ha insett detta.

Har köparen förelagt säljaren en bestämd tilläggstid för varans avlämnande och är den inte oskäligt kort, får köparen även häva köpet om varan inte avlämnas inom tilläggstiden.

Medan tilläggstiden löper får köparen häva köpet endast om säljaren meddelar att han inte kommer att fullgöra köpet inom denna tid.

26 § Avser köpet en vara som skall tillverkas eller skaffas särskilt för köparen efter dennes anvisningar eller önskemål och kan säljaren inte utan väsentlig förlust tillgodogöra sig varan på annat sätt, får köparen häva köpet på grund av säljarens dröjsmål endast om hans syfte med köpet är väsentligen förfelat genom dröjsmålet.

Skadestånd

27 § Köparen har rätt till ersättning för den skada han lider genom säljarens dröjsmål, om inte säljaren visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför hans kontroll som han inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Beror dröjsmålet på någon som säljaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är säljaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som han har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om dröjsmålet beror på en leverantör som säljaren har anlitat eller någon annan i tidigare säljled.

Enligt första och andra styckena ersätts inte sådan indirekt förlust som avses i 67 § andra stycket.

Köparen har alltid rätt till ersättning, om dröjsmålet eller förlusten beror på försummelse på säljarens sida.

28 § Hindras säljaren att fullgöra köpet i rätt tid, skall han lämna köparen meddelande om hindret och dess inverkan på möjligheterna till fullgörelse. Om köparen inte får ett sådant meddelande inom skälig tid efter det att säljaren har fått eller borde ha fått kännedom om hindret, har köparen rätt till ersättning för den skada som kunde ha undvikits om han hade fått meddelandet i tid.

Meddelande om hävning och skadestånd

29 § Har varan avlämnats för sent, får köparen inte häva köpet eller kräva skadestånd på grund av dröjsmålet, om han inte inom skälig tid efter det att han fick kännedom om avlämnandet meddelar säljaren att han häver eller vill kräva skadestånd. Om köparen häver köpet, behöver han dock inte lämna särskilt meddelande om att han vill kräva skadestånd.

Påföljder vid fel i varan

Påföljderna

30 § Är varan felaktig och beror det inte på köparen eller något förhållande på hans sida, får köparen enligt 31--40 §§ kräva avhjälpande, omleverans eller prisavdrag eller häva köpet samt dessutom kräva skadestånd. Han får även hålla inne betalningen enligt 42 §.

Undersökning av varan efter avlämnandet

31 § När varan har avlämnats skall köparen så snart omständigheterna medger det undersöka den i enlighet med god affärs sed.

Framgår det att varan skall transporteras från platsen för avlämnandet, får köparen vänta med undersökningen till dess att varan har kommit fram.

Om köparen ändrar bestämmelseorten medan varan är på väg eller sänder varan vidare utan att ha haft skälig möjlighet att undersöka den och säljaren vid köpet kände till eller borde ha känt till möjligheten av en sådan omdestinering eller vidaresändning, får undersökningen uppskjutas till dess att varan har kommit fram till den nya bestämmelseorten.

Reklamation

32 § Köparen får inte åberopa att varan är felaktig, om han inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att han märkt eller borde ha märkt felet (reklamation).

Reklamerar köparen inte inom två år från det att han har tagit emot varan, förlorar han rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

33 § Utan hinder av 31 och 32 §§ får köparen åberopa att varan är felaktig, om säljaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Avhjälpan och omleverans

34 § Köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälper felet utan kostnad för köparen, om avhjälpan kan ske utan oskälig kostnad eller olägenhet för säljaren. I stället för att avhjälpa felet får säljaren företa omleverans enligt 36 §.

Köparen har rätt att kräva omleverans, om avtalsbrottet är av väsentlig betydelse för honom och säljaren insåg eller borde ha insett detta. Köparen har dock inte rätt att kräva omleverans, om det föreligger ett sådant förhållande som avses i 23 §. Köparen har inte heller rätt att kräva omleverans, om det är fråga om en vara som fanns vid köpet och som, med hänsyn till sina egenskaper och till vad parterna måste antas ha förutsatt, inte kan ersättas med någon annan vara.

Om säljaren inte fullgör sin skyldighet att avhjälpa felet, har köparen rätt till ersättning för försvarliga kostnader för att avhjälpa det.

35 § Köparen får inte kräva avhjälpan av fel eller omleverans, om han inte lämnar säljaren meddelande om kravet i samband med att han reklamerar eller inom skälig tid därefter. Detta gäller dock inte om säljaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

36 § Även om köparen inte kräver det, har säljaren rätt att på egen bekostnad avhjälpa felet eller företa omleverans, om detta kan ske utan väsentlig olägenhet för köparen och utan risk för att köparen inte får sina egna kostnader ersatta av säljaren.

Säljaren får ej åberopa att han inte har beretts tillfälle att avhjälpa felet eller företa omleverans, om köparen har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att köparen skulle avvakta avhjälpan eller omleverans från säljarens sida.

Prisavdrag och hävning

37 § Om avhjälpan eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen, får köparen kräva prisavdrag beräknat enligt 38 § eller häva köpet enligt 39 §.

Köparen har dock inte rätt till prisavdrag vid köp av begagnade varor på auktion.

38 § Kräver köparen prisavdrag, skall det beräknas så att förhållandet mellan det nedsatta och det avtalsenliga priset svarar mot

förhållandet vid tidpunkten för avlämnandet mellan varans värde i felaktigt och i avtalsenligt skick.

39 § Köparen får häva köpet på grund av fel, om avtalsbrottet är av väsentlig betydelse för honom och säljaren insåg eller borde ha insett detta.

Köparen får inte häva köpet på grund av felet, om han inte inom skälig tid efter det att han märkt eller borde ha märkt felet, eller efter den tid för avhjälpande eller omleverans som kan följa av 37 §, meddelar säljaren att han häver köpet. Detta gäller dock inte om säljaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Skadestånd

40 § Köparen har rätt till ersättning för den skada han lider genom att varan är felaktig, om inte säljaren visar att det har förelegat ett sådant hinder som avses i 27 § första eller andra stycket för att avlämna felfri vara. Vad som sägs i 28 § om säljarens skyldighet att lämna köparen meddelande om hinder för att fullgöra köpet i tid gäller på motsvarande sätt, om det föreligger hinder för att avlämna felfri vara.

Enligt första stycket ersätts inte sådan indirekt förlust som avses i 67 § andra stycket.

Köparen har alltid rätt till ersättning, om felet eller förlusten beror på försummelse på säljarens sida eller om varan vid köpet avvek från vad säljaren särskilt har utfäst.

Påföljder vid rättsligt fel

41 § Om tredje man har äganderätt till varan eller har panträtt eller annan liknande rätt i den (rättsligt fel) och det inte följer av avtalet att köparen skall överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför, gäller bestämmelserna om reklamation i 32 § första stycket och 33 §, om avhjälpande och omleverans i 34--36 §§, om prisavdrag och hävning i 37--39 §§, om skadestånd i 40 § samt om köparens rätt att hålla inne betalningen i 42 §.

Köparen har alltid rätt till ersättning för den skada han lider genom ett rättsligt fel som förelåg vid köpet, om han varken kände till eller borde ha känt till felet.

Påföljder av rättsligt fel får även göras gällande, om tredje man påstår att han har en sådan rätt som avses i första stycket och det finns sannolika skäl för påståendet.

Gemensamma bestämmelser om påföljder vid säljarens avtalsbrott

Rätt att hålla inne betalningen

42 § Har köparen krav på grund av säljarens dröjsmål eller på grund av att varan är felaktig, får köparen hålla inne så mycket av betalningen som motsvarar kravet.

Partiellt avtalsbrott

43 § Är endast en del av leveransen försenad eller felaktig, tillämpas bestämmelserna om ifrågavarande avtalsbrott på denna del. Köparen får häva köpet i dess helhet, om avtalsbrottet är av väsentlig betydelse för honom i fråga om hela köpet och säljaren insåg eller borde ha insett detta.

Om det kan antas att säljaren anser sig ha fullgjort köpet i dess helhet trots att allt inte har avlämnats, tillämpas bestämmelserna om fel.

Hävning vid successiv leverans

44 § Skall avlämnande ske efter hand och är någon delleverans försenad eller felaktig, får köparen häva köpet i fråga om denna enligt de bestämmelser som i övrigt gäller för hävning.

Om dröjsmålet eller felet ger anledning att anta att ett avtalsbrott som ger rätt till hävning kommer att inträffa beträffande någon senare delleverans, får köparen på denna grund häva köpet i fråga om en sådan senare leverans, om det sker inom skälig tid.

Häver köparen i fråga om en delleverans, får han samtidigt häva i fråga om tidigare eller senare leveranser om han på grund av sammanhanget mellan dem skulle ha betydande olägenhet av att stå fast vid köpet beträffande dessa leveranser.

Köparens skyldigheter

Prisets bestämmande

45 § Följer priset inte av avtalet, skall köparen betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet samt omständigheterna i övrigt.

46 § Skall priset beräknas efter antal, mått eller vikt, skall varans mängd vid den tidpunkt då risken för varan går över på köparen läggas till grund för beräkningen.

Om priset skall beräknas efter varans vikt, avräknas först förpackningens vikt.

47 § Har köparen fått en räkning, är han bunden av det pris som har angetts i räkningen. Detta gäller dock inte, om han inom skälig tid meddelar säljaren att han inte godkänner priset, om ett lägre pris följer av avtalet eller om det fordrade beloppet är oskäligt.

Betalningen

48 § Betalning skall ske hos säljaren. Om betalning skall ske mot överlämnande av varan eller dokument avseende varan, skall den dock ske där överlämnandet äger rum.

Skyldigheten att betala omfattar även skyldighet att i enlighet med avtalet acceptera växel och ställa remburs, bankgaranti eller annan säkerhet samt att vidta de andra åtgärder som behövs för att möjliggöra betalning.

49 § Följer tidpunkten för betalningen inte av avtalet, skall köparen betala när säljaren kräver det. Köparen är dock inte skyldig att betala förrän varan hålls honom till handa eller ställs till hans förfogande i enlighet med avtalet.

Innan köparen betalar har han rätt att undersöka varan på det sätt som följer av sedvänja eller bör medges med hänsyn till omständigheterna, om inte det avtalade sättet för avlämnandet och betalningen är oförenligt med en sådan undersökning.

Har konossement utfärdats för varans transport till bestämmelseorten eller transporteras varan i övrigt på sådana villkor att säljaren inte sedan betalning har skett får förfoga över varan, får utan hinder av första eller andra stycket betalning krävas mot konossement eller när köparen har tagit emot fraktsedel eller annat bevis för att varan transporteras på sådana villkor.

Köparens medverkan m.m.

50 § Köparen skall

1. medverka till köpet på ett sådant sätt som skäligen kan förväntas av honom för att säljaren skall kunna fullgöra köpet, och
2. hämta eller ta emot varan.

Påföljder vid köparens avtalsbrott

Påföljderna

51 § Betalar köparen inte i rätt tid eller medverkar han inte till köpet enligt 50 § 1 och beror detta inte på säljaren eller något förhållande på dennes sida, får säljaren enligt 52--59 §§ kräva betalning eller annan fullgörelse eller häva köpet samt dessutom kräva skadestånd. Han får även hålla inne varan enligt 10 § och kräva ränta enligt 71 §.

Uppfyller köparen inte sin skyldighet att hämta eller ta emot varan och beror detta inte på säljaren eller något förhållande på dennes sida, gäller 55 §, 57 § andra--fjärde styckena och 58 §.

Krav på betalning och annan fullgörelse

52 § Säljaren får hålla fast vid köpet och kräva betalning.

Om köparen avbeställer en vara som skall tillverkas eller skaffas särskilt för honom, får säljaren dock inte hålla fast vid köpet genom att fullfölja tillverkningen, vidta andra förberedelser för avlämnandet och kräva betalning. Detta gäller dock inte, om ett avbrott skulle medföra en väsentlig olägenhet för säljaren eller risk för att hans förlust till följd av avbeställningen inte blir ersatt. Skadestånd på grund av avbeställningen beräknas enligt 67--70 §§.

Har varan ännu inte avlämnats, förlorar säljaren rätten att kräva betalning, om han väntar orimligt länge med att framställa kravet.

53 § Säljaren får hålla fast vid köpet och kräva att köparen medverkar till köpet enligt 50 § 1. Köparen är dock inte skyldig att medverka till köpet, om det föreligger ett hinder som han inte kan övervinna eller om hans medverkan skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till säljarens intresse av köparens medverkan.

Om ett förhållande som nyss nämnts upphör inom rimlig tid, får säljaren dock kräva att köparen medverkar till köpet.

Säljaren förlorar rätten att kräva att köparen medverkar till köpet, om han väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Hävning på grund av dröjsmål med betalningen

54 § Säljaren får häva köpet på grund av köparens dröjsmål med betalningen, om dröjsmålet utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Har säljaren förelagt köparen en bestämd tilläggstid för betalningen och är den inte oskäligt kort, får köpet även hävas om köparen inte betalar inom tilläggstiden.

Medan tilläggstiden löper får säljaren häva köpet endast om köparen meddelar att han inte kommer att betala inom denna tid.

Har varan kommit i köparens besittning, får säljaren häva köpet endast om han har förbehållit sig rätt till detta eller köparen avvisar varan.

Hävning på grund av bristande medverkan

55 § Säljaren får häva köpet, om köparen inte medverkar till köpet enligt 50 § 1 och avtalsbrottet är av väsentlig betydelse för säljaren samt köparen insåg eller borde ha insett detta. Säljaren får under samma förutsättningar häva köpet, om köparen inte i rätt tid hämtar eller tar emot varan i fall då det framgår av avtalet eller omständigheterna att säljaren har ett särskilt intresse av att bli av med det som han har sålt.

Säljaren får vidare häva köpet, om köparen inte inom en bestämd tilläggstid som säljaren har förelagt köparen och som inte är oskäligt kort

1. medverkar till köpet enligt 50 § 1, eller
2. hämtar eller tar emot varan i fall då det framgår av avtalet eller omständigheterna att säljaren har ett särskilt intresse av att bli av med det som han har sålt.

Medan en tilläggstid löper får säljaren häva köpet endast om köparen meddelar att han inte kommer att fullgöra sina skyldigheter inom tilläggstiden.

Hävning vid successiv leverans

56 § Skall betalning ske efter hand i särskilda poster allteftersom avlämnande sker och föreligger det dröjsmål med betalningen av någon delleverans, får säljaren häva köpet i fråga om denna delleverans enligt de bestämmelser som i övrigt gäller för hävning.

Säljaren får häva köpet även i fråga om en senare delleverans, om det inte saknas anledning att anta att dröjsmål med betalningen som ger rätt till hävning kommer att upprepas.

Skadestånd

57 § Säljaren har rätt till ersättning för den skada han lider genom köparens dröjsmål med betalningen, om inte köparen visar att dröjsmålet beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller annat liknande hinder som köparen inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Säljaren har också rätt till ersättning för den skada han lider genom att köparen inte medverkar till köpet enligt 50 § 1 eller genom att köparen inte i rätt tid hämtar eller tar emot varan i fall då det framgår av avtalet eller omständigheterna att säljaren har ett särskilt intresse av att bli av med det som han har sålt. Rätt till ersättning i dessa fall föreligger dock inte, om köparen visar att det har funnits ett hinder av det slag som anges i 27 § första eller andra stycket för att medverka till köpet eller för att hämta eller ta emot varan.

Enligt andra stycket ersätts inte sådan indirekt förlust som avses i 67 § andra stycket.

Säljaren har alltid rätt till ersättning, om avtalsbrottet eller förlusten beror på försummelse på köparens sida.

58 § Hindras köparen att fullgöra köpet i rätt tid, skall han lämna säljaren meddelande om hindret och dess inverkan på möjligheterna till fullgörelse. Om säljaren inte får ett sådant meddelande inom skäligen tid efter det att köparen har fått eller borde ha fått kännedom om hindret, har säljaren rätt till ersättning för den skada som kunde ha undvikits om han hade fått meddelandet i tid.

Meddelande om hävning och skadestånd

59 § Säljaren får inte häva köpet på grund av köparens dröjsmål med att betala eller med att hämta eller ta emot varan, om han inte innan fullgörelse har skett meddelar köparen att han häver.

Om köparen har lämnat medverkan enligt 50 § 1 men detta har skett för sent, får säljaren inte häva köpet eller kräva skadestånd på grund av dröjsmålet, om han inte inom skäligen tid efter det att han fick kännedom om att medverkan har lämnats meddelar köparen att han häver eller vill kräva skadestånd. Om säljaren häver köpet, behöver han dock inte lämna särskilt meddelande om att han vill kräva skadestånd.

Specifikation

60 § Skall köparen specificera varans form, mått eller andra egenskaper och underlåter han att göra det vid avtalad tid eller inom skälig tid efter det han har fått begäran om detta från säljaren, får säljaren göra specifikationen i överensstämmelse med vad som kan antas vara i köparens intresse. Detta hindrar inte säljaren från att göra gällande andra påföljder.

Säljaren skall underrätta köparen om den specifikation han gör och förelägga köparen en skälig tid inom vilken denne kan ändra specifikationen. Ändrar köparen inte specifikationen inom den tid som har förelagts honom, blir säljarens specifikation bindande.

Befarat avtalsbrott

Stoppningsrätt

61 § Visar det sig efter köpet att en parts handlingssätt eller ekonomiska förhållanden är sådana, att det finns starka skäl att anta att han inte kommer att uppfylla en väsentlig del av sina förpliktelser, får motparten för sin del inställa fullgörelsen och hålla inne sin prestation.

Har säljaren redan avsänt varan och visar det sig att sådana förhållanden som avses i första stycket föreligger på köparens sida, får säljaren hindra att varan lämnas ut till köparen. Detta gäller även om köparen har tagit emot transportdokument avseende varan.

Den som inställer fullgörelsen eller hindrar att varan lämnas ut skall genast meddela motparten detta. Om han inte gör det, har motparten rätt till ersättning för den skada som han lider genom att ett sådant meddelande inte har lämnats i tid.

Den som har inställt sin fullgörelse eller hindrat att varan lämnas ut skall fortsätta fullgörelsen, om motparten ställer godtagbar säkerhet för sin fullgörelse.

Hävning

62 § Står det klart att det kommer att inträffa ett avtalsbrott som ger en part rätt att häva köpet, får denne häva redan före tiden för fullgörelsen. Hävningen är dock utan verkan, om motparten genast ställer godtagbar säkerhet för sin fullgörelse.

Konkurs m.m.

63 § Har en part försatts i konkurs, får konkursboet inträda i avtalet. Motparten får kräva att boet inom skälig tid ger besked om det vill inträda.

Inträder konkursboet i avtalet och är tiden för motpartens fullgörelse inne, får denne kräva att boet fullgör sin prestation eller, om anstånd har medgetts, utan oskäligt uppehåll ställer godtagbar säkerhet för sin fullgörelse. Är tiden för motpartens fullgörelse inte inne, får denne kräva säkerhet om det av särskild anledning är nödvändigt för att skydda honom mot förlust.

Om boet inte inom skälig tid efter motpartens krav enligt första stycket inträder i avtalet eller inte efterkommer motpartens krav enligt andra stycket, får motparten häva köpet.

Överlämnas varan till köparen eller hans konkursbo efter det att ansökan om företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion har gjorts beträffande köparen eller denne försatts i konkurs och har betalning inte skett, får säljaren kräva att varan lämnas tillbaka. Varan behöver dock inte lämnas tillbaka, om betalning sker genast eller, i fall då köpesumman inte ännu har förfallit till betalning, köparen eller konkursboet inom skälig tid efter uppmaning ställer godtagbar säkerhet för betalningen.

Om konkursboet har sålt varan eller på annat sätt har förfogat över den så att den inte kan lämnas tillbaka väsentligen oförändrad och oförminskad, skall konkursboet anses ha inträtt i avtalet.

Gemensamma bestämmelser om hävning och omleverans

Verkningar av hävning och omleverans

64 § Hävs köpet, bortfaller säljarens skyldighet att överlämna varan och köparens skyldighet att betala och medverka till köpet.

I den mån köpet har fullgjorts får vardera parten kräva att motparten lämnar tillbaka vad han har tagit emot. Var och en får därvid hålla inne vad han har tagit emot till dess att den andre ger ut vad han skall lämna tillbaka samt betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som han kan vara skyldig att erlägga.

Om säljaren skall företa omleverans, får köparen hålla inne vad han har tagit emot till dess att omleverans sker.

65 § Hävs köpet, skall köparen ge ut den avkastning av varan som han har fått samt betala skälig ersättning om han har haft annan nytta av varan.

Om säljaren skall lämna tillbaka betalningen, skall han betala ränta från den dag han tog emot betalningen.

Bortfall av rätt till hävning och omleverans

66 § Köparen får häva köpet eller kräva omleverans endast om han kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad.

Rätten att häva köpet eller kräva omleverans går dock inte förlorad, om

1. varan har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på köparen,
2. varan har förstörts, försämrats eller minskat till följd av en åtgärd som har varit behövlig för att undersöka om varan är felfri, eller
3. varan helt eller delvis har sålts vidare i vanlig ordning eller använts av köparen för förutsatt bruk innan han märkte eller borde ha märkt det fel på grund av vilket han vill häva köpet eller kräva omleverans.

Rätten att häva köpet eller kräva omleverans går inte heller förlorad, om köparen ersätter säljaren den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat.

Skadeståndets omfattning

Allmänt

67 § Skadestånd på grund av avtalsbrott omfattar ersättning för utgifter, prisskillnad, utebliven vinst och annan direkt eller indirekt förlust med anledning av avtalsbrottet. Skadestånd enligt denna lag omfattar dock inte ersättning för förlust som köparen tillfogas genom skada på annat än den sålda varan.

Som indirekt förlust anses

1. förlust till följd av minskning eller bortfall av produktion eller omsättning,
2. annan förlust till följd av att varan inte kan utnyttjas på avsett sätt,

3. utebliven vinst till följd av att ett avtal med tredje man har fallit bort eller inte har blivit riktigt uppfyllt, och
4. annan liknande förlust, om den varit svår att förutse.

Som indirekt förlust enligt andra stycket anses dock inte en sådan förlust som den skadelidande har haft för att begränsa en förlust av annat slag än som anges i andra stycket.

Prisskillnad

68 § Har köpet hävts och köparen gjort ett täckningsköp eller säljaren sålt varan på nytt, och har åtgärden vidtagits med omsorg och inom skälig tid efter det att köpet hävdes, läggs priset enligt köpet och priset vid täckningsköpet eller försäljningen till grund för beräkningen av prisskillnaden.

69 § Har köpet hävts utan att täckningsköp eller försäljning enligt 68 § har skett och finns det ett gängse pris för sådana varor som köpet avser, läggs priset enligt köpet och varans gängse pris vid tiden för hävningen till grund för beräkning av prisskillnaden.

Begränsning av skadan och nedsättning av skadeståndet

70 § Den skadelidande parten skall vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Försummar han det, får han själv bära en motsvarande del av förlusten.

Om skadeståndet är oskäligt med hänsyn till den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och hindra skadans uppkomst samt omständigheterna i övrigt, kan skadeståndet jämkas.

Ränta

71 § I fråga om ränta på priset och andra fordringar som inte betalas i tid gäller räntelagen (1975:635).

I fall då säljaren får kräva betalning mot tillhandahållande av varan utgår dock ränta enligt 6 § räntelagen redan från den dag säljaren framställer ett sådant krav även om förfallodagen ej är bestämd i förväg. Detsamma gäller i fall då säljaren får kräva betalning mot sådant dokument eller bevis som innebär att säljaren inte får förfoga över varan när det har lämnats ut till köparen.

Andra stycket gäller dock inte om säljaren ger ut varan, dokumentet eller beviset trots att betalning inte sker.

Vård av varan

Säljarens vårdplikt

72 § Om varan inte hämtas eller tas emot i rätt tid eller om den inte överlämnas till köparen till följd av något annat förhållande på hans sida, skall säljaren för köparens räkning vidta skäligen åtgärder för vård av varan, om han har den i sin besittning eller annars kan ta hand om den.

Köparens vårdplikt

73 § Vill köparen avvisa en vara som han har tagit emot, skall han för säljarens räkning vidta skäligen åtgärder för vård av varan.

Vill köparen avvisa en vara som har sänts till honom och hålls honom tillhanda på bestämmelseorten, skall han ta hand om den för säljarens räkning, om det kan ske utan att betalning sker och utan oskälig kostnad eller olägenhet. Sådan skyldighet föreligger dock inte, om säljaren eller någon som på hans vägnar kan ta hand om varan finns på bestämmelseorten.

Förvaring hos tredje man

74 § Har den part som skall ta vård om varan överlämnat den till tredje man för förvaring för motpartens räkning och har förvararen valts med omsorg, är den vårdpliktige parten fri från ansvar för varan när förvararen har tagit emot den.

Ersättning för vårdkostnader

75 § Den part som skall ta vård om varan för motpartens räkning har rätt till ersättning för försvarliga utgifter och kostnader på grund av vården. Han får hålla inne varan till dess att ersättning betalas eller godtagbar säkerhet ställs för den.

Försäljning av varan

76 § Den part som skall ta vård om varan får sälja den, om han inte utan väsentlig kostnad eller olägenhet kan fortsätta med vården eller om motparten dröjer oskäligt länge med att ta hand om varan eller med att betala varan eller ersätta kostnader för vården.

Om varan är utsatt för snabb förstörelse eller försämring eller om den fordrar alltför kostsam vård, skall den säljas om det kan ske.

Varan skall säljas med omsorg. Motparten skall om möjligt underrättas före försäljningen.

77 § Har en part rätt att sälja varan enligt 76 § men kan den inte säljas eller är det uppenbart att priset inte skulle täcka kostnaderna för en försäljning, får parten förfoga över varan på annat sätt som är försvarligt. Innan det sker, skall motparten om möjligt underrättas.

78 § Vad en försäljning har inbringat och vad en part på annat sätt har fått ut av varan skall, liksom uppkomna kostnader, redovisas för motparten. Överskott tillfaller motparten.

Avkastning

79 § Avkastning som varan ger före avtalad tid för avlämnandet tillfaller säljaren, om det inte med fog kunde beräknas att den skulle utfalla senare. Avkastning som varan ger efter det att den skall avlämnas tillfaller köparen, om det inte med fog kunde beräknas att den skulle utfalla tidigare.

80 § I köp av aktier ingår utdelning som inte har förfallit till betalning före köpet och sådan företrädesrätt för aktieägare att delta i emission som inte har kunnat utövas före köpet.

81 § I köp av räntebärande fordringar ingår ränta som är upplupen men ännu inte förfallen till betalning vid den tidpunkt som har avtalats för avlämnandet. Vad som svarar mot sådan ränta skall köparen betala till säljaren utöver priset, om inte fordringen har sålts som osäker.

Vissa meddelanden

82 § Har ett meddelande som köparen skall lämna säljaren enligt 23, 24, 29, 32, 35, 39, 47 eller 61 § avsänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller beträffande ett meddelande som säljaren skall lämna köparen enligt 52, 53, 59 eller 61 §.

Lagen om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning

SFS 2014:1449

1 § Denna lag gäller när ett tidsbestämt avtal mellan en näringsidkare och en konsument innehåller villkor om att avtalet förlängs om konsumenten inte säger upp det.

Lagen gäller inte om det finns särskilda bestämmelser om förlängning av ett avtal eller om konsumenten efter förlängningen kan säga upp avtalet till upphörande inom tre månader från uppsägningen.

2 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot honom eller henne.

3 § Näringsidkaren ska inför en förlängning av avtalet påminna konsumenten om innebörden av ett villkor som avses i 1 § första stycket. Påminnelsen ska vara skriftlig och lämnas senast en månad före den tidpunkt då avtalet senast måste sägas upp.

Om näringsidkaren inte påminner konsumenten enligt första stycket, har konsumenten rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. Har avtalstiden inte löpt ut, har konsumenten dock endast rätt att säga upp avtalet till avtalstidens utgång.

Lagen om kollektivtrafikresenärers rättigheter

SFS 2015:953

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om reseinformation, ersättning och prisavdrag vid förseningar och frånträdande av avtal om köp av periodbiljett vid resor i kollektivtrafik med tåg, spårvagn, tunnelbanetåg, buss och personbil.

Med kollektivtrafik avses detsamma som i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.

Lagen gäller inte vid trafik som huvudsakligen bedrivs på grund av sitt historiska intresse eller sitt turistvärde.

2 § Vid resor med tåg tillämpas bestämmelserna om reseinformation och om ersättning och prisavdrag vid förseningar i 7-17 §§ i den utsträckning motsvarande bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (tågpassagerarförordningen) inte är tillämpliga.

Av 4 § följer att bestämmelser i tågpassagerarförordningen om reseinformation och rättigheter vid förseningar inte är tillämpliga i vissa fall.

3 § Vid resor med buss tillämpas bestämmelserna om reseinformation och om ersättning och prisavdrag vid förseningar i 7-17 §§ i den utsträckning motsvarande bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (busspassagerarförordningen) inte är tillämpliga.

Genom 5 § utvidgas tillämpningen av busspassagerarförordningens bestämmelser om reseinformation och rättigheter vid förseningar.

Undantag från tillämpningen av tågpassagerarförordningen

4 § Artiklarna 7, 8.1, 10.1, 10.2, 10.4 och 15-18 i tågpassagerarförordningen, i den ursprungliga lydelsen, ska inte tillämpas på inrikes trafiktjänster som har en sträckning som är kortare än 150 km.

Utvidgning av tillämpningen av busspassagerarförordningen

5 § Artiklarna 3, 4.1, 5, 6, 8 och 19-23 i busspassagerarförordningen, i den ursprungliga lydelsen, ska även tillämpas på sådana trafiktjänster som anges i artikel 2.1 i förordningen, i den ursprungliga lydelsen, som har en sträckning som är 150 km eller längre.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

6 § Ett avtalsvillkor som i jämförelse med 12-19 §§ är till nackdel för resenären är utan verkan mot denne.

Reseinformation

Transportörens informationsskyldighet

7 § Transportören ska tillhandahålla information om

1. en försening eller annan störning i trafiken och dess orsak, varaktighet och konsekvenser,
2. resenärens rättigheter i frågor som regleras i denna lag,
3. transportörens allmänna avtalsvillkor,
4. biljettpriiser, tidtabeller och linjesträckningar,
5. tillgänglighet till fordon, stationer och hållplatser,
6. möjligheten att medföra cyklar och villkor för detta,
7. säkerhets- och trygghetsfrågor, och
8. hur transportören kan kontaktas.

8 § Under en resa med spårvagn eller tunnelbanetåg eller med tåg som inte omfattas av tillämpningsområdet för tågpassagerarförordningen ska transportören ge resenären information om nästa station eller hållplats och viktigare anslutande förbindelser.

9 § Information enligt 7 och 8 §§ ska tillhandahållas i den eller de former som är mest lämpliga för att resenärerna ska kunna ta del av informationen. Vid bedömningen av lämplig form ska särskild vikt läggas vid behoven hos personer med funktionsnedsättning.

Tillsyn över informationsskyldigheten

10 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att transportörer fullgör de skyldigheter som följer av 7-9 §§.

Påföljd vid utebliven information

11 § Om information inte lämnas enligt 7-9 §§, ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket den lagen.

Ersättning och prisavdrag vid förseningar

Vad som avses med försening

12 § En resa är att anse som försenad, om transportens ankomst till resans slutdestination sker vid en senare tidpunkt än vad som framgår av transportavtalet eller, om ankomsttiden inte anges där, den offentliggjorda tidtabellen.

Med resa avses en transport som en resenär och en eller flera transportörer har ingått avtal om. Om det har ingåtts ett avtal som ger resenären rätt till en eller flera transporter som inte närmare har specificerats, krävs för att det ska vara fråga om en resa också att resenären särskilt har inrättat sig efter den aktuella transporten.

Förseningsbedömningen vid ändringar av en trafiktjänst

13 § Om en transportör har senarelagt tiderna för en enskild trafiktjänst, ska bedömningen av om resan är försenad göras utifrån den ändrade tiden för ankomst i stället för vad som anges i 12 § första stycket, om information om ändringen har offentliggjorts åtminstone tre dygn före den tid för avgång som framgår av den offentliggjorda tidtabellen.

Om en transportör har ställt in en enskild trafiktjänst, ska den tid för ankomst som framgår av den offentliggjorda tidtabellen inte beaktas vid bedömningen av om resan är försenad, om information om att trafiktjänsten har ställts in har offentliggjorts enligt första stycket.

Första och andra styckena gäller inte i de fall resans ankomsttid till slutdestinationen framgår av transportavtalet.

Ersättning för annan transport vid befarad försening

14 § Om det finns skäligen anledning att anta att en resa kommer att bli mer än 20 minuter försenad, har resenären rätt till ersättning av transportören för skäliga kostnader för annan transport för att nå resans slutdestination. Detta gäller även om det inte har

ingåtts ett avtal om transport för den resa som befaras bli försenad, om resenären särskilt har inrättat sig efter den transporten.

Om resenären inte har betalat för resan, får transportören avräkna den kostnad som resenären skulle ha haft om denne hade betalat för resan.

Högsta ersättningen enligt denna paragraf är 1/40 av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 7 § socialförsäkringsbalken som gäller för det år då resan skulle ha avslutats.

Prisavdrag vid försening

15 § Om en resa är mer än 20 minuter försenad, har resenären, om han eller hon inte begär ersättning för annan transport vid befarad försening enligt 14 §, rätt till prisavdrag med

1. 50 procent av det pris som resenären har betalat för resan, om förseningen uppgår till mer än 20 minuter,
2. 75 procent av det pris som resenären har betalat för resan, om förseningen uppgår till mer än 40 minuter, eller
3. hela det pris som resenären har betalat för resan, om förseningen uppgår till mer än 60 minuter.

16 § Om det inte klart framgår vilket pris resenären har betalat för resan, ska prisavdraget beräknas utifrån priset för en enkelbiljett för resenären. Om resenären i ett sådant fall har använt en biljett som innebär en rabatt i förhållande till en enkelbiljett, får transportören minska prisavdraget i proportion till rabatten.

Reklamation

17 § Resenären får begära ersättning för annan transport vid befarad försening enligt 14 § eller prisavdrag vid försening enligt 15 § endast om resenären inom skälig tid efter det att resan avslutades eller, om transporten inte genomförs, skulle ha avslutats lämnat transportören ett meddelande om att han eller hon vill åberopa förseningen (reklamation). Ett meddelande som lämnas inom två månader efter det att resan avslutades eller skulle ha avslutats ska alltid anses ha lämnats i rätt tid.

Om ett meddelande om reklamation har skickats på ett ändamålsenligt sätt, anses reklamation ha skett när detta gjordes.

Ersättning till transportören

18 § I 9 § järnvägstrafiklagen (2018:181) finns bestämmelser om transportörens rätt till ersättning i vissa fall av en infrastruktur-

förvaltare för skada som uppkommer för transportören till följd av dennes skyldigheter enligt 14 och 15 §§ i denna lag.

Frånträdande av avtal om köp av periodbiljett

19 § Resenären får frånträda avtalet om köp av en periodbiljett, om transportörens trafikutbud ändras efter köpet på så sätt att det avviker från vad resenären med fog har kunnat förutsätta vid köpet och avvikelserna är av väsentlig betydelse för resenären.

Om en resenär frånträder avtalet om köp av en periodbiljett, har resenären rätt till återbetalning av den del av biljettpriset som avser tiden efter frånträdandet.

Med periodbiljett avses en biljett som ger resenären rätt till ett obestämt antal resor under en viss tidsperiod.

Preskription

20 § En fordran enligt 14, 15 eller 18 § upphör, om resenären inte väcker talan inom tre år från det att fordran uppkom.

Lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler

SFS 2005:59

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om konsumentskydd vid distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Definitioner

2 § I lagen avses med

distansavtal: avtal som ingås inom ramen för ett av näringsidkaren organiserat system för att träffa avtal på distans, om kommunikationen uteslutande sker på distans,

avtal utanför affärslokaler: avtal som ingås

- då näringsidkaren och konsumenten samtidigt är närvarande på någon annan plats än i näringsidkarens fasta eller rörliga affärslokal eller efter det att konsumenten lämnat ett anbud på en sådan plats,
- i näringsidkarens affärslokal eller med hjälp av ett medel för distanskommunikation i omedelbar anslutning till att konsumenten kontaktats av näringsidkaren på någon annan plats där de samtidigt varit närvarande, eller
- under en utflykt som har organiserats av näringsidkaren i marknadsförings- eller försäljningssyfte,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten.

Behörighet för näringsidkarens ombud

3 § Om näringsidkaren anlitar ett ombud, ska denne alltid anses behörig att handla på näringsidkarens vägnar när det gäller att

- ingå distansavtal eller avtal utanför affärslokaler,
- utfästa förmåner som är avsedda att ingå i ett sådant avtal, och
- ta emot betalning för näringsidkarens räkning.

Näringsidkaren får inte till nackdel för konsumenten inskränka denna behörighet.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

4 § Ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

2 kap. Avtal om varor och icke finansiella tjänster

Tillämpningsområde

1 § Detta kapitel gäller för avtal varigenom en näringsidkare överlåter eller upplåter lös egendom till eller utför en tjänst åt en konsument. Med tjänst avses i detta kapitel också uthyrning av fast egendom. För avtal om finansiella tjänster eller om överlåtelse eller emission av finansiella instrument gäller i stället 3 kap.

Detta kapitel gäller inte för avtal som

1. avser uthyrning för varaktigt boende,
2. avser uppförande av byggnad eller annan fast anläggning på mark eller i vatten,
3. ingås med hjälp av en varuautomat eller annan liknande automat eller i en automatiserad affärslokal,
4. ingås med en operatör genom användning av en offentlig telefonautomat,
5. avser en tjänst som fullgörs genom användning av en telefon-, internet- eller faxuppkoppling, om tjänsten utförs vid ett enda tillfälle,
6. avser vadhållning, kasinospel eller andra lotteritjänster,
7. avser försäljning av livsmedel eller andra dagligvaror för hushållet som levereras till en konsuments bostad eller arbetsplats i ett distributionssystem med regelbunden utkörning, eller
8. omfattas av lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt eller omfattas av bestämmelserna om paketresor i paketreselagen (2018:1217).

Kapitlet gäller inte för avtal utanför affärslokaler, om det pris som konsumenten sammanlagt ska betala understiger 400 kronor.

I fråga om avtal om transport av personer gäller endast 3 § tredje stycket och 9 §.

Information innan ett avtal ingås

2 § Innan ett avtal ingås ska näringsidkaren ge konsumenten information om

1. sitt namn, organisationsnummer, telefonnummer och telefaxnummer samt sin adress och e-postadress, och, om näringsidkaren agerar för någon annans räkning, dennes motsvarande uppgifter,
2. varans eller tjänstens huvudsakliga egenskaper i den omfattning som är lämplig med hänsyn till varan eller tjänsten och till hur informationen ges,
3. varans eller tjänstens pris, inbegripet skatter och avgifter, eller, om priset inte kan anges i förväg, hur priset beräknas; om avtalet löper på obegränsad tid eller avser en prenumeration, ska även kostnaderna per faktureringsperiod och per månad anges,
4. kostnader för leverans eller porto och andra tillkommande kostnader,
5. kostnaden för att ett medel för distanskommunikation används, om inte kostnaden är beräknad efter normaltaxa,
6. villkoren för betalning samt för leverans eller fullgörande på något annat sätt och tidpunkt för leverans eller fullgörande; om avtalet ska ingås på näringsidkarens webbplats, ska det i början av beställningsprocessen anges vilka betalningssätt som godtas och om det finns några begränsningar för leveransen,
7. handpenning eller andra ekonomiska garantier som konsumenten ska lämna och de villkor som gäller för detta,
8. den rätt som konsumenten har att reklamera enligt lag, hur reklamation kan göras och gatuadressen till det verksamhetsställe dit konsumenten kan vända sig för att framställa klagomål,
9. huruvida och under vilka förutsättningar det finns en ångerrätt, tidsfristen och övriga villkor för ångerrätten, hur ångerrätten utövas samt att det finns ett standardformulär för utövande av ångerrätten och hur konsumenten kan ta del av det,
10. den skyldighet konsumenten vid utövande av ångerrätten kan ha att på egen bekostnad återsända varan samt, vid distansavtal, kostnaden för att återsända varan om den är sådan att den inte kan återsändas med post,
11. huruvida konsumenten är skyldig att ersätta näringsidkaren enligt 15 § 3 eller 4,

12. garantier eller liknande utfästelser samt den assistans och service som gäller efter försäljningen,
13. uppförandekoder som gäller för näringsidkaren och hur konsumenten kan ta del av dem,
14. avtalets löptid,
15. kortaste giltighetstid för konsumentens skyldigheter enligt avtalet,
16. villkoren för att säga upp avtalet, om det gäller tills vidare eller förnyas automatiskt,
17. funktionen hos digitalt innehåll, inbegripet tekniska skyddsåtgärder, och vilken maskin- och programvara som krävs för att använda det digitala innehållet, och
18. vilka möjligheter som finns att få en tvist med näringsidkaren prövad utanför domstol.

Vid en auktion får informationen enligt första stycket 1 ersättas med motsvarande uppgifter om auktionsförrättaren, om det är möjligt att delta i auktionen även på ett annat sätt än genom att använda ett medel för distanskommunikation. Under samma förutsättning får information enligt första stycket 8 om gatuadressen till det verksamhetsställe dit konsumenten kan framställa klagomål avse auktionsförrättarens verksamhetsställe.

Hur information ska ges innan ett distansavtal ingås

3 § I fråga om distansavtal ska informationen enligt 2 § ges klart och begripligt och på ett sätt som är anpassat till det medel för distanskommunikation som används. Särskild hänsyn ska tas till behoven hos underåriga och andra särskilt utsatta personer.

Om avtalet ska ingås genom ett sådant medel för distanskommunikation som gör att information endast kan ges i begränsad omfattning eller under begränsad tid, ska åtminstone information enligt 2 § första stycket 1, i fråga om näringsidkarens namn och organisationsnummer, 2-4, 14 och 16 ges med hjälp av det kommunikationsmedlet. Om det finns en ångerrätt, ska information enligt 2 § första stycket 9 också ges med hjälp av kommunikationsmedlet. Övrig information enligt 2 § första stycket ska ges på något annat lämpligt sätt i enlighet med kraven i första stycket i denna paragraf.

Om avtalet ska ingås på näringsidkarens webbplats, ska konsumenten särskilt uppmärksammas på innehållet i den information som ges enligt 2 § första stycket 2-4 och 14-16.

Särskilda regler vid telefonförsäljning

3 a § Om näringsidkaren på eget initiativ kontakter konsumenten per telefon i syfte att ingå ett distansavtal, ska konsumenten i början av samtalet informeras om näringsidkarens identitet, syftet med samtalet och namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till näringsidkaren.

Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt som avses i första stycket, ska näringsidkaren bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ett avtal ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen accepterar näringsidkarens anbud. Ett avtal som inte har ingåtts på detta sätt är ogiltigt och konsumenten är då inte skyldig att betala för några varor eller tjänster. Konsumenten ska informeras om detta i näringsidkarens bekräftelse av anbudet.

Hur information ska ges efter det att ett distansavtal har ingåtts

4 § När ett distansavtal har ingåtts ska näringsidkaren inom rimlig tid ge konsumenten en bekräftelse på avtalet. Bekräftelsen ska ges senast när varan levereras eller tjänsten börjar utföras.

Bekräftelsen ska ges i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och innehålla den information enligt 2 § som inte redan har getts i sådan form. Om konsumenten i enlighet med 11 § 11 har gått med på att det inte finns någon ångerrätt vid köp av digitalt innehåll, ska det framgå av bekräftelsen.

Hur information ska ges vid avtal utanför affärslokaler

5 § I fråga om avtal utanför affärslokaler ska informationen enligt 2 § ges klart och begripligt i en handling eller, om konsumenten samtycker till det, i en annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Särskild hänsyn ska tas till behoven hos underåriga och andra särskilt utsatta personer.

När ett avtal har ingåtts ska näringsidkaren ge konsumenten en kopia av det undertecknade avtalet eller en bekräftelse på avtalet. Kopian eller bekräftelsen ska ges i en handling eller, om konsumenten samtycker till det, i en annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Om konsumenten i enlighet med 11 § 11 har gått med på att det inte finns någon

ångerrätt vid köp av digitalt innehåll, ska det framgå av kopian eller bekräftelsen.

Påföljder vid utebliven information

6 § Om näringsidkaren inte ger information i enlighet med 2-5 §§, ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

7 § Om näringsidkaren inte före avtalets ingående och på det sätt som anges i 3 § eller 5 § första stycket har gett sådan information om tillkommande kostnader som anges i 2 § första stycket 4, är konsumenten inte skyldig att betala dessa kostnader.

Informationen som avtalsinnehåll

8 § Informationen enligt 2 § är en del av avtalet, såvida parterna inte uttryckligen har kommit överens om något annat.

Beställning som görs på en webbplats

9 § Vid distansavtal som ingås på en webbplats är konsumenten bunden av en beställning som medför en betalningsförpliktelse endast om förpliktelsen har tydliggjorts före beställningen och konsumenten uttryckligen har påtagit sig förpliktelsen.

Konsumentens ångerrätt

10 § Konsumenten har rätt att frånträda avtalet (ångerrätt) genom att till näringsidkaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 12 § (ångerfrist). Om konsumenten lämnar meddelandet på näringsidkarens webbplats, ska näringsidkaren utan dröjsmål bekräfta mottagandet av meddelandet i en läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Om konsumenten i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt har lämnat eller sänt ett meddelande enligt första stycket, får meddelandet återopnas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Undantag från ångerrätten

11 § Ångerrätt gäller inte för avtal som

1. avser en tjänst som har fullgjorts, om konsumenten uttryckligen har samtyckt till att tjänsten börjar utföras och gått med på att det inte finns någon ångerrätt när tjänsten har fullgjorts,
2. avser en vara eller tjänst vars pris beror på sådana svängningar på marknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen,
3. avser en vara som har tillverkats enligt konsumentens anvisningar eller som annars har fått en tydlig personlig prägel,
4. avser en vara som snabbt kan försämrats eller bli för gammal,
5. avser en vara som med bruten försegling inte lämpligen kan återlämnas på grund av hälso- eller hygienskäl och förseglingen har brutits av konsumenten,
6. avser en vara som till sin natur är sådan att den efter leverans sammanblandas med en annan vara på så sätt att varorna inte kan skiljas från varandra,
7. avser alkoholhaltig dryck till ett bestämt pris, när leverans inte kan ske inom 30 dagar och värdet på drycken vid leveransen beror på sådana svängningar på marknaden som näringsidkaren inte kan påverka,
8. avser en förseglad ljud- eller bildupptagning eller ett förseglat datorprogram och förseglingen har brutits av konsumenten,
9. avser lösnummer av en tidning eller en tidskrift,
10. ingås vid en auktion, om det är möjligt att delta i auktionen även på ett annat sätt än genom att använda ett medel för distanskommunikation,
11. avser digitalt innehåll som levereras på något annat sätt än på ett fysiskt medium, om konsumenten uttryckligen har samtyckt till leverans på detta sätt och gått med på att det inte finns någon ångerrätt,
12. avser kulturevenemang, idrottsevenemang eller någon annan liknande fritidsaktivitet, servering, catering eller någon annan liknande tjänst, inkvartering, varutransport eller biluthyrning, om näringsidkaren ska tillhandahålla tjänsten på en bestämd dag eller under en bestämd tidsperiod, eller

13. avser en brådskande reparations- eller underhållsåtgärd vid ett besök i konsumentens bostad, om besöket äger rum på konsumentens initiativ och uttryckliga begäran och reparations- eller underhållsåtgärden omfattas av konsumentens begäran eller har ett direkt samband med denna.

Ångerfristen

12 § Vid avtal om överlåtelse eller upplåtelse av en vara börjar ångerfristen löpa den dag då konsumenten får varan i sin besittning. Vid avtal om en tjänst börjar ångerfristen löpa den dag då avtalet ingås.

Om avtalet avser flera varor eller en vara som består av flera delar, börjar ångerfristen löpa den dag då konsumenten får den sista varan respektive den sista delen av varan i sin besittning. I fråga om regelbunden leverans av varor under en viss tid börjar ångerfristen dock löpa när konsumenten får varorna från den första leveransen i sin besittning.

I fråga om avtal om leverans av vatten, gas eller el, när försäljningen inte sker i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet, och i fråga om avtal om leverans av fjärrvärme, börjar ångerfristen löpa den dag då avtalet ingås. Detsamma gäller i fråga om avtal om digitalt innehåll som levereras på något annat sätt än på ett fysiskt medium.

Ångerfristen enligt första-tredje styckena börjar aldrig löpa förrän konsumenten har fått information om ångerrätten enligt 2 § första stycket 9 på det sätt som anges i 3 § eller 5 § första stycket. Rätten att ångra sig upphör dock senast ett år efter det att ångerfristen skulle ha löpt ut om information hade getts på föreskrivet sätt.

Verkan av att konsumenten utövar sin ångerrätt

13 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, ska konsumenten utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar på egen bekostnad lämna eller sända tillbaka varan till näringsidkaren. Om näringsidkaren har gått med på att stå för kostnaden för återvändande av varan eller inte har gett konsumenten information enligt 2 § första stycket 10 på det sätt som anges i 3 § eller 5 § första stycket, ska kostnaden bäras av näringsidkaren.

Första stycket gäller inte, om näringsidkaren har erbjudit sig att hämta varan eller, vid avtal utanför affärslokaler, varan levere-

rats till konsumentens bostad när avtalet ingicks och inte lämpligen kan återsändas med post. I sådana fall ska näringsidkaren på egen bekostnad hämta varan.

14 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, ska näringsidkaren betala tillbaka vad konsumenten har betalat till näringsidkaren. Återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då näringsidkaren tog emot konsumentens meddelande om att avtalet frånträtts.

Vid avtal om överlåtelse eller upplåtelse av en vara behöver återbetalning dock inte göras förrän näringsidkaren tagit emot varan från konsumenten eller konsumenten visat att varan sänts tillbaka. Detta gäller inte om näringsidkaren enligt 13 § andra stycket på egen bekostnad ska hämta varan.

Näringsidkaren ska använda samma betalningssätt som konsumenten, om inte konsumenten uttryckligen går med på något annat. Konsumenten får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

15 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, ska konsumenten ersätta näringsidkaren för

1. förhöjda leveranskostnader på grund av konsumentens val av leveransmetod,
2. en varas värdeminskning i den mån den beror på att konsumenten hanterat varan i större omfattning än som varit nödvändigt för att fastställa dess egenskaper eller funktion, under förutsättning att näringsidkaren har gett konsumenten information enligt 2 § första stycket 9 på det sätt som anges i 3 § eller 5 § första stycket,
3. en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt, för en tjänst som delvis utförts innan konsumenten utövade ångerrätten, under förutsättning att konsumenten uttryckligen har begärt att tjänsten skulle börja utföras under ångerfristen och näringsidkaren har gett konsumenten information enligt 2 § första stycket 9 och 11 på det sätt som anges i 3 § eller 5 § första stycket, och
4. en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt, för vatten, gas eller el, när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet, eller fjärrvärme, där leveransen påbörjats innan konsumenten utövade ångerrätten, allt under förutsättning att

konsumenten uttryckligen har begärt att leverans skulle påbörjas under ångerfristen och näringsidkaren har gett konsumenten information enligt 2 § första stycket 9 och 11 på det sätt som anges i 3 § eller 5 § första stycket.

Anknytande avtal

16 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt och med anledning av avtalet har ingått ett anknytande avtal med näringsidkaren eller med någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta. Detsamma ska gälla om konsumenten utövar ångerrätten och det är fråga om ett sådant kreditköp som avses i konsumentkreditlagen (2010:1846).

3 kap. Avtal om finansiella tjänster och finansiella instrument.

Tillämpningsområde

1 § Detta kapitel gäller för distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument om kredit, försäkring, betalning eller andra finansiella tjänster eller om överlåtelse eller emission av finansiella instrument.

Kapitlet gäller även för avtal utanför affärslokaler mellan en näringsidkare och en konsument om finansiella tjänster. Kapitlet gäller dock inte för ett sådant avtal, om det pris som konsumenten sammanlagt ska betala understiger 400 kronor eller om avtalet omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846).

Bestämmelserna gäller inte för de enskilda tjänster eller överlåtelser som utförs inom ramen för ett avtal om fortlöpande tjänster eller återkommande överlåtelser.

Om parterna inom ett år ingår ett nytt avtal om samma slag av finansiella tjänster eller finansiella instrument, behöver näringsidkaren inte på nytt lämna information enligt 3 och 4 a §§.

Med finansiella instrument avses detsamma som i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. Det som sägs i detta kapitel om finansiella instrument gäller också andra finansiella produkter.

- 2 § Bestämmelserna om ångerrätt i 7-12 §§ gäller inte avtal om
1. finansiell tjänst eller överlåtelse av finansiellt instrument, om priset beror på sådana svängningar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen,
 2. deltagande i emission eller annan likartad aktivitet, om priset för den rättighet som aktiviteten avser efter teckningstidens utgång kommer att bero på sådana svängningar på finansmarknaden som sägs i 1,
 3. en bostadskredit enligt 2 § konsumentkreditlagen (2010:1846), eller
 4. försäkring med en avtalad giltighetstid om en månad eller mindre.

Bestämmelserna om ångerrätt gäller inte heller om båda parter på konsumentens begäran har fullgjort sina förpliktelser enligt avtalet.

Information innan ett avtal ingås

3 § I rimlig tid innan ett avtal ingås ska näringsidkaren ge information om

1. sitt namn och organisationsnummer, sin adress, sitt telefonnummer eller sin e-postadress och sin huvudsakliga verksamhet samt motsvarande uppgifter beträffande en mellanman som näringsidkaren anlitar, inklusive uppgift om dennes relation till näringsidkaren,
2. ansvarig tillsynsmyndighet, om verksamheten kräver tillstånd,
3. den finansiella tjänstens eller det finansiella instrumentets huvudsakliga egenskaper,
4. den finansiella tjänstens eller det finansiella instrumentets pris, inbegripet arvoden, skatter och avgifter,
5. att det med avtalet kan följa skatter, avgifter eller kostnader som varken betalas genom näringsidkaren eller påförs av denne,
6. de särskilda risker som följer med det finansiella instrument som avtalet avser, inklusive uppgift om att den tidigare värdeutvecklingen och avkastningen inte ger någon säker vägledning i fråga om den framtida utvecklingen och avkastningen,
7. sättet för betalning och för fullgörande,

8. vad som gäller om ångerrätt enligt denna lag, inklusive uppgift om vad konsumenten enligt 11 § kan komma att få betala vid utövande av ångerrätten,
9. kostnaden för att ett medel för distanskommunikation används, om inte kostnaden är beräknad efter normaltaxa,
10. den tid under vilken erbjudandet gäller,
11. avtalets kortaste löptid, om avtalet avser en fortlöpande eller periodiskt återkommande finansiell tjänst,
12. vad som gäller om uppsägning av avtalet i förtid eller ensidigt,
13. vilket lands lag om marknadsföring som har följts,
14. avtalsvillkor om vilket lands lag som ska tillämpas på avtalet och om vilken domstol som är behörig,
15. på vilket språk avtalsvillkoren och informationen tillhandahålls och på vilket språk näringsidkaren åtar sig att kommunicera under avtalstiden,
16. hur klagomål i fråga om avtalet behandlas och vilka möjligheter som finns att få en tvist med näringsidkaren prövad utanför domstol, och
17. vilka garantifonder eller liknande ersättningssystem som finns.

Informationen ska ges klart och begripligt och på ett sätt som är anpassat till det medel för distanskommunikation som används. Näringsidkaren ska ta särskild hänsyn till behovet av skydd för underåriga och andra särskilt utsatta personer.

I rimlig tid innan ett avtal ingås ska näringsidkaren också tillhandahålla samtliga avtalsvillkor.

Informationen och avtalsvillkoren ska ges i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Om avtalet ska ingås genom ett medel för distanskommunikation som inte tillåter att informationen och avtalsvillkoren ges i sådan form före avtalsslutet, ska näringsidkaren ge konsumenten informationen i denna form snarast efter det att avtalet har ingåtts.

Om avtalet avser en betaltjänst enligt lagen (2010:751) om betaltjänster gäller inte första stycket 1-4, 11, 12 och 14-16.

Särskilda regler vid telefonsäljning

4 § Om näringsidkaren på eget initiativ kontaktar konsumenten per telefon i syfte att ingå ett distansavtal, ska konsumenten i

början av samtalet informeras om näringsidkarens identitet, syftet med samtalet och namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till näringsidkaren.

Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt som avses i första stycket, ska näringsidkaren bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ett avtal ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen accepterar näringsidkarens anbud. Ett avtal som inte har ingåtts på detta sätt är ogiltigt och konsumenten är då inte skyldig att betala för några finansiella tjänster eller finansiella instrument. Konsumenten ska informeras om detta i näringsidkarens bekräftelse av anbudet.

4 a § I de fall ett avtal får ingås per telefon behöver näringsidkaren, om konsumenten uttryckligen samtycker till det, under samtalet endast ge information enligt 3 § första stycket 3-6, 8 och 15. Näringsidkaren ska dock upplysa konsumenten om att ytterligare information finns tillgänglig på begäran och ange vad denna information avser.

Snarast efter det att avtalet har ingåtts ska näringsidkaren ge konsumenten all den information som avses i 3 § första stycket och samtliga avtalsvillkor i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Tillhandahållande av avtalsvillkoren under avtalstiden, m.m.
5 § Konsumenten har rätt att när som helst under avtalstiden på begäran få del av avtalsvillkoren i en handling.

Konsumenten har rätt att under avtalstiden ändra det medel för distanskommunikation som används, om inte detta är oförenligt med avtalet eller den finansiella tjänstens beskaffenhet.

Påföljd vid utebliven information

6 § Om näringsidkaren inte ger information i enlighet med 3-5 §§ ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Konsumentens ångerrätt

7 § Konsumenten har rätt att frånträda avtalet (ångerrätt) genom att till näringsidkaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 8 § (ångerfrist). Vid avtal om livförsäkring eller privat individuellt pensionssparande är ångerfristen dock 30 dagar.

Om konsumenten i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt har lämnat eller sänt ett meddelande enligt första stycket, får meddelandet återropas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

8 § Ångerfristen börjar löpa den dag då avtalet ingås. Vid avtal om livförsäkring börjar ångerfristen dock löpa den dag då konsumenten får kännedom om att försäkringsavtalet kommit till stånd.

Ångerfristen börjar löpa tidigast den dag då information och avtalsvillkor enligt 3 § fjärde stycket eller 4 a § andra stycket kommer konsumenten till handa.

Verkan av att konsumenten utövar sin ångerrätt

9 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, skall konsumenten snarast och senast inom 30 dagar betala tillbaka de belopp och sända tillbaka det material som konsumenten har erhållit från näringsidkaren. Tiden skall räknas från den dag då konsumenten lämnade eller sände sitt meddelande om att avtalet frånträds.

10 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, skall näringsidkaren snarast och senast inom 30 dagar betala tillbaka vad konsumenten har betalat till näringsidkaren, med avräkning för vad näringsidkaren får kräva enligt 11 §. Tiden skall räknas från den dag då näringsidkaren tog emot konsumentens meddelande om att avtalet frånträds.

11 § Näringsidkaren har rätt till ersättning för den tjänst som har tillhandahållits enligt avtalet innan ångerrätten utövades. Ersättningen får inte överstiga ett belopp som står i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt avtalet.

Näringsidkaren får inte kräva betalning enligt första stycket, om näringsidkaren

1. har underlåtit att lämna information enligt 3 § första stycket 8 om vad konsumenten kan komma att få betala vid utövande av ångerrätten, eller
2. utan begäran från konsumenten har påbörjat fullgörandet av avtalet innan ångerfristen har löpt ut.

Anknytande avtal

12 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt och det med anledning av avtalet har ingåtts ett anknytande avtal om tjänster som tillhandahålls av näringsidkaren eller av någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta.

Förhållandet till ångerrätten enligt konsumentkreditlagen 13 § I fråga om kreditavtal enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) tillämpas 21-25 §§ den lagen i stället för 7-12 §§.

Lagval

14 § Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska tillämpas på avtalet gäller inte, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd.

Lagen om ersättning för inkassokostnader m.m.

SFS 1981:739

1 § Denna lag gäller en gäldenärs skyldighet att ersätta en borgenärs kostnader för åtgärder som syftar till att få gäldenären att betala en förfallen skuld.

I lagen finns också bestämmelser om en gäldenärs skyldighet att i vissa fall betala förseningsersättning till borgenären.

2 § Gäldenären är skyldig att utge ersättning för skriftlig betalningspåminnelse rörande skulden, om avtal därom har träffats senast i samband med skuldens uppkomst.

3 § Gäldenären är vidare skyldig att utge ersättning för

1. krav rörande skulden, om kravbrev som har utformats på ett sådant sätt som anges i 5 § inkassolagen (1974:182) har lämnats över eller sänts till gäldenären,
2. upprättande av fullständig plan för amortering av återstående del av skulden, om planen har tillkommit i samråd med gäldenären samt har satts upp skriftligt och lämnats över eller sänts till gäldenären.

4 § Gäldenärens ersättningsskyldighet enligt 2 och 3 §§ gäller endast kostnader som har varit skäligen påkallade för att ta till vara borgenärens rätt.

Ersättning ska betalas, om det inte finns särskilda skäl till annat, med högst

1. sextio kronor för skriftlig betalningspåminnelse som avses i 2 §,
2. etthundraåttio kronor för krav som avses i 3 § 1,
3. etthundrasjuttio kronor för upprättande av amorteringsplan som avses i 3 § 2.

4 a § Om en borgenär i ett förhållande mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet har rätt till dröjsmålsränta till följd av att en fordran på betalning för en vara eller tjänst inte har betalats i tid, har borgenären också rätt till en förseningsersättning. Detsamma gäller i ett förhållande mellan en näringsidkare och en myndighet eller ett annat offentligt organ, när

näringsidkaren i sin yrkesmässiga verksamhet tillhandahåller varor eller tjänster mot betalning.

Förseningsersättning ska betalas med fyrahundrafemtio kronor.

5 § Om borgenären har vidtagit någon annan åtgärd än som avses i 2 och 3 §§ i syfte att få gäldenären att betala en förfallen skuld, är gäldenären inte skyldig att ersätta kostnaderna för åtgärden.

Om borgenären har rätt till förseningsersättning enligt 4 a §, är gäldenären skyldig att betala ersättning för sådana åtgärder som avses i 2 och 3 §§ endast till den del den sammanlagda ersättningen för åtgärderna överstiger förseningsersättningen.

Första och andra styckena hindrar inte att gäldenären kan vara skyldig att på annan grund än denna lag ersätta kostnader för mer omfattande förhandlingar för att lösa en tvist om en fordran.

6 § Ett avtalsvillkor som innebär att gäldenärens skyldighet att ersätta kostnader som avses i 1 § första stycket utvidgas utöver vad som följer av denna lag är ogiltigt.

Ett avtalsvillkor som innebär att borgenären inte har rätt till ersättning enligt 4 a § eller 5 § andra stycket är ogiltigt, om det inte finns särskilda skäl för att tillåta villkoret.

Marknadsföringslagen

SFS 2008:486

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- socialförsäkringsbalken,
- tobakslagen (1993:581),
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet,
- lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- lagen (2010:510) om lufttransporter,
- radio- och tv-lagen (2010:696),
- lagen (2010:751) om betaltjänster,
- alkohollagen (2010:1622),
- konsumentkreditlagen (2010:1846),
- lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt,
- lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
- lagen (2013:1054) om marknadsföring av modersmjölkserättning och tillskottsnäring,

- lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar,
- lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden,
- lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter,
- lagen (2016:415) om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner,
- lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel,
- lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare,
- paketreselagen (2018:1217),
- lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution, och
- spellagen (2018:1138).

Lagens tillämpningsområde

2 § Lagen tillämpas

1. då näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet,
2. på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696),
3. då Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen, och
4. då behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Bestämmelserna om garantier i 22 § tillämpas inte i fråga om en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare som är etablerad i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Detsamma gäller 4 § tredje stycket och 7 § när en näringsidkare, som är etablerad i en annan stat än Sverige inom EES, riktar marknadsföring mot en annan näringsidkare.

Definitioner

3 § I denna lag avses med

affärsbeslut: ett beslut som fattas av en konsument eller en näringsidkare om huruvida, hur och under vilka förutsättningar en produkt ska köpas, om hela eller delar av köpesumman ska betalas, om produkten ska behållas eller överlåtas, eller om en avtalsenlig rättighet i samband med produkten ska utnyttjas, oavsett om konsumenten eller näringsidkaren beslutar att handla eller att avstå från att handla,

elektronisk post: ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,

god marknadsföringssed: god affärssed eller andra vedertagna normer som syftar till att skydda konsumenter och näringsidkare vid marknadsföring av produkter,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

marknadsföring: reklam och andra åtgärder i näringsverksamhet som är ägnade att främja avsättningen av och tillgången till produkter inbegripet en näringsidkares handlande, underlåtenhet eller någon annan åtgärd eller beteende i övrigt före, under eller efter försäljning eller leverans av produkter till konsumenter eller näringsidkare,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

produkter: varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter.

Otillbörlig marknadsföring

Direktivbilagan

4 § Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 ska gälla som lag i Sverige.

Regeringen tillkännager den aktuella bilagan i Svensk författningssamling.

Vid en prövning enligt någon av bestämmelserna i bilaga I till direktivet ska denna lag tillämpas.

Bestämmelserna i punkterna 1-31 i bilaga I till direktivet ska tillämpas även om marknadsföringen riktas till näringsidkare.

Bestämmelsen i punkt 14 i bilaga I till direktivet ska tillämpas på åtgärder som skett i strid med denna punkt om inte åtgärden omfattas av lotterilagen (1994:100).

God marknadsföringssed

5 § Marknadsföring ska stämma överens med god marknadsföringssed.

6 § Marknadsföring som strider mot god marknadsföringssed enligt 5 § är att anse som otillbörlig om den i märkbar mån påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

Aggressiv marknadsföring

7 § En näringsidkare får inte använda sig av aggressiv marknadsföring.

Marknadsföringen är att anse som aggressiv om den innefattar trakasserier, tvång, fysiskt våld, hot eller annat aggressivt påtryckningsmedel.

Aggressiv marknadsföring är att anse som otillbörlig om den i märkbar mån påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

Sådan aggressiv marknadsföring som anges i punkterna 24-31 i bilaga I till direktiv 2005/29/EG är alltid att anse som otillbörlig.

7 a § Vid bedömningen av om marknadsföringen är aggressiv ska dess art samt tidpunkten, varaktigheten och platsen för marknadsföringen särskilt beaktas. Det ska också särskilt beaktas om näringsidkaren

1. använder ett hotfullt eller kränkande språk eller beteende,
2. utnyttjar ett speciellt missöde eller omständigheter, som näringsidkaren känner till och som är av sådan vikt att de försämrar konsumentens omdöme, för att påverka konsumentens beslut i fråga om produkten,
3. använder betungande eller oproportionerliga hinder som inte följer av avtalet när en konsument vill utöva sina rät-

tigheter enligt avtalet, inbegripet rätten att häva ett avtal eller att byta till en annan produkt eller en annan näringsidkare, eller

4. uppger sig komma att vidta åtgärder som inte lagligen kan genomföras.

Vilseledande marknadsföring

8 § Marknadsföring som är vilseledande enligt någon av bestämmelserna i 9, 10 eller 12-17 §§ är att anse som otillbörlig om den påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

Sådan vilseledande marknadsföring som anges i punkterna 1-23 i bilaga I till direktiv 2005/29/EG är alltid att anse som otillbörlig.

Reklamidentifiering

9 § All marknadsföring ska utformas och presenteras så att det tydligt framgår att det är fråga om marknadsföring.

Det ska också tydligt framgå vem som svarar för marknadsföringen. Detta gäller dock inte framställningar vars enda syfte är att skapa uppmärksamhet inför uppföljande framställningar.

Förbud mot vilseledande marknadsföring

10 § En näringsidkare får vid marknadsföringen inte använda sig av felaktiga påståenden eller andra framställningar som är vilseledande i fråga om näringsidkarens egen eller någon annans näringsverksamhet.

Första stycket gäller särskilt framställningar som rör

1. produktens förekomst, art, mängd, kvalitet och andra utmärkande egenskaper,
2. produktens ursprung, användning och risker såsom inverkan på hälsa och miljö,
3. kundservice, reklamationshantering samt metod och datum för tillverkning eller tillhandahållande,
4. produktens pris, grunderna för prisberäkningen, särskilda prisdeltagare och betalningsvillkoren,
5. näringsidkarens egna eller andra näringsidkares kvalifikationer, ställning på marknaden, åtaganden, varumärken, varunamn, kännetecken och andra rättigheter,

6. belöningar och utmärkelser som har tilldelats näringsidkaren,
7. leveransvillkor för produkten,
8. behovet av service, reservdelar, byte eller reparation,
9. näringsidkarens åtagande att följa uppförandekoder, och
10. konsumentens rättigheter enligt lag eller annan författning.

En näringsidkare får inte heller utelämna väsentlig information i marknadsföringen av sin egen eller någon annans näringsverksamhet. Med vilseledande utelämnande avses även sådana fall när den väsentliga informationen ges på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller annat olämpligt sätt.

Begränsningar i kommunikationsmediet m.m.

11 § Vid bedömningen av om en framställning är vilseledande enligt 10 § tredje stycket, får beaktas det använda kommunikationsmediets begränsningar i tid och utrymme samt de åtgärder som näringsidkaren har vidtagit för att på något annat sätt lämna informationen.

Köperbudanden

12 § Marknadsföringen är vilseledande om näringsidkaren i en framställning erbjuder konsumenter en bestämd produkt med en prisangivelse utan att följande väsentliga information framgår:

1. produktens utmärkande egenskaper i den omfattning som är lämplig för mediet och produkten,
2. pris och jämförpris angivet på det sätt som framgår av 7-10 §§ prisinformationslagen (2004:347),
3. näringsidkarens identitet och geografiska adress,
4. villkor för betalning, leverans, fullgörande och hantering av reklamationer om dessa avviker från vad som är normalt för branschen eller produkten i fråga,
5. information om ångerrätt eller rätt att häva ett köp som ska lämnas till konsumenten enligt lag.

Marknadsföringen är också vilseledande om näringsidkaren i en framställning erbjuder konsumenter flera bestämda produkter med en uppgift om ett gemensamt pris, utan att erbjudandet innehåller väsentlig information enligt punkterna 1-5 i första stycket.

Vilseledande förpackningsstorlekar

13 § En näringsidkare får vid marknadsföringen inte använda förpackningar som genom sin storlek eller yttre utformning i övrigt är vilseledande i fråga om produktens mängd, storlek eller form.

Vilseledande efterbildningar

14 § En näringsidkare får vid marknadsföringen inte använda efterbildningar som är vilseledande genom att de lätt kan förväxlas med någon annan näringsidkares kända och särpräglade produkter. Detta gäller dock inte efterbildningar vilkas utformning huvudsakligen tjänar till att göra produkten funktionell.

Konkursutförsäljningar

15 § En näringsidkare får vid marknadsföringen använda uttrycket ”konkurs”, ensamt eller i förening med något annat uttryck, bara om produkterna bjuds ut av konkursboet eller för dess räkning.

Utförsäljningar

16 § En näringsidkare får vid marknadsföring av produkter använda uttrycken ”slutförsäljning”, ”utförsäljning” eller något annat uttryck med motsvarande innebörd bara om

1. det är fråga om en slutförsäljning av näringsidkarens hela varulager eller en klart avgränsad del av det,
2. försäljningen sker under en begränsad tid, och
3. priserna är väsentligt lägre än näringsidkarens normala priser för motsvarande produkter.

Realisationer

17 § En näringsidkare får vid marknadsföring av produkter använda uttrycket ”realisation” eller något annat uttryck med motsvarande innebörd bara om

1. försäljningen avser produkter som ingår i näringsidkarens ordinarie sortiment,
2. försäljningen sker under en begränsad tid, och
3. priserna är väsentligt lägre än näringsidkarens normala priser för motsvarande produkter.

Jämförande reklam

18 § En näringsidkare får i sin reklam direkt eller indirekt peka ut en annan näringsidkare eller dennes produkter bara om jämförelsen

1. inte är vilseledande,
2. avser produkter som svarar mot samma behov eller är avsedda för samma ändamål,
3. på ett objektivt sätt avser väsentliga, relevanta, kontrollerbara och utmärkande egenskaper hos produkterna,
4. inte medför förväxling mellan näringsidkaren och en annan näringsidkare eller mellan deras produkter, varumärken, firmor eller andra kännetecken,
5. inte misskrediterar eller är nedsättande för en annan näringsidkares verksamhet, förhållanden, produkter, varumärken, firma eller andra kännetecken,
6. i fråga om varor med ursprungsbezeichnung alltid avser varor med samma beteckning,
7. inte drar otillbörlig fördel av en annan näringsidkares renommé som är förknippat med näringsidkarens varumärke, firma eller andra kännetecken eller varans ursprungsbezeichnung, och
8. inte framställer en produkt som en imitation eller kopia av en produkt som har ett skyddat varumärke eller firma.

Obeställd reklam

19 § En näringsidkare får vid marknadsföring till en fysisk person använda elektronisk post, telefax eller sådana uppringningsautomater eller andra liknande automatiska system för individuell kommunikation som inte betjänas av någon enskild, bara om den fysiska personen har samtyckt till det på förhand.

Har näringsidkaren fått den fysiska personens uppgifter om elektronisk adress för elektronisk post i samband med försäljning av en produkt till personen, gäller inte kravet på samtycke enligt första stycket om,

1. den fysiska personen inte motsatt sig att uppgiften om elektronisk adress används i marknadsföringssyfte med användande av elektronisk post,
2. marknadsföringen avser näringsidkarens egna, likartade produkter och
3. den fysiska personen klart och tydligt ges möjlighet att kostnadsfritt och enkelt motsätta sig att uppgiften

används i marknadsföringssyfte när den samlas in och vid varje följande marknadsföringsmeddelande.

20 § Vid marknadsföring med elektronisk post ska meddelandet alltid innehålla en giltig adress till vilken mottagaren kan sända en begäran om att marknadsföringen ska upphöra. Detta gäller även vid marknadsföring till en juridisk person.

20 a § Vid marknadsföring av informationssamhällets tjänster med elektronisk post får mottagaren inte uppmanas att besöka webbplatser vars marknadsföring strider mot 9 § eller 10 § tredje stycket.

21 § En näringsidkare får använda andra metoder för individuell kommunikation på distans än sådana som avses i 19 §, om inte den fysiska personen tydligt motsatt sig att metoden används.

Information om garantier

22 § En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska vid försäljningen lämna köparen tydlig information om utfästelsens innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att köparen ska kunna göra den gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.

Utfästelsen och informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

Information innan ett konsumentavtal ingås

22 a § Vid andra avtal än distansavtal och avtal utanför affärslokaler enligt 1 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler ska näringsidkaren innan avtalet ingås ge konsumenten klar och begriplig information om

1. sitt namn och telefonnummer samt sin gatuadress och e-postadress,
2. produktens huvudsakliga egenskaper i den omfattning som är lämplig med hänsyn till produkten och till hur informationen ges,

3. produktens pris, inbegripet skatter och avgifter, eller, om priset inte kan anges i förväg, hur priset beräknas,
4. kostnader för leverans eller porto och andra tillkommande kostnader,
5. villkoren för betalning samt för leverans eller fullgörande på något annat sätt och tidpunkt för leverans eller fullgörande,
6. den rätt som konsumenten har att reklamera enligt lag och hur reklamation kan göras,
7. garantier eller liknande utfästelser samt den assistans och service som gäller efter försäljningen,
8. avtalets löptid,
9. villkoren för att säga upp avtalet, om det gäller tills vidare eller förnyas automatiskt, och
10. funktionen hos digitalt innehåll, inbegripet tekniska skyddsåtgärder, och vilken maskin- och programvara som krävs för att använda det digitala innehållet.

Informationsskyldigheten enligt första stycket gäller inte, om informationen framgår av sammanhanget. Informationsskyldigheten gäller inte heller i fråga om

1. vardagliga avtal som fullgörs omedelbart,
2. andra avtal om fast egendom än sådana som avser uthyrning av fast egendom, eller
3. avtal som anges i 2 kap. 1 § andra stycket 1, 2 och 6-8 samt fjärde stycket och i 3 kap. lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Förbud och ålägganden

Förbud mot viss marknadsföring

23 § En näringsidkare vars marknadsföring är otillbörlig får förbjudas att fortsätta med denna eller med någon annan liknande åtgärd.

Ett förbud enligt första stycket får meddelas också

1. en anställd hos näringsidkaren,
2. någon annan som handlar på näringsidkarens vägnar, och
3. var och en som i övrigt väsentligt har bidragit till marknadsföringen.

Åläggande att lämna information

24 § En näringsidkare som vid sin marknadsföring låter bli att lämna väsentlig information får åläggas att lämna sådan information.

Ett sådant åläggande får meddelas också

1. en anställd hos näringsidkaren, och
2. någon annan som handlar på näringsidkarens vägnar.

Ett åläggande enligt första stycket får innehålla en skyldighet att lämna informationen

1. i annonser eller andra framställningar som näringsidkaren använder vid marknadsföringen,
2. genom märkning på varan eller i någon annan form på säljstället, eller
3. i viss form till konsumenter som begär det.

Åläggande att tillhandahålla tekniska hjälpmedel

25 § En tjänsteleverantör enligt lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster som i strid med 10 § i den lagen låter bli att tillhandahålla sådana tekniska hjälpmedel som avses där får åläggas att tillhandahålla hjälpmedlen.

Vite

26 § Ett förbud enligt 23 § och ett åläggande enligt 24 eller 25 § ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Interimistiska beslut

27 § Rätten får meddela förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 § att gälla tills vidare om

1. käranden visar sannolika skäl för sin talan, och
2. det skäligen kan befaras att svaranden genom att vidta eller låta bli att vidta en viss handling minskar betydelsen av ett förbud eller åläggande.

I fråga om beslut enligt första stycket tillämpas 15 kap. 5 § andra-fjärde styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Beslutet får verkställas genast.

Förelägganden

28 § I fall som inte är av större vikt får Konsumentombudsmanen meddela föreläggande om

1. förbud som avses i 23 § (förbuds föreläggande),
2. åläggande som avses i 24 § (informations föreläggande),
eller
3. åläggande som avses i 25 §.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett föreläggande ska gälla omedelbart.

Marknadsstörningsavgift

Förutsättningar för avgift

29 § En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift) om näringsidkaren, eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 §,
- 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12-17 §§,
- 18 §,
- 20 §, eller
- någon av bestämmelserna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG.

Detsamma gäller om en näringsidkare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i

- 64 kap. 46 § socialförsäkringsbalken,
- 14 § första stycket 2 eller 3 eller 14 a § första stycket 2 eller 3 tobakslagen (1993:581),
- 7 kap. 3 § alkohollagen (2010:1622),
- 8 kap. 7 § första stycket, 8, 9 eller 14 § första eller andra stycket samt 15 kap. 4 § radio- och tv-lagen (2010:696),
- 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller 8 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet när det gäller ett erbjudande som inte är riktat bara till andra än konsumenter,
- 11 § första stycket 2 eller 12 § lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

29 a § Vid prövningen av om marknadsstörningsavgift ska åläggas ska det beaktas hur allvarlig överträdelsen är. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art, varaktighet, omfattning och spridning.

30 § En marknadsstörningsavgift får inte åläggas någon för en överträdelse av ett förbud eller en underlåtelse att följa ett åläggande som har meddelats vid vite enligt denna lag.

Avgiftens storlek

31 § Marknadsstörningsavgiften ska fastställas till lägst tio tusen kronor och högst tio miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens årsomsättning.

Årsomsättningen ska avse omsättningen närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under näringsidkarens första verksamhetsår eller om uppgifter om årsomsättning annars saknas eller är bristfälliga, får årsomsättningen uppskattas.

Riktas talan mot flera näringsidkare ska avgiften fastställas särskilt för var och en av dem.

32 § När marknadsstörningsavgiften fastställs ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått.

Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl för det.

Betalning av avgiften

33 § Marknadsstörningsavgift ska betalas till Kammarkollegiet inom trettio dagar efter det att domen har vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i domen.

Om avgiften inte betalas inom den tid som anges i första stycket ska Kammarkollegiet lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Preskription

34 § En marknadsstörningsavgift får dömas ut bara om stämningensansökan har delgetts den som anspråket riktar sig mot inom fem år från det att överträdelsen upphörde.

35 § En marknadsstörningsavgift faller bort om domen inte har kunnat verkställas inom fem år från det att den vann laga kraft.

Kvarstad

36 § För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får domstolen besluta om kvarstad. I ett sådant fall gäller bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken om kvarstad för fordran.

Skadestånd

37 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 23, 24 eller 25 §, eller mot 7 §, eller mot 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12-17 §§, eller mot någon av bestämmelserna i 18-22 a §§, eller mot någon av punkterna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG, ska ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare.

När ersättningen till näringsidkare bestäms får hänsyn tas även till omständigheter av annan än ekonomisk art.

38 § Rätten till skadestånd faller bort om talan inte väcks inom fem år från det att skadan uppkom.

Utplånande

Utplånande m.m. av vilseledande framställningar

39 § Vid överträdelse av ett vitesförbud enligt 23 §, eller av 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12-17 §§, eller av 18 §, eller av någon av punkterna 1-23 i bilaga I till direktiv 2005/29/EG, får rätten efter vad som är skäligt besluta att en vilseledande framställning som finns på en vara, förpackning, trycksak, affärshandling eller liknande ska utplånas eller ändras så att den inte längre är vilseledande. Om detta syfte inte kan uppnås på något annat sätt får rätten besluta att egendomen ska förstöras.

Säkerhetsåtgärder

40 § Om käranden visar sannolika skäl för bifall till ett yrkande enligt 39 § och det skäligen kan befaras att svaranden genom att vidta eller att låta bli att vidta en viss handling minskar betydelsen av ett beslut om utplånande, får rätten besluta om lämplig åtgärd att gälla tills vidare. I fråga om en sådan åtgärd gäller 15

kap. 3 § andra stycket, 5 § andra-fjärde styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Beslutet får verkställas genast.

Framställs ett yrkande enligt 39 § i ett mål om utdömande av vite som har förelagts med stöd av denna lag gäller i stället för bestämmelserna i första stycket att egendomen får tas i beslag. I sådant fall tillämpas föreskrifterna i 27 kap. rättegångsbalken om beslag i brottmål. Beslutet får verkställas genast.

41 § Beslut att utplåna vilseledande framställningar enligt 39 § och beslut om säkerhetsåtgärd enligt 40 § meddelas på yrkande av part av den domstol där en rättegång om förbud enligt 23 §, marknadsstörningsavgift enligt 29 § eller skadestånd enligt 37 § pågår.

Beslut att utplåna framställningar på grund av överträdelse av ett vitesförbud enligt 23 och 26 §§ får meddelas på yrkande av part av den domstol där en rättegång om utdömande av vitet pågår.

Upplysningsskyldighet m.m.

42 § På uppmaning av Konsumentombudsmannen ska

1. var och en yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag,
2. en näringsidkare tillhandahålla de handlingar, varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § kan antas komma i fråga.

43 § Den som har meddelats ett förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § är skyldig att på uppmaning av Konsumentombudsmannen tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

44 § Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 42 § 2 eller 43 § får Konsumentombudsmannen uppmana näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

45 § Om en uppmaning enligt 42, 43 eller 44 § inte följs får Konsumentombudsmannen förelägga den som berörs att fullgöra sin skyldighet vid vite.

46 § Konsumentombudsmannen får lämna ersättning för sådana varuprover och liknande som avses i 42 och 43 §§ om det finns särskilda skäl för det.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en näringsidkare att ersätta Konsumentombudsmannens kostnader för provtagning och undersökning av prov i fall som avses i 43 §.

Var och av vem talan får väckas

Behörig domstol

46 a § Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
4. kvarstad enligt 36 §,
5. skadestånd enligt 37 §,
6. utdömande av vite enligt 49 §, och
7. oriktig eller vilseledande ursprungs-beteckning enligt 66 §.

Förbud och ålägganden

47 § En talan om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § får väckas av

1. Konsumentombudsmannen,
2. en näringsidkare som berörs av marknadsföringen, eller
3. en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare.

Marknadsstörningsavgift

48 § En talan om marknadsstörningsavgift enligt 29 § väcks av Konsumentombudsmannen.

Om Konsumentombudsmannen i ett visst fall beslutar att inte föra talan om marknadsstörningsavgift, får en enskild näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av näringsidkare väcka en sådan talan.

Utdömande av vite

49 § En talan om utdömande av vite får väckas av den som har begärt vitesföreläggandet och av Konsumentombudsmannen.

50 § Upphävd.

Överklagande av vissa beslut

51 § Konsumentombudsmannens beslut enligt 28 § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannens beslut enligt 42-44 §§ samt om vitesföreläggande efter en sådan uppmaning får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av nämnda paragraf.

52 § Beslut under rättegången i frågor som avses i 27 § och 40 § första stycket får överklagas särskilt. Besluten ska vid handläggningen i Patent- och marknadsöverdomstolen anses röra en åtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken.

Rättskraft

53 § En dom eller ett beslut om föreläggande där frågan om förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 § har prövats, hindrar att sådana frågor prövas på nytt med anledning av marknadsföringen. En dom eller ett beslut hindrar dock inte att samma fråga prövas på nytt när ändrade förhållanden föranleder det.

54–58 §§ Upphävda.

Rättegångsbestämmelser

Handläggningen i domstolen

59 § Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas på mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § och mål om marknadsstörningsavgift enligt 29 §.

I mål om skadestånd enligt 37 § tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken är tillåten.

60 § Upphävd.

61 § Om en talan enligt denna lag har väckts av någon annan än Konsumentombudsmannen ska rätten underrätta ombudsmannen om rättegången.

62 § Upphävd.

Intervention

63 § I mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § har den som har talerätt enligt 47 § andra stycket rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

Rättegångskostnader

64 § I mål enligt denna lag gäller i fråga om rättegångskostnader 18 kap. rättegångsbalken. Bestämmelsen i 18 kap. 16 § rättegångsbalken ska dock inte tillämpas i mål om förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 §. I sådana mål får rätten bestämma att var och en av parterna ska svara för sina rättegångskostnader.

I ärenden enligt 51 § första stycket tillämpas i fråga om rättegångskostnader 31 kap. rättegångsbalken.

Utevaro

65 § För Konsumentombudsmannen som part i mål och ärenden enligt denna lag gäller, i fråga om föreläggande för part och parts utevaro, vad som i rättegångsbalken är föreskrivet för åklagare.

Övriga bestämmelser

66 § Regeringen får med avseende på en främmande stat bestämma att följande ska gälla.

I fråga om en vara som är försedd med en oriktig eller vilseledande ursprungsbeteckning, genom vilken varan direkt eller indirekt anges vara frambragd eller tillverkad i den främmande staten eller i en region eller ort i den främmande staten, får åtgärd enligt 39 § beslutas även i andra fall än som avses där. Detta gäller dock inte om beteckningen enligt handelsbruk endast tjänar till att märka ut varans art eller om den åtföljs av en uppgift som tydligt anger att varan inte har frambragts eller tillverkats i den angivna staten eller på den angivna orten.

En talan om en åtgärd enligt andra stycket väcks av Konsumentombudsmannen eller, om denne har beslutat att inte väcka talan, av någon som driver rörelse med varor av samma slag som den vara som talan avser.

Svarta listan

SFS 2008:487

Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder

Affärsmetoder som under alla omständigheter är otillbörliga

Vilseledande affärsmetoder

1. Påstå att näringsidkaren har undertecknat en uppförandekod när så inte är fallet.
2. Uppvisa en förtroendemärkning, kvalitetsmärkning eller motsvarande utan att ha erhållit det nödvändiga tillståndet.
3. Påstå att en uppförandekod rekommenderas av ett offentligt eller annat organ när så inte är fallet.
4. Påstå att en näringsidkare (inklusive dennes affärsmetoder) eller en produkt har godkänts, rekommenderats eller sanktionerats av ett offentligt eller privat organ när så inte är fallet eller påstå detta utan att villkoren för godkännandet, rekommendationen eller sanktoneringen iakttas.
5. Erbjudna produkter till ett angivet pris utan att näringsidkaren uppger att han har rimliga skäl att tro att han inte kommer att kunna leverera, själv eller med hjälp av underleverantör, dessa eller likvärdiga produkter till det angivna priset inom en tid och i sådan mängd som är rimligt med beaktande av produkten, omfattningen av reklamen för produkten och det pris som erbjudits (otillbörligt lockerbjudande).
6. Erbjudna produkter till ett angivet pris och sedan
 - a) vägra att visa konsumenten produkten ifråga, eller
 - b) vägra att ta emot en beställning eller leverera produkten inom rimlig tid, eller
 - c) förevisa ett defekt exemplar av den, i avsikt att i stället försöka sälja en annan produkt (en typ av otillbörligt lockerbjudande).
7. Oriktigt ange att en produkt kommer att vara tillgänglig enbart under mycket begränsad tid, eller att den kommer att vara tillgänglig enbart på särskilda villkor under en mycket begränsad tid, för att få konsumenten att fatta ett omedelbart beslut utan att ha tillräcklig tid eller möjlighet att fatta ett välgrundat beslut.

8. Åta sig att ge service efter försäljningen till kunder med vilka näringsidkaren före köpet har kommunicerat på ett språk som inte är ett officiellt språk i den medlemsstat där näringsidkaren är lokaliserad och sedan ge sådan service enbart på ett annat språk utan att tydligt informera konsumenten om detta innan denne förbinder sig att köpa produkten.
9. Ange eller på annat sätt skapa intryck av att det är lagligt att sälja en produkt när så inte är fallet.
10. Framställa konsumenters lagliga rättigheter som utmärkande för näringsidkarens erbjudande.
11. Använda material från medierna för att göra reklam för en produkt om näringsidkaren själv har betalat för materialet och detta inte framgår av reklamen eller av bilder eller ljud som tydligt kan identifieras av konsumenten (annons i redaktionell form). Detta skall inte påverka tillämpningen av rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG.
12. Göra ett i sak oriktigt påstående om arten och omfattningen av den risk konsumenten utsätter sig själv eller sin familj för om han eller hon inte köper produkten.
13. Försöka att sälja en produkt som liknar en annan produkt, som görs av en särskild tillverkare, på ett sätt som avsiktligen förespeglar konsumenten att produkten är gjord av samma tillverkare, trots att så inte är fallet.
14. Inrätta, driva eller göra reklam för pyramidspel där konsumenten lockas att delta på grund av möjligheten att få ersättning och denna främst grundas på att andra konsumenter värvas till spelet, snarare än på försäljning eller konsumtion av en produkt.
15. Oriktigt påstå att näringsidkaren står i begrepp att upphöra med sin verksamhet eller flytta till nya lokaler.
16. Påstå att produkter kan underlätta vinst i hasardspel.
17. Oriktigt påstå att en produkt förmår bota sjukdomar, funktionsrubbnings eller missbildningar.
18. Förmedla i sak oriktig information om marknadsvillkor eller möjligheten att finna produkten i avsikt att förmå

- konsumenten att förvärva produkten på mindre fördelaktiga villkor än de marknaden normalt kan erbjuda.
19. Som affärsmetod påstå sig anordna tävlingar eller säljfrämjande åtgärder med priser utan att dela ut de priser som beskrivs eller någon skälig motsvarighet till dessa.
 20. Beskriva en produkt som ”gratis”, ”kostnadsfri”, ”utan avgift” eller liknande om konsumenten måste betala annat än den oundvikliga kostnaden för att svara på affärsmetoden och hämta eller betala för leverans av produkten.
 21. I marknadsföringsmaterialet inkludera en faktura eller liknande betalningshandling som ger konsumenten intryck av han redan har beställt den marknadsförda produkten när så inte är fallet.
 22. Oriktigt påstå eller skapa intryck av att näringsidkaren inte agerar i syften som hänför sig till dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, yrkeskår eller yrkesområde, eller felaktigt uppträda som konsument.
 23. Oriktigt skapa intryck av att produktservice efter försäljning är tillgänglig i en annan medlemsstat än den där produkten säljs.

Aggressiva affärsmetoder

24. Ge intryck av att konsumenten inte kan lämna platsen innan ett avtal har utarbetats.
25. Göra personliga besök i konsumentens hem och ignorera dennes anmodan om att lämna hans hem eller inte komma tillbaka, utom under de omständigheter och i den utsträckning som enligt nationell lagstiftning är motiverat för att få en avtalsmässig skyldighet fullgjord.
26. Ta upprepade och oönskade kontakter per telefon, fax, e-post eller annat medium utom under de förhållanden och i den utsträckning som enligt nationell lagstiftning är motiverat för att få en avtalsmässig skyldighet fullgjord. Detta skall inte påverka tillämpningen av artikel 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal och Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003,

och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation.

27. Kräva att en konsument, som gör anspråk på ersättning från en försäkring, lägger fram dokument som inte rimligen kan anses relevanta för huruvida anspråket är giltigt, eller systematiskt underlåta att svara på relevant korrespondens i ärendet, om detta sker i syfte att förmå konsumenten att avstå från att utöva sina avtalsenliga rättigheter.
28. Att i en annons direkt uppmana barn att köpa eller att övertala sina föräldrar eller andra vuxna att köpa de utannonserade produkterna åt dem. Denna bestämmelse påverkar inte tillämpningen av artikel 16 i direktiv 89/552/EEG om sändningsverksamhet för television.
29. Kräva omedelbar eller uppskjuten betalning för eller återsändande eller förvaring av produkter som näringsidkaren tillhandahållit men som konsumenten inte beställt (leverans utan föregående beställning) utom om produkten är en sådan ersättning som tillhandahållits i överensstämmelse med artikel 7.3 i direktiv 97/7/EG.
30. Uttryckligen informera konsumenten om att näringsidkarens arbete eller försörjning står på spel om konsumenten inte köper produkten eller tjänsten.
31. Oriktigt skapa intryck av att konsumenten redan har vunnit eller kommer att vinna ett pris eller annan motsvarande förmån, eventuellt efter att först ha utfört en särskild handling,
 - när det i själva verket inte finns något pris eller någon annan motsvarande förmån, eller
 - när möjligheten att göra anspråk på priset eller en annan motsvarande förmån är beroende av att konsumenten betalar pengar eller ådrar sig en kostnad.

Montrealkonventionen

Konvention om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter

Utdrag

Artikel 17: Passagerares dödsfall eller skada - Skada på bagage

1. Transportören ansvarar för dödsfall eller kroppsskada som tillfogats passagerare under förutsättning att den skadebringande händelsen inträffat ombord på luftfartyget eller vid ombordstigningen eller avstigningen.
2. Transportören ansvarar om incheckat bagage förstörts, förlorats eller skadats under förutsättning att den skadebringande händelsen inträffat ombord på luftfartyget eller under den tid då bagaget var i transportörens vård. Transportören ansvarar dock inte i den mån skadan orsakas av bagagets egenskaper eller av en inneboende defekt eller svaghet hos det. När det gäller handbagage, inbegripet personliga tillhörigheter, ansvarar transportören för skador, om transportören eller dennes anställda eller uppdragstagare har orsakat skadan genom fel eller försummelse.
3. Om transportören erkänner att incheckat bagage har förlorats eller om det incheckade bagaget inte har kommit fram inom tjugo dagar efter den dag då det skulle ha anlänt, har passageraren rätt att göra sina rättigheter enligt transportavtalet gällande mot transportören.
4. Om inget annat anges, avses i denna konvention med "bagage" både incheckat bagage och handbagage.

Artikel 18: Skada på gods

1. Transportören ansvarar om gods förstörts, förlorats eller skadats under förutsättning att den skadebringande händelsen inträffat under lufttransporten.
2. Transportören ansvarar dock inte i den mån skadan enligt vad transportören visar orsakats av:
 - a) godsets egenskaper eller av en inneboende defekt eller svaghet hos det;
 - b) bristfällig förpackning av godset som har utförts av någon annan än transportören eller transportörens anställda eller uppdragstagare;

- c) krigshandling eller väpnad konflikt; eller
 - d) myndighetsutövning i samband med att godset förs in i eller ut ur en stat eller transiteras.
3. Med ”lufttransport” i första stycket avses den tid under vilken godset är i transportörens vård.
 4. Lufttransporten omfattar dock inte sådana transporter till lands, till sjöss eller på en inre vattenväg som sker utanför en flygplats. När en sådan transport utförs för lastning, avlämnande eller omlastning på grund av transportavtalet, skall dock varje skada anses ha uppkommit till följd av en händelse under lufttransporten, om inte annat visas. Om transportören utan avsändarens samtycke ersätter hela eller delar av en transport som enligt avtalet mellan parterna skall ske i form av en lufttransport med ett annat transportslag, skall lufttransporten anses omfatta även denna del av transporten.

Artikel 19: Försening

Transportören ansvarar för skador till följd av försening vid lufttransporter av passagerare, bagage och gods. Transportören ansvarar dock inte för sådana skador om transportören visar att denne och dennes anställda eller uppdragstagare har vidtagit alla de åtgärder som rimligen kan begäras för att undvika skadorna eller att det var omöjligt att vidta sådana åtgärder.

Artikel 20: Jämkning

Om transportören visar att en skada orsakats helt eller delvis av vårdslöshet eller underlåtenhet eller annan oriktig handling av den som begär ersättning eller av någon från vilken den som begär ersättning härleder sin rätt, skall transportören helt eller delvis vara befriad från skadeståndsansvar gentemot den som begär ersättning i den utsträckning som vårdslösheten eller underlåtenheten helt eller delvis orsakat skadan. Om en passagerare har dödats eller skadats och om någon annan än passageraren begär ersättning med anledning därav, skall transportören också vara helt eller delvis befriad från skadeståndsansvar om passageraren själv orsakat eller medverkat till skadan genom vårdslöshet eller underlåtenhet eller annan oriktig handling. Denna artikel gäller alla bestämmelser om skadeståndsansvar i denna konvention, även artikel 21.1.

Artikel 21: Ersättning för passagerares dödsfall eller skada

1. För sådana skador som avses i artikel 17.1 och som inte överstiger 113100 särskilda dragningsrätter för varje enskild passagerare kan transportören varken undgå eller begränsa sitt skadeståndsansvar.
2. För sådana skador som avses i artikel 17.1 är transportörens skadeståndsansvar begränsat till 113100 särskilda dragningsrätter för varje enskild passagerare om transportören visar:
 - a) att skadan inte vållats av transportörens eller dennes anställdas eller uppdragstagares vårdslöshet eller annan oriktig handling eller underlåtenhet; eller
 - b) att skadan uteslutande orsakats av tredje mans vårdslöshet eller annan oriktig handling eller underlåtenhet.

Artikel 22: Ansvarsbegränsning beträffande försening, bagage och gods

1. För skador på grund av försening enligt artikel 19 vid transport av passagerare är transportörens skadeståndsansvar begränsat till 4694 särskilda dragningsrätter för varje passagerare.
2. Vid transport av bagage är transportörens skadeståndsansvar om bagaget förstörts, förlorats, skadats eller försenats begränsat till 1131 särskilda dragningsrätter för varje enskild passagerare, om inte passageraren, när det incheckade bagaget överlämnades till transportören, gjorde en särskild förklaring om det intresse som är knutet till att bagaget avlämnas på destinationsorten och betalade tilläggsavgift om en sådan begärdes. I sådant fall gäller det då uppgivna beloppet som gräns för transportörens skadeståndsansvar, om inte transportören kan visa att detta belopp är högre än värdet av passagerarens faktiska intresse av att bagaget avlämnas på destinationsorten.
3. Vid transport av gods är transportörens ansvar för skada om godset förstörts, förlorats, skadats eller försenats begränsat till 19 särskilda dragningsrätter per kilogram, om inte avsändaren, när godset överlämnades till transportören, gjorde en särskild förklaring om det intresse som är knutet till att godset avlämnas på destinations-

orten och betalade tilläggsavgift om en sådan begärdes. I sådant fall gäller det då uppgivna beloppet som gräns för transportörens skadeståndsansvar, om inte transportören kan visa att detta belopp är högre än värdet av avsändarens faktiska intresse av att godset avlämnas på destinationsorten.

4. Om endast en del av godset eller endast ett föremål i detta förstörs, förloras, skadas eller försenas, skall endast vikten av denna godsenshet utgöra grund för beräkning av gränsen för transportörens skadeståndsansvar. Om värdet av andra godsensheter, som omfattas av samma flygfraktsedel, godskvitto eller registrering på annat sätt i enlighet med artikel 2.4, påverkas av förstörelsen, förlusten, skadan eller förseningen, skall den sammanlagda vikten på dessa godsensheter medräknas när gränsen för transportörens skadeståndsansvar skall bestämmas.
5. Bestämmelserna i punkt 1 och 2 gäller inte om det visas att transportören eller dennes anställda eller uppdragstagare genom en handling eller underlåtenhet orsakat skadan i avsikt att skada eller av grov oaktsamhet och med vetskap om att en skada troligen skulle bli följd. Detta gäller dock i fråga om transportörens anställda och uppdragstagare endast om det visas att de handlat under utövande av tjänsten eller uppdraget.
6. De ansvarsgränser som anges i artikel 21 och i denna artikel skall inte hindra domstolen att därutöver i enlighet med nationell lagstiftning helt eller delvis utdöma ersättning för kärandens rättegångskostnader och för andra utgifter som käranden haft till följd av en process, inbegripet upplupen ränta. Detta gäller dock inte om transportören inom sex månader från den skadebringande händelsen eller innan talan väcktes, om detta inträffar senare, skriftligen har erbjudit käranden minst lika mycket i ersättning som det utdömda skadeståndet, ej medräknat rättegångskostnader och andra utgifter till följd av processen.

Artikel 26: Ogiltiga avtalsvillkor

Varje avtalsvillkor som har till syfte att befria transportören från skadeståndsansvar eller att bestämma lägre ansvarsgränser än de som fastställts i denna konvention är ogiltigt, men transportavta-

let som sådant är ändå giltigt och omfattas av bestämmelserna i konventionen.

Artikel 31: Tidsfrist för reklamationer

1. Om inte annat visas, skall incheckat bagage eller gods som mottagaren tar emot utan anmärkning anses vara avlämnat i gott skick och i överensstämmelse med transporthandlingen eller den registrering på annat sätt som avses i artikel 3.2, och artikel 4.2.
2. Den person till vilket bagaget eller godset skall avlämnas skall reklamera eventuella skador hos transportören omgående efter upptäckten, dock senast sju dagar från mottagandet när det gäller bagage och senast fjorton dagar från mottagandet i fråga om gods. Vid förseining skall reklamation ske inom 21 dagar från den dag då bagaget eller godset ställdes till denna persons förfogande.
3. Reklamation skall göras skriftligen och skall ha lämnats eller avsänts inom den ovan angivna tiden.
4. Om någon reklamation inte görs inom den ovan angivna tiden, får talan föras mot transportören endast om denne förfarit svikligt.

Artikel 35: Begränsning av talan

1. Rätten till ersättning är förlorad, om talan inte väckts inom två år från dagen för ankomsten till destinationsorten, beräknad från den dag då luftfartyget skulle ha ankommit eller från den dag då transporten avbröts.
2. Beräkning av denna tid skall ske i enlighet med lagen i den stat där målet prövas.

Artikel 39: Avtalsslutande transportör faktisk transportör

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas när en person (nedan kallad avtalsslutande transportör) i eget namn sluter ett transportavtal som omfattas av denna konvention med en passagerare eller avsändare eller med någon som handlar på en passagerares eller avsändares uppdrag, medan en annan person (nedan kallad faktisk transportör) på uppdrag av den avtalsslutande transportören utför hela eller en del av transporten men med avseende på sin del inte är en successiv transportör i konventionens mening. Ett sådant uppdrag skall anses föreligga, om inget annat visas.

Artikel 40: Respektive transportörs skadeståndsansvar

Om den faktiska transportören utför hela eller en del av en transport som enligt det avtal som avses i artikel 39 omfattas av denna konvention och om inget annat sägs i detta kapitel, skall konventionens regler gälla både för den avtalsslutande transportören i fråga om hela transporten enligt avtalet och för den faktiska transportören i fråga om den del av transporten som denne utför.

Artikel 41: Gemensamt skadeståndsansvar

1. Handling eller underlåtenhet av den faktiska transportören eller dennes anställda eller uppdragstagare under utövande av tjänsten eller uppdraget skall, när det gäller den del av transporten som den faktiska transportören utfört, anses också som den avtalsslutande transportörens handling eller underlåtenhet.
2. Handling eller underlåtenhet av den avtalsslutande transportören eller dennes anställda eller uppdragstagare under utövande av tjänsten eller uppdraget skall, när det gäller den del av transporten som den faktiska transportören utfört, anses också som den faktiska transportörens handling eller underlåtenhet. Dock skall inte någon handling eller underlåtenhet göra den faktiska transportören ansvarig till ett belopp som överskrider de belopp som anges i artiklarna 21–24. Den faktiska transportören är utan sitt eget godkännande inte bunden av någon särskild överenskommelse, genom vilken den avtalsslutande transportören åtar sig förpliktelser utöver bestämmelserna i denna konvention eller avstår från att göra gällande ansvarsfrihetsgrunder enligt konventionen och inte heller av en förklaring enligt artikel 22.

Artikel 42: Reklamationers och anvisningars adressat

En reklamation eller en anvisning som enligt denna konvention skall ställas till den ena transportören gäller också mot den andra, oavsett om den riktats till den avtalsslutande eller den faktiska transportören. En anvisning enligt artikel 12 är dock giltig endast om den ges till den avtalsslutande transportören.

Paketreselagen

SFS 2018:1217

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller för paketresor som näringsidkare säljer eller erbjuder till försäljning och för sammanlänkade researrangemang som näringsidkare genom förmedling eller på annat sätt underlättar uppkomsten av.

Lagen gäller inte för paketresor och researrangemang som

1. varar kortare tid än 24 timmar och som inte innefattar övernattnings,
2. anordnas utan vinstsyfte, tillfälligt och för en avgränsad grupp resenärer, eller
3. köps av en resenär som är näringsidkare med ett avtal om anordnande av affärsresor som grund.

Definitioner

2 § Med resetjänst avses i lagen följande typer av resetjänster:

1. passagerartransport,
2. inkvartering som inte utgör en integrerad del av en passagerartransport och som inte är för bostadsändamål,
3. uthyrning av en bil eller av en motorcykel som kräver körkort med behörigheten A, och
4. en turisttjänst som inte utgör en integrerad del av en resetjänst som avses i 1-3.

3 § Med paketresa avses i lagen en kombination av minst två olika typer av resetjänster som avser samma resa, om

1. resetjänsterna sätts ihop av en näringsidkare innan ett avtal om samtliga resetjänster ingås, eller
2. resetjänsterna i annat fall
 - a) köps från ett enda försäljningsställe, om resetjänsterna har valts innan resenären accepterar betalningsskyldighet,
 - b) säljs, erbjuds eller debiteras till ett gemensamt pris,
 - c) säljs eller marknadsförs som en paketresa eller som en resa med en liknande beteckning,
 - d) sätts ihop efter att det har ingåtts ett avtal som ger resenären rätt att välja bland ett urval av resetjänster, eller

- e) köps från olika näringsidkare genom ett länkat bokningsförfarande på internet, där resenärens namn, betalningsuppgifter och e-postadress förs över från den näringsidkare som det första avtalet ingås med till en eller flera andra näringsidkare och ett avtal ingås med den eller de näringsidkarna inom 24 timmar från det att bokningen av den första resetjänsten bekräftades.

För att en kombination av en resetjänst som avses i 2 § 1-3 och en eller flera resetjänster som avses i 2 § 4 ska vara en paketresa krävs att den eller de senare resetjänsterna utgör en betydande del av värdet på eller på något annat sätt ett väsentligt inslag i kombinationen och att dessa resetjänster köps eller väljs innan fullgörandet av resetjänsten som avses i 2 § 1-3 har inletts.

4 § Med sammanlänkat researrangemang avses i lagen ett arrangemang som innehåller minst två olika typer av resetjänster som, utan att vara en paketresa, avser samma resa där resetjänsterna köps genom separata avtal med en eller flera resetjänstleverantörer, om en näringsidkare

1. genom förmedling eller på annat sätt underlättar resenärens separata val och betalningar av resetjänsterna vid ett enda besök hos eller en enda kontakt med näringsidkarens försäljningsställe, eller
2. på ett riktat sätt förmedlar eller på något annat riktat sätt underlättar ett köp av minst en ytterligare resetjänst från en annan näringsidkare och avtalet om den resetjänsten ingås inom 24 timmar från det att bokningen av den första resetjänsten bekräftades.

För att en resetjänst som avses i 2 § 1-3 och en eller flera resetjänster som avses i 2 § 4 ska vara ett sammanlänkat researrangemang krävs att den eller de senare resetjänsterna utgör en betydande del av värdet på researrangemanget eller på något annat sätt ett väsentligt inslag i det.

5 § I lagen avses med

1. *resenär*: en fysisk person som avser att ingå ett avtal som omfattas av denna lag eller som har rätt att resa till följd av ett sådant avtal,

2. *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,
3. *arrangör*: en näringsidkare som sätter ihop och som själv eller genom en återförsäljare säljer eller erbjuder paketresor eller som överför en resenärs uppgifter till en annan näringsidkare i fall som avses i 3 § första stycket 2 e,
4. *återförsäljare*: en annan näringsidkare än arrangören som säljer eller erbjuder paketresor som satts ihop av en arrangör.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

6 § Avtalsvillkor som i jämförelse med denna lag är till nackdel för resenären är utan verkan mot honom eller henne, om inte något annat föreskrivs i lagen.

2 kap. Paketreseavtalet och information om paketresan

Förhandsinformation

1 § Innan ett paketreseavtal ingås ska arrangören, i den utsträckning det är relevant för de resetjänster som erbjuds, informera resenären om

1. arrangörens namn, telefonnummer, besöksadress och e-postadress,
2. resetjänsternas huvudsakliga egenskaper, nämligen
 - a) resmål och resplan,
 - b) transportmedlets typ och standard,
 - c) inkvarteringens typ, läge och standard och andra för inkvarteringen utmärkande drag,
 - d) måltider som ingår,
 - e) besök, utflykter och andra tjänster som ingår,
 - f) om någon del av paketresan är en gruppresa och, om möjligt, gruppens ungefärliga storlek,
 - g) om särskilda språkkunskaper krävs för att ta del av en turisttjänst som ingår,
 - h) paketresans lämplighet för personer med nedsatt rörlighet och, på begäran, paketresans lämplighet för den aktuella resenären,
3. paketresans pris, inklusive skatter, och om tilläggsavgifter och andra kostnader, eller, för det fall kostnaderna inte

rimligen kan beräknas innan paketreseavtalet ingås, vilka kostnader som kan tillkomma,

4. villkor för betalning,
5. villkor om minsta antal resenärer som krävs för att paketresan ska genomföras och när resenären senast ska informeras om att resan har ställts in på den grunden,
6. pass- och visumkrav och beräknad tid för att få visum,
7. hälsobestämmelser på resmålet,
8. resenärens rätt att avbeställa paketresan innan den har påbörjats; är avbeställningsrätten beroende av att en avbeställningsavgift betalas, ska resenären få information även om det, och
9. möjligheter eller krav på att teckna en reseförsäkring.

Innan ett avtal ingås ska arrangören dessutom informera resenären om hans eller hennes rättigheter och den resegaranti enligt resegarantilagen (2018:1218) som gäller för paketresan. Denna information ska ges i ett standardformulär som fastställs av regeringen. Om avtalet ingås per telefon, får arrangören ge informationen muntligen.

2 § Informationen i 1 § ska ges på ett klart och begripligt sätt. Den ska vara framträdande i förhållande till annan information som ges samtidigt. Särskild hänsyn ska tas till behoven hos underåriga och andra särskilt utsatta personer.

Förhandsinformationen som avtalsinnehåll

3 § Informationen som avses i 1 § första stycket 2-5 och 8 är en del av paketreseavtalet, om parterna inte uttryckligen har kommit överens om något annat.

Paketreseavtal som ingås på en webbplats

4 § Vid ett paketreseavtal som ingås på en webbplats är resenären bunden av en beställning som medför en betalningsförpliktelse endast om förpliktelsen har tydliggjorts före beställningen och resenären uttryckligen har påtagit sig förpliktelsen.

Resenären ska få en kopia av eller en bekräftelse på paketreseavtalet

5 § När ett paketreseavtal har ingåtts ska arrangören utan onödigt dröjsmål ge resenären en kopia av eller en bekräftelse på

avtalet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för resenären.

Om avtalet ingås när parterna är närvarande ska, om resenären begär det, kopian eller bekräftelsen ges i en handling.

Om avtalet är ett avtal utanför affärslokaler enligt 1 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler, ska kopian eller bekräftelsen ges i en handling eller, om resenären samtycker till det, i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för resenären.

Paketreseavtalets innehåll

6 § Ett paketreseavtal och en bekräftelse på ett sådant avtal ska innehålla de villkor som parterna kommit överens om. Avtalet och bekräftelsen ska också innehålla den förhandsinformation som avses i 1 § första stycket. Om resenären har framställt ett särskilt krav i fråga om paketresan som arrangören har accepterat ska även det framgå av avtalet och bekräftelsen.

I avtalet och bekräftelsen ska det även finnas information om

1. arrangörens ansvar för att paketreseavtalet fullgörs,
2. arrangörens skyldighet att tillhandahålla assistans,
3. resenärens skyldighet att utan onödigt dröjsmål informera arrangören om fel i paketresan (reklamation), om han eller hon vill åberopa ett sådant fel,
4. hur arrangören kan kontaktas, om resenären vill begära assistans eller reklamera,
5. vem som ansvarar för resegaranti enligt resegarantilagen (2018:1218),
6. hur en underårig resenär kan kontaktas, om den underåriga reser utan förälder eller någon annan ansvarig person och det är en resa som innefattar inkvartering,
7. arrangörens rutiner för hantering av klagomål och vilka möjligheter som finns att få en tvist med arrangören prövad utanför domstol, och
8. resenärens rätt att överlåta avtalet till en annan resenär enligt 3 kap. 10 §.

Avtalet och bekräftelsen ska vara klart och begripligt formulerade.

Resehandlingar och information om transport

7 § Arrangören ska i rimlig tid innan paketresan påbörjas förse resenären med biljetter och andra handlingar som resenären behöver. Om resan innefattar passagerartransport ska arrangören dessutom inom samma tid informera resenären om de planerade tiderna för avresa, incheckning, uppehåll under resan, anslutande transporter och ankomst.

Paketresor som säljs genom en återförsäljare

8 § Om paketresan säljs genom en återförsäljare, ansvarar även återförsäljaren för att resenären ges information enligt 1 och 2 §§ och för att resenären får en kopia av eller en bekräftelse på avtalet enligt 5 och 6 §§. Återförsäljaren ska innan paketreseavtalet ingås lämna sådana uppgifter om sig själv som avses i 1 § första stycket 1.

Paketresor som säljs genom ett länkat bokningsförfarande på internet

9 § I fall som avses i 1 kap. 3 § första stycket 2 e ska den näringsidkare som resenärens uppgifter förs över till, i den utsträckning det är relevant för de resetjänster som denne erbjuder, ge resenären sådan information som avses i 1 § första stycket på det sätt som anges i 2 §.

Den näringsidkare som uppgifterna förs över till ska informera arrangören om det avtal som leder till att en paketresa uppkommer och även i övrigt ge arrangören den information som krävs för att denne ska kunna uppfylla sina skyldigheter som arrangör.

Så snart arrangören har fått besked om att en paketresa har uppkommit, ska arrangören informera resenären om paketreseavtalets innehåll enligt 6 § i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för denne.

Påföljder om information inte ges

10 § Om resenären inte, på det sätt som anges i 2 §, före ett paketreseavtals ingående har fått sådan information om tilläggsavgifter och andra kostnader enligt 1 § första stycket 3, är resenären inte skyldig att svara för sådana kostnader.

11 § Om resenären inte har fått information enligt 1, 2, 5, 6, 7 eller 8 § eller 9 § första eller tredje stycket, tillämpas mark-

nadsföringslagen (2008:486), med undantag för bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Avtalsvillkor om tilläggsavgifter och kostnader för telekommunikation

12 § Ett avtalsvillkor som innebär att en resenär som inte är konsument ska betala mer för en paketresa än det som i paketreseavtalet anges vara priset är utan verkan mot resenären, om han eller hon inte uttryckligen har godkänt villkoret.

En arrangör får inte använda sig av ett avtalsvillkor som innebär att en resenär som inte är konsument är hänvisad till att använda ett telefonnummer med förhöjd taxa för att ta kontakt med arrangören per telefon med anledning av ett mellan dem ingånget paketreseavtal.

Bestämmelser som avser konsumenter finns i 3 a och 13 §§ lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Skadestånd till följd av bokningsfel

13 § En resenär som bokar en paketresa har rätt till ersättning från en arrangör, återförsäljare eller annan näringsidkare för den skada som resenären drabbas av till följd av

1. ett sådant tekniskt fel i ett bokningssystem som arrangören, återförsäljaren eller näringsidkaren ansvarar för, eller
2. fel som görs vid en bokning som arrangören, återförsäljaren eller näringsidkaren har påtagit sig att utföra.

Resenären har inte rätt till ersättning om felet beror på resenären eller på oundvikliga och extraordinära omständigheter.

Ersättningen omfattar ekonomisk förlust och ideell skada till följd av felet.

3 kap. Ändringar innan paketresan påbörjas

Resenärens avbeställningsrätt

1 § Resenären får avbeställa paketresan innan den har påbörjats. Resenären ska i så fall betala en avbeställningsavgift om arrangören begär det och rätten att ta ut en sådan avgift framgår av paketreseavtalet. Arrangören får dock inte ta ut någon avgift om genomförandet av paketresan väsentligen påverkas av oundvikliga och extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess

omedelbara närhet. Detsamma gäller om transporten av passagerare till resmålet väsentligen påverkas av oundvikliga och extraordinära omständigheter.

Avbeställningsavgiften ska vara skälig. Om en på förhand bestämd avbeställningsavgift anges i paketreseavtalet, ska den beräknas med hänsyn till när avbeställningen görs och till förväntade kostnadsbesparingar och intäkter från ett alternativt utnyttjande av resetjänsterna. Om avbeställningsavgiften inte har bestämts på förhand i avtalet, får den högst motsvara paketresans pris efter avräkning för dels intäkter som arrangören haft till följd av att arrangören har kunnat sälja resan på nytt, dels minskade kostnader som arrangören har haft till följd av att resenären inte har utnyttjat resan.

Arrangören ska på resenärens begäran informera resenären om hur avbeställningsavgiften har beräknats.

Ändringar av det avtalade priset

2 § Arrangören får höja det avtalade priset på en paketresa endast om

1. prishöjningen görs som en direkt följd av ändrade
 - a) priser på drivmedel som påverkar kostnaden för passagerartransporter,
 - b) kostnader för arrangören i form av skatter eller avgifter för resetjänster som ingår i paketresan, eller
 - c) växelkurser,
2. det framgår av paketreseavtalet att en prishöjning får göras, hur det nya priset ska beräknas och att resenären har rätt till en prissänkning enligt 3 §, och
3. arrangören senast 20 dagar innan paketresan påbörjas på ett klart och begripligt sätt informerar resenären om prishöjningen.

Informationen enligt första stycket 3 ska innehålla skälen för prishöjningen och en redogörelse för hur det nya priset har beräknats. Informationen ska ges i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för resenären.

I 5 § andra stycket finns en bestämmelse om resenärens rätt att frånträda paketreseavtalet vid större prishöjningar.

3 § Om det framgår av paketreseavtalet att en prishöjning får göras, har resenären rätt till en prissänkning vid sådana ändringar av priser, skatter, avgifter eller växelkurser som avses i 2 §

första stycket 1, som inträffar innan paketresan påbörjas och som leder till minskade kostnader för arrangören.

Andra ändringar i paketreseavtalet

4 § Om arrangören i paketreseavtalet har förbehållit sig rätten att göra ändringar som inte avser priset, får sådana ändringar göras endast om

1. ändringarna är obetydliga, och
2. resenären informeras om ändringarna innan paketresan påbörjas på ett klart och begripligt sätt i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för resenären.

Resenärens rätt att frånträda paketreseavtalet

5 § Resenären har rätt att frånträda paketreseavtalet, om arrangören innan paketresan påbörjas förklarar att paketresan inte kommer att fullgöras i enlighet med avtalet till följd av att arrangören

1. väsentligt ändrat någon av resetjänsternas huvudsakliga egenskaper som avses i 2 kap. 1 § första stycket 2, eller
2. inte uppfyller ett särskilt krav från resenären som avses i 2 kap. 6 § första stycket tredje meningen.

Resenären har även rätt att frånträda paketreseavtalet om arrangören höjer priset enligt 2 § med ett belopp som överstiger åtta procent av paketresans pris.

6 § Om arrangören avser att bryta avtalet eller höja priset på sätt som anges i 5 § första och andra styckena, ska arrangören utan onödigt dröjsmål informera resenären om detta. Informationen ska ges på ett klart och begripligt sätt i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för resenären.

Av informationen ska även framgå

1. en skälig frist inom vilken resenären har rätt att frånträda avtalet,
2. följderna av att resenären inte frånträder avtalet inom den angivna fristen,
3. om resenären erbjuds en ersättningsresa för det fall han eller hon frånträder avtalet, och
4. om resenären erbjuds ett prisavdrag enligt 7 § tredje stycket och vilket prisavdrag som i så fall erbjuds.

7 § Resenären ska inom den frist som anges i 6 § 1 meddela arrangören om han eller hon vill frånträda avtalet. En resenär som inte gör det, förlorar sin rätt att frånträda avtalet.

Om resenären frånträder paketreseavtalet och inte accepterar en ersättningsresa enligt 6 § 3, har han eller hon rätt till ersättning enligt 4 kap. 9-11 §§.

Frånträder resenären inte avtalet har han eller hon rätt till prisavdrag, om avtalsbrottet innebär att paketresan blir sämre. Resenären har rätt till prisavdrag även om han eller hon accepterar en ersättningsresa som är sämre än den ursprungligen avtalade paketresan.

Arrangörens rätt att ställa in paketresan

8 § Arrangören får ställa in paketresan, om färre personer än ett i paketreseavtalet angivet minimiantal har köpt resan och arrangören inom en i avtalet angiven tid informerar resenären om att resan ställs in. Resan får inte ställas in senare än

1. 20 dagar innan resan skulle ha påbörjats, om den skulle ha varat längre tid än 6 dagar,
2. 7 dagar innan resan skulle ha påbörjats, om den skulle ha varat mellan 2 och 6 dagar, eller
3. 48 timmar innan resan skulle ha påbörjats, om den skulle ha varat kortare tid än 2 dagar.

Arrangören får också ställa in resan, om den inte kan genomföras på grund av oundvikliga och extraordinära omständigheter. Arrangören ska utan onödigt dröjsmål innan paketresan skulle ha påbörjats informera resenären om att resan ställs in.

Återbetalning

9 § Om resenären avbeställer paketresan eller arrangören ställer in den, ska arrangören utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar betala tillbaka det som resenären har betalat för resan. Detsamma gäller om resenären frånträder paketreseavtalet enligt 5 och 6 §§ och inte accepterar någon ersättningsresa enligt 6 § 3. Vid avbeställning får arrangören göra avdrag för eventuell avbeställningsavgift från det som ska betalas tillbaka.

Vid en prissänkning enligt 3 § får arrangören göra avdrag för administrativa kostnader med anledning av återbetalningen. Arrangören ska på resenärens begäran informera resenären om vad kostnaderna består i och hur de har beräknats.

Resenärens rätt att överlåta paketresan

10 § Resenären får överlåta paketresan till någon som uppfyller villkoren i avtalet för att få delta i resan, om överlåtaren i skälig tid innan paketresan påbörjas skriftligen informerar arrangören om överlåtelsen. Information som ges senast sju dagar innan paketresan påbörjas ska alltid anses ha getts i skälig tid.

Arrangören får ta ut en avgift för överlåtelsen. Överlåtelseavgiften får varken överstiga kostnaderna med anledning av överlåtelsen eller vara oskälig. Arrangören ska informera överlåtaren om vad kostnaderna består i och hur de har beräknats.

Överlåtaren och förvärvaren är solidariskt ansvariga för betalning av överlåtelseavgiften och det som återstår att betala för paketresan.

4 kap. Fullgörande av paketresan

Ansvar för att paketresan fullgörs

1 § Arrangören ansvarar i förhållande till resenären för att paketresan fullgörs i enlighet med avtalet. Ansvaret gäller även för sådana prestationer som ska fullgöras av någon annan än arrangören.

Om resan har sålts genom en återförsäljare som är etablerad i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och arrangören är etablerad i en stat utanför EES, ansvarar återförsäljaren på samma sätt som arrangören, om inte arrangören fullgör prestationen.

Reklamation

2 § Resenären får åberopa ett fel i paketresan endast om resenären utan onödigt dröjsmål från det att han eller hon märkt felet lämnar ett meddelande till arrangören om felet (reklamation).

Trots första stycket får resenären åberopa ett fel, om arrangören eller återförsäljaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Resenärens rätt att vända sig till återförsäljaren

3 § Om paketresan har sålts genom en återförsäljare, får resenären vända sig till återförsäljaren för att reklamera och lämna andra meddelanden som rör paketresans genomförande. Återförsäljaren ska utan onödigt dröjsmål vidarebefordra sådana meddelanden till arrangören.

Ersättningsarrangemang och annat avhjälpande

4 § Om resenären inte kan transporteras enligt paketreseavtalet tillbaka till orten för avresan eller om annars, sedan paketresan påbörjats, en betydande del av de resetjänster som omfattas av avtalet inte kan tillhandahållas, ska arrangören utan extra kostnad för resenären erbjuda lämpliga ersättningsarrangemang.

Ersättningsarrangemangen ska, om möjligt, vara likvärdiga med eller av högre kvalitet än den resetjänst som inte kan tillhandahållas. Om de ersättningsarrangemang som arrangören erbjuder är av lägre kvalitet, ska arrangören erbjuda ett prisavdrag enligt 7 § första stycket.

Resenären får avvisa ett erbjudande om ersättningsarrangemang endast om erbjudandet inte är jämförbart med vad som skulle ha tillhandahållits enligt avtalet eller om det prisavdrag som erbjuds inte är skäligt.

5 § Om resenären inte kan transporteras enligt paketreseavtalet tillbaka till orten för avresan och detta beror på oundvikliga och extraordinära omständigheter, är skyldigheten för arrangören enligt 4 § att erbjuda inkvartering begränsad till tre nätter. Detta gäller bara under förutsättning att omständigheterna även kan åberopas av transportören för att begränsa dennes ansvar enligt en unionsrättsakt som är tillämplig på transporten. Om det i unionsrättsakten föreskrivs att transportörens ansvar att erbjuda inkvartering avser en längre period än tre nätter, gäller samma period i fråga om arrangörens skyldighet enligt denna lag.

Arrangörens skyldighet att erbjuda inkvartering är inte begränsad för en resenär som har nedsatt rörlighet, en medföljande till en sådan resenär, en resenär som är gravid, en ensamresande underårig eller en resenär som är i behov av särskild medicinsk hjälp, om arrangören senast 48 timmar innan paketresan påbörjades fick information om resenärens särskilda behov.

6 § Om det finns något annat fel i paketresan än sådana som avses i 4 §, ska arrangören avhjälpa felet. Om det inte krävs ett omedelbart avhjälpande, ska arrangören avhjälpa felet inom skälig tid. Om resenären har angett en tid inom vilken felet ska avhjälpas, ska den tiden följas om den är skälig.

Arrangören är inte skyldig att avhjälpa felet, om det finns ett hinder som arrangören inte kan övervinna eller om avhjälpandet skulle medföra oproportionerliga kostnader med hänsyn till felets omfattning och de påverkade resetjänsternas värde.

Om arrangören är skyldig att avhjälpa felet men inte gör det, har resenären rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för att själv avhjälpa felet.

Prisavdrag och hävning

7 § Resenären har rätt till prisavdrag för fel i paketresan, om inte felet beror på resenären.

I fråga om andra fel i paketresan än sådana fel som avses i 4 § får resenären i stället häva paketreseavtalet, om felet är av väsentlig betydelse och

1. avhjälpande inte sker inom den tid som anges i 6 § första stycket,
2. avhjälpande inte kommer i fråga av skäl som anges i 6 § andra stycket, eller
3. arrangören förklarar att felet inte kommer att avhjälpas.

Hemtransport i förtid

8 § Om paketreseavtalet innefattar passagerartransport och resenären häver avtalet enligt 7 § andra stycket, ska arrangören utan onödigt dröjsmål erbjuda resenären likvärdig transport utan extra kostnad tillbaka till orten för avresan eller till någon annan ort som arrangören och resenären kommer överens om. Det samma gäller om paketreseavtalet innefattar passagerartransport och resenären inte får något erbjudande om ersättningsarrangemang enligt 4 § första stycket eller avvisar ett erbjudande enligt 4 § tredje stycket.

Skadestånd

9 § Resenären har rätt till ersättning för den skada som han eller hon drabbas av till följd av fel i paketresan, om inte felet beror på resenären eller på någon som saknar koppling till fullgörandet av paketresan och felet inte kunde förutses eller undvikas. Resenären har inte heller rätt till ersättning om felet beror på oundvikliga och extraordinära omständigheter.

Ersättningen omfattar ekonomisk förlust och ideell skada till följd av felet.

10 § I den utsträckning följande unionsrättsakter, internationella instrument och lagar begränsar en resenärs rätt till ersättning för en skada från en transportör, tillämpas samma begräns-

ningar i fråga om resenärens rätt till ersättning för en skada från arrangören:

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 392/2009 av den 23 april 2009 om transportörens skadeståndsansvar i samband med olyckor vid passagerarbefordran till sjöss, i den ursprungliga lydelsen,
2. 2002 års Atenkonvention om befordran till sjöss av passagerare och deras resgoods,
3. sjölagen (1994:1009),
4. rådets förordning (EG) nr 2027/97 av den 9 oktober 1997 om lufttrafikföretags skadeståndsansvar avseende lufttransport av passagerare och deras bagage, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 889/2002,
5. lagen (2010:510) om lufttransporter,
6. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer, i den ursprungliga lydelsen, och
7. järnvägstrafiklagen (2018:181).

11 § Om en resenärs rätt till ersättning för skada inte är begränsad enligt 10 §, får den begränsas i paketreseavtalet. En sådan begränsning får dock inte innebära att resenärens rätt till ersättning understiger tre gånger paketresans pris. Begränsningen får inte heller avse ersättning för personskador eller sådana skador som orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet.

Assistans

12 § Arrangören ska utan onödigt dröjsmål tillhandahålla resenären lämplig assistans om resenären befinner sig i svårigheter.

Om resenären uppsåtligen eller av oaktsamhet har orsakat behovet av assistans, har arrangören rätt att ta ut en avgift för assistansen. Avgiften ska vara skälig och får inte överstiga arrangörens faktiska kostnader.

Återkrav

13 § I den utsträckning en arrangör eller återförsäljare betalar ersättning till eller på något annat sätt kompenserar en resenär för fel i paketresan, inträder arrangören eller återförsäljaren i resenärens rätt till ersättning från den som orsakat felet.

5 kap. Sammanlänkade researrangemang

Förhandsinformation

1 § En näringsidkare som genom förmedling eller på annat sätt underlättar uppkomsten av ett sammanlänkat researrangemang ska, innan resenären blir bunden av ett avtal om en resetjänst som leder till att ett sådant researrangemang uppkommer, informera resenären om

1. att resenären inte kommer att omfattas av de regler som gäller för paketresor,
2. att varje resetjänstleverantör ensam ansvarar för att fullgöra de resetjänster som leverantören ska utföra enligt respektive avtal, och
3. i vilken utsträckning resan kommer att omfattas av resegaranti enligt resegarantilagen (2018:1218), och vem som i så fall ansvarar för utbetalning av ersättning enligt resegarantin.

Informationen ska ges i ett standardformulär som fastställs av regeringen. Om det inte finns något standardformulär, ska den ges på ett klart och begripligt sätt.

Information till en näringsidkare

2 § Om ingåendet av ett avtal om en resetjänst leder till att ett sammanlänkat researrangemang uppkommer, ska den näringsidkare som ingår avtalet ge information om avtalet till den näringsidkare som har underlättat uppkomsten av researrangemanget.

Påföljder om information inte ges eller säkerhet enligt resegarantilagen inte ställs

3 § Om den näringsidkare som genom förmedling eller på annat sätt underlättar uppkomsten av ett sammanlänkat researrangemang inte ger information enligt 1 § eller inte ställer säkerhet enligt 5 § resegarantilagen (2018:1218), tillämpas 3 kap. 1 och 8-10 §§ samt 4 kap. 1, 2 och 4-13 §§ i fråga om de resetjänster som ingår i det sammanlänkade researrangemanget. Det som i dessa bestämmelser föreskrivs om paketresan och om arrangören ska i stället gälla det sammanlänkade researrangemanget och den näringsidkare som har underlättat uppkomsten av detta.

4 § Om den näringsidkare som genom förmedling eller på annat sätt underlättar uppkomsten av ett sammanlänkat researrang-

emang inte ger information enligt 1 §, tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag för bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Skadestånd till följd av bokningsfel

5 § En resenär som bokar en resetjänst som ingår i ett sammanlänkat researrangemang har rätt till ersättning från en näringsidkare för den skada som resenären drabbas av till följd av

1. ett sådant tekniskt fel i ett bokningssystem som näringsidkaren ansvarar för, eller
2. ett fel som görs vid en bokning som näringsidkaren har påtagit sig att utföra.

Resenären har inte rätt till ersättning om felet beror på resenären eller på oundvikliga och extraordinära omständigheter.

Ersättningen omfattar ekonomisk förlust och ideell skada till följd av felet.

6 kap. Tillsyn

Tillsynsmyndighet

1 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag följs.

Utövandet av tillsynen

2 § Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som Konsumentverket begär för tillsynen.

Konsumentverket har rätt att för tillsynen göra inspektioner hos en näringsidkare och ta del av de handlingar som behövs.

Om näringsidkaren inte lämnar upplysningarna eller inte tillhandahåller handlingarna, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Om Konsumentverket enligt 2 § tredje stycket har förelagt en näringsidkare att lämna en upplysning eller att tillhandahålla en handling, får beslutet överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Konsumentverket enligt 2 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Preskriptionslagen

SFS 1981:130

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag gäller i fråga om preskription av fordringar, i den mån inte annat följer av vad som är särskilt föreskrivet.

Preskriptionstid

2 § En fordran preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

Preskriptionstiden är dock tre år för fordran mot en konsument, om fordringen avser en vara, tjänst eller annan nytting som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har tillhandahållit konsumenten för huvudsakligen enskilt bruk. Detsamma gäller fordran mot den som har gått i borgen för betalningen av en sådan fordran. Den treåriga preskriptionstiden gäller dock inte fordringar som grundar sig på löpande skuldebrev.

För fordran på pension räknas preskriptionstiden från den dag fordringen tidigast kan göras gällande.

3 § En fordran på skadestånd i anledning av brott preskriberas ej före utgången av tiden för åtalspreskription, om inte frågan om ansvar för brottet har avgjorts dessförinnan. Har så skett, preskriberas fordringen ett år efter den dag dom eller slutligt beslut meddelas, om inte preskriptionstiden går ut senare enligt 2 §.

Om någon har häktats eller erhållit del av åtal för brott före utgången av tiden för åtalspreskription men ansvarsfrågan inte har avgjorts dessförinnan, preskriberas en fordran på skadestånd i anledning av brottet tidigast ett år efter den dag dom eller slutligt beslut meddelas.

4 § En regressfordran som har uppkommit genom att någon har betalt en skuld, för vilken flera är ansvariga, preskriberas tidigast ett år efter betalningen av huvudfordringen.

Preskriptionsavbrott

5 § Preskription avbryts genom att

1. gäldenären utfäster betalning, erlägger ränta eller amortering eller erkänner fordringen på annat sätt gentemot borgenären,

2. gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig erinran om fordringen från borgenären eller
3. borgenären väcker talan mot gäldenären eller annars åberopar fordringen gentemot gäldenären vid domstol, hos Kronofogdemyndigheten eller i skiljeförfarande, konkursförfarande eller förhandling om offentligt ackord.

Verkan av preskriptionsavbrott

6 § Om preskription har avbrutits genom erkännande, krav eller erinran, löper en ny preskriptionstid enligt 2 § från dagen för avbrottet.

7 § Om preskription har avbrutits genom att talan har väckts eller genom att fordringen annars har åberopats enligt 5 § 3, löper en ny preskriptionstid enligt 2 § från den dag dom eller slutligt beslut meddelas eller det rättsliga förfarandet avslutas på annat sätt. Fullföljs talan eller återupptas förfarandet av någon annan anledning före den nya preskriptionstidens utgång, avbryts preskriptionen, varefter ny tid räknas från den dag det återupptagna förfarandet avslutas.

Avslutas det rättsliga förfarandet utan att gäldenären har delgivits eller på annat sätt underrättats om borgenärens framställning, beräknas dock preskriptionstiden som om något avbrott inte hade skett. Fordringen preskriberas likväl tidigast ett år efter det att förfarandet avslutas.

Preskriptionstiden kan inte förlängas enligt andra stycket andra meningen mer än en gång.

Innebörden av preskription

8 § Preskription innebär att borgenären förlorar rätten att kräva ut sin fordran.

Preskription av en huvudfordran omfattar även fordran på ränta och annan tilläggsförpliktelse samt fordran på grund av borgen.

9 § Om flera har åtagit sig eller förpliktats att svara solidariskt för samma skuld och denna preskriberas i förhållande till någon av dem, svarar var och en av de andra endast för sin andel. Andelarna beräknas efter huvudtalet, om inte annat har bestämts genom ett avtal eller avgörande som borgenären har fått kännedom om senast sex månader före preskriptionen.

Uppkommer brist hos någon av de kvarvarande gäldenärerna, fördelas ansvaret för bristen mellan de övriga kvarvarande och borgenären. Därvid svarar varje gäldenär i förhållande till sin andel och borgenären i förhållande till den andel som har preskriberats.

10 § Utan hinder av att en fordran är preskriberad får den användas till kvittning, om detta eljest är tillåtet och den inte var preskriberad vare sig när borgenären förvärvade den eller när han kom i skuld till gäldenären.

11 § Preskriptionen inskränker inte borgenärens rätt att ta ut sin fordran ur egendom i vilken han har panträtt eller retentionsrätt till säkerhet för fordringen.

Särskilda bestämmelser

12 § Avtal att en fordran inte skall preskriberas eller att preskription skall kunna avbrytas på annat sätt än som föreskrivs i denna lag är ogiltigt. Detsamma gäller avtal om längre preskriptionstid än tre år för en fordran som avses i 2 § andra stycket.

13 § Om en åtgärd som avses i 5 § 3 vidtas utomlands, medför den verkningar enligt denna lag, under förutsättning att borgenären med hänsyn till gäldenärens förhållanden och omständigheterna i övrigt har haft skälig anledning att vidta åtgärden i den främmande staten.

Prisinformationslagen

SFS 2004:347

Lagens ändamål och tillämpningsområde

1 § Denna lag har till ändamål att främja god prisinformation till konsumenter.

2 § I denna lag avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

produkt: vara, tjänst eller annan nyttinghet, dock inte fast egendom och arbetstillfälle,

pris: det slutliga priset för en bestämd produkt eller en bestämd enhet av en produkt, uttryckt i kronor, inbegripet mervärdesskatt och andra skatter,

jämförpris: det slutliga priset för en produkt per kilogram, liter, meter eller annat vanligen använt mått för produkten, uttryckt i kronor, inbegripet mervärdesskatt och andra skatter.

3 § Lagen gäller för sådana näringsidkare som i sin yrkesmässiga verksamhet tillhandahåller produkter till konsumenter.

4 § Lagen gäller inte produkter som försäljs på auktion. Inte heller gäller lagen andra produkter än varor som försäljs vid auktionsliknande förfaranden.

5 § Om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om prisinformation till konsumenter, skall de bestämmelserna gälla i stället för bestämmelserna i denna lag.

Prisinformation

6 § Prisinformation ska lämnas när en näringsidkare tillhandahåller bestämda produkter.

7 § Prisinformation för varor skall lämnas genom uppgift om varans pris och jämförpris.

För andra produkter än varor skall prisinformation lämnas genom uppgift om produktens pris. Regeringen eller den myndig-

het som regeringen bestämmer får föreskriva att även jämförpris skall anges för sådana produkter.

Om priset för en produkt inte kan anges, skall näringsidkaren i stället lämna prisinformation genom att ange grunderna för hur priset bestäms.

8 § Jämförpris behöver inte anges om det på grund av produktens karaktär eller ändamål kan antas att en angivelse av jämförpris skulle sakna betydelse eller om en sådan angivelse skulle kunna skapa förvirring.

9 § Endast jämförpris behöver anges för en vara som inte är färdigförpackad och som mäts upp i kundens närvaro.

10 § Prisinformationen skall vara korrekt och tydlig. Om det kan tillkomma avgifter och andra kostnader, skall detta anges särskilt.

Prisinformationen skall lämnas skriftligen, om konsumenten inte kan få informationen på något annat likvärdigt sätt.

Prisinformationen skall lämnas på sådant sätt att det framgår klart för konsumenten vilken produkt informationen avser.

Bemyndigande

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna prisinformation och om beräkningen av pris och jämförpris.

Påföljder

12 § Om en näringsidkare inte lämnar prisinformation enligt denna lag eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av denna lag ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan prisinformation ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Produktansvarslagen

SFS 1992:18

Förutsättningar för skadestånd

1 § Skadestånd enligt denna lag betalas för personskada som en produkt har orsakat på grund av en säkerhetsbrist.

Skadestånd enligt denna lag betalas också för sakskada som en produkt på grund av en säkerhetsbrist har orsakat på egendom som till sin typ vanligen är avsedd för enskilt ändamål, om den skadelidande vid tiden för skadan använde egendomen huvudsakligen för sådant ändamål. Skador på själva produkten ersätts dock inte.

2 § Med produkter avses i denna lag lösa saker. En produkt som har infogats eller på annat sätt blivit en beståndsdel i någon annan lös egendom eller i fast egendom skall alltjämt anses i lagens mening utgöra en produkt för sig.

Om en skada har uppstått till följd av en säkerhetsbrist hos en produkt som utgör en beståndsdel i en annan produkt, skall båda produkterna anses ha orsakat skadan.

3 § En produkt har en säkerhetsbrist, om produkten inte är så säker som skäligen kan förväntas. Säkerheten skall bedömas med hänsyn till hur produkten kunnat förutses bli använd och hur den har marknadsförts samt med hänsyn till bruksanvisningar, tidpunkt då produkten satts i omlopp och övriga omständigheter.

4 § Lagen gäller inte skador som omfattas av atomansvarighetslagen (1968:45).

5 § Avtalsvillkor som inskränker ansvaret enligt denna lag är utan verkan.

Skadeståndsskyldiga

6 § Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

1. den som har tillverkat, frambringat eller insamlat den skadegörande produkten,
2. den som har importerat produkten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för att sätta den i omlopp där,
3. den som för att sätta produkten i omlopp har importerat den från en stat som ingår i Europeiska frihandelsorgani-

sationen (EFTA-stat) till Europeiska gemenskapen (EG) eller från EG till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat, och

4. den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn eller varumärke eller något annat särskiljande kännetecken.

Första stycket 3 gäller inte vid import mellan stater som har ratificerat konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, om en dom i importlandet till den skadelidandes förmån mot någon som är skadeståndsskyldig enligt första stycket 1, 2 eller 4 är verkställbar enligt konventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist.

7 § Framgår det inte av en skadegörande produkt som är tillverkad, frambringad eller insamlad här i landet vem som är skadeståndsskyldig enligt 6 §, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar någon som har tillverkat, frambringat eller insamlat produkten eller marknadsfört den som sin eller tillhandahållit den för honom.

Framgår det inte av en importerad produkt som har orsakat skada vem som är importör enligt 6 § första stycket 2 eller 3, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar en importör som anges i 6 § första stycket 2 eller 3 eller den som har tillhandahållit produkten för honom.

En anvisning enligt första eller andra stycket skall ges inom en månad efter det att den skadelidande framställt krav på ersättning eller på annat sätt påkallat en sådan anvisning.

8 § Skadeståndsskyldig enligt 6 eller 7 § är inte den som

1. visar att han inte har satt produkten i omlopp i en näringsverksamhet,
2. gör sannolikt att säkerhetsbristen inte fanns när han satte produkten i omlopp,
3. visar att säkerhetsbristen beror på att produkten måste stämma överens med tvingande föreskrifter som har meddelats av en myndighet, eller

4. visar att det på grundval av det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då han satte produkten i omlopp inte var möjligt att upptäcka säkerhetsbristen.

Avräkning vid sakskada

9 § När ersättning för sakskada bestäms enligt denna lag avräknas ett belopp om 3 500 kr.

Skadelidandes medvållande

10 § Skadestånd enligt denna lag jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

Regressrätt

11 § I den mån någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932) eller 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) har lämnat ersättning för skadan rätt att av honom återfå vad han betalat.

Preskription

12 § Den som vill ha ersättning enligt denna lag skall väcka talan inom tre år från det att han fick eller borde ha fått kännedom om att fordringen kunde göras gällande.

Talan om ersättning måste dock väckas inom tio år från det att den som påstås vara skadeståndsskyldig satte den skadegörande produkten i omlopp.

Den som inte väcker talan i tid har inte rätt till ersättning.

Räntelagen

SFS 1975:635

1 § Denna lag är tillämplig på penningfordran inom förmögenhetsrättens område. Den innehåller bestämmelser om betalningsvillkor i vissa fall samt om ränta.

Lagen gäller i den mån inte annat är avtalat, utfäst eller särskilt föreskrivet. I lagen finns dock bestämmelser om avtalsvillkor som är utan verkan och om betalningsvillkor som är utan verkan eller som har verkan endast om borgenären uttryckligen har godkänt villkoret.

2 § Ränta på fordran utgår ej för tid innan fordringen är förfallen till betalning.

På fordran som avser återgång av betalning då avtal hävts till följd av kontraktsbrott eller på liknande grund utgår dock ränta för tiden från den dag betalningen erlades till och med den dag återbetalning sker eller, om återbetalning ej sker i rätt tid, den dag från vilken ränta börjar utgå enligt 3 eller 4 §.

2 a § En fordran på betalning för en vara eller tjänst i ett förhållande mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet förfaller till betalning senast trettio dagar efter det att borgenären har framställt krav på att fordringen betalas. Detsamma gäller när en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har en sådan fordran på en myndighet eller ett annat offentligt organ.

Ett betalningsvillkor är utan verkan mot borgenären i den mån det inskränker borgenärens rätt till betalning enligt första stycket. I ett förhållande mellan näringsidkare får dock betalningen ske senare, om borgenären uttryckligen har godkänt detta.

2 b § Har gäldenären i ett sådant fordringsförhållande som avses i 2 a § rätt att skjuta upp betalningen på grund av en undersökning av om varan eller tjänsten överensstämmer med avtalet, får betalningen skjutas upp i högst trettio dagar från det att varan mottogs eller tjänsten utfördes, om borgenären inte uttryckligen har godkänt en längre undersökningsperiod.

2 c § Det som sägs i 2 a och 2 b §§ gäller inte betalningar som förfaller enligt en avbetalningsplan.

3 § Försittes betalningstiden för fordran vars förfallodag är bestämd i förväg, utgår ränta på fordringen från förfallodagen.

På fordran som grundar sig på sysslomans eller annans skyldighet att redovisa för medel som han mottagit av huvudmannen eller tredje man utgår ränta från dagen för redovisningen eller, om denna ej avges i rätt tid, från den dag redovisning bort ske.

4 § I annat fall än som avses i 3 § skall ränta betalas på förfallen fordran, för vilken betalningstiden försittes, från den dag som infaller trettio dagar efter det att borgenären har avsänt en räkning eller på annat sätt framställt krav på betalning av ett bestämt belopp med angivande att underlåtenhet att betala medför skyldighet att utge ränta. Gälldenären är dock inte skyldig att betala ränta för tiden innan räkningen eller kravet har kommit honom till handa.

I fordringsförhållanden mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet skall ränta betalas enligt första stycket utan att det när kravet framställs behöver anges att underlåtenhet att betala medför skyldighet att utge ränta.

Detsamma gäller när en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har en fordran på en myndighet eller ett annat offentligt organ på betalning för varor eller tjänster.

Avser fordringen skadestånd eller annan liknande ersättning som inte kan fastställas utan särskild utredning, skall ränta betalas på förfallet belopp från den dag som infaller trettio dagar efter det att borgenären har framställt krav på ersättning och lagt fram utredning som med hänsyn till omständigheterna skäpligen kan begäras av honom. Gälldenären är dock inte skyldig att betala ränta för tiden innan kravet och utredningen har kommit honom till handa.

Oavsett vad som föreskrivs i första, andra och tredje styckena skall ränta betalas på förfallen fordran senast från dagen för delgivning av ansökan om betalningsföreläggande eller av stämning i mål om utgivande av betalning.

Trots bestämmelserna i tredje och fjärde styckena skall ränta betalas på en fordran, som avser skadestånd med anledning av ett uppsåtligt brott och inte skall utges som livränta, från den dag då skadan uppkom.

4 a § Ett avtalsvillkor som innebär att gälldenären inte är skyldig att betala ränta enligt 3 eller 4 § på en fordran på betalning för en vara eller tjänst är utan verkan mot borgenären i ett för-

hållande mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet. Detsamma gäller i ett förhållande mellan en näringsidkare och en myndighet eller ett annat offentligt organ, när näringsidkaren i sin yrkesmässiga verksamhet tillhandahåller varor eller tjänster mot betalning.

5 § I fall som avses i 2 § andra stycket beräknas ränta för år enligt en räntefot som motsvarar den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § med ett tillägg av två procentenheter.

6 § I fall som avses i 3 eller 4 § beräknas ränta för år enligt en räntefot som motsvarar den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § med ett tillägg av åtta procentenheter. Om det vid bestämmande av skadestånd med anledning av personskada ska avräknas förmåner som en skadelidande har rätt till enligt 5 kap. 3 § 1 skadeståndslagen (1972:207), utgör dock tillägget till referensräntan endast två procentenheter för tiden till dess förmånerna har fastställts slutligt.

Ett avtalsvillkor som innebär att räntan ska beräknas enligt en lägre räntefot än vad som följer av första stycket första meningen är utan verkan mot borgenären i ett förhållande mellan en näringsidkare och en myndighet eller ett annat offentligt organ, när näringsidkaren i sin yrkesmässiga verksamhet tillhandahåller varor eller tjänster mot betalning.

7 § Löper fordran med ränta när den förfaller till betalning och försittes betalningstiden, utgår ränta i fortsättningen enligt samma räntefot som gällde vid förfallodagen. Räntan skall dock utgå lägst enligt den räntefot som anges i 6 §, såvitt gäller fordran som avses i 3 § första stycket genast och såvitt gäller fordran som avses i 3 § andra stycket eller 4 § från den dag som där föreskrives för varje särskilt fall.

8 § Har en gäldenär på grund av sjukdom, arbetslöshet eller annan liknande omständighet som gäldenären inte har kunnat råda över varit förhindrad att betala i rätt tid och skulle en skyldighet att betala full ränta med anledning av dröjsmålet med hänsyn till detta vara oskälig, får den ränta som annars skulle betalas jämkas.

Ett avtalsvillkor som inskränker rätten till jämkning enligt första stycket är utan verkan mot gäldenären.

9 § Referensräntan enligt denna lag fastställs för varje kalenderhalvår genom särskilt beslut av Riksbanken. Referensräntan skall motsvara den ränta som Riksbanken tillämpade vid den huvudsakliga refinansieringstransaktion som genomfördes närmast före det kalenderhalvår under vilket räntan skall gälla, avrundad till närmast högre halva procentenhet.

Liten laghund 2019

är en lagbok i fickformat för dig som i ditt yrke behöver ha en lathund till hands för att snabbt kunna slå upp de vanligaste lagreglerna inom konsumentområdet. Observera att lagtexter kan komma att ändras och att du alltid finner den senaste lydelsen på **riksdagen.se**

Konsument
verket · KO

Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad
Telefon: 0771-42 33 00. **konsumentverket.se**